

Ehdotus saatavien perintää koskevien säännösten pysyvästä muuttamisesta

Työryhmän välimietintö

Ehdotus saatavien perintää koskevien säännösten pysyvästä muuttamisesta

Työryhmän välimietintö

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Oikeusministeriö

© 2021 tekijät ja oikeusministeriö

ISBN pdf: 978-952-259-823-3

ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Ehdotus saatavien perintää koskevien säännösten pysyvästä muuttamisesta Työryhmän välimietintö

Oikeusministeriön julkaisu, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:27		Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Tekijä/t Kieli	Puheenjohtaja Jussi Päivärinne, sihteeri Mirja Kaspiaranta suomi	Sivumäärä	129

Tiivistelmä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) muuttamisesta. Esityksellä pannaan täytäntöön hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluille säädetään enimmäismäärät.

Esityksen tavoitteena on uudistaa saatavien perinnästä annettua lakia siten, että lain säännökset nykyistä tehokkaammin estävät kohtuuttoman suurten perintäkulujen perimisen yritysvelallisilta. Tavoitteena on samalla parantaa yritysvelallisten yhdenvertaista kohtelua. Velkojilla olisi kuitenkin edelleen oikeus saada kohtuullisiksi katsottavat perintäkulunsa korvatuiksi. Esityksen tavoitteena on myös turvata yritysvelallisille riittävä aika huomautusten tai maksusuorituksen tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Lisäksi tavoitteena on sekä kuluttaja- että muiden kuin kuluttajasaatavien tilanteissa osapuolten sopimusvapautta lisäämällä mahdollistaa sähköisten toimittamistapojen laajempi hyödyntäminen perintätoimia tehtäessä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan yksittäisiä muutoksia luottotietolakiin (527/2007), oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin (100/2013) ja kaupallisten sopimusten maksuehdoista annettuun lakiin (30/2013).

Koska valtaosa perintälain väliaikaisista muutoksista (539/2021) on voimassa huhtikuun 2022 loppuun saakka, esityksessä ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.5.2022.

Asiasanat	saatavien perintä, perintä, laki saatavien perinnästä, perintäkulut, sähköinen vuorovaikutus, digitalisaatio, hallituksen esitykset
------------------	---

ISBN PDF	978-952-259-823-3	ISSN PDF Hankenumero	2490-1172 OM001:00/2021
-----------------	-------------------	---------------------------------	----------------------------

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-823-3>

Förslag till permanent ändring av bestämmelserna om indrivning av fordringar Arbetsgruppens mellanrapport

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:27	Tema	Betänkanden och utlåtanden	
Utgivare	Justitieministeriet		
Författare	Ordförande Jussi Päivärinne, sekreterare Mirja Kaspianranta		
Språk	finska	Sidantal	129

Referat

I denna proposition föreslås att det ska stiftas en lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar (513/1999). Genom propositionen verkställs en skrivning i regeringsprogrammet enligt vilken maximibelopp för indrivningskostnader ska fastställas för andra fordringar än konsumentfordringar.

Målsättningen med propositionen är att revidera lagen om indrivning av fordringar så att bestämmelserna i lagen effektivare än i nuläget förhindrar att oskäligt stora indrivningskostnader tas ut av företagsgäldenärer. Ett annat syfte är att förbättra likabehandlingen av företagsgäldenärer. Borgenärerna ska dock fortsättningsvis ha rätt att få ersättning för de indrivningskostnader som anses skäliga. Propositionen syftar också till att säkerställa tillräcklig tid för företagsgäldenärer att göra anmärkningar eller betalningar innan följande indrivningsåtgärder eventuellt vidtas. Dessutom är ett mål att i situationer som gäller både konsumentfordringar och andra fordringar än konsumentfordringar öka parternas avtalsfrihet så att elektronisk kommunikation kan utnyttjas i större utsträckning i samband med indrivningsåtgärder.

I propositionen föreslås även enstaka ändringar i kreditupplysningslagen (527/2007), lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) och lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013).

Eftersom största delen av de temporära ändringarna i indrivningslagen (539/2021) gäller fram till utgången av april 2022, föreslås det i propositionen att lagarna ska träda i kraft den 1 maj 2022.

Nyckelord

indrivning av fordringar, indrivning, lag om indrivning av fordringar, indrivningskostnader, elektronisk kommunikation, digitalisering, regeringens propositioner

ISBN PDF	978-952-259-823-3	ISSN PDF	2490-1172
		Projektnummer	OM001:00/2021

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-823-3>

Sisältö

OIKEUSMINISTERIÖLLE	7
SAMMANDRAG	9
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta, luottotietolain 24 §:n muuttamisesta, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n muuttamisesta ja kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta	13
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	13
PERUSTELUT	14
1 Asian tausta ja valmistelu	14
1.1 Tausta	14
1.2 Valmistelu	15
2 Nykytila ja sen arviointi	17
2.1 Nykytila	17
2.1.1 Lainsäädäntö	17
2.1.1.1 Perintälaki	17
2.1.1.2 Luottotietolaki	28
2.1.1.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa	28
2.1.1.4 Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista	28
2.1.1.5 Rekisterilaki	29
2.1.1.6 Suhde EU-sääntelyyn	29
2.1.2 Tilastotietoa muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista	30
2.1.3 Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontakäytäntöä yrityssaatavien perintäkuluista	31
2.1.4 Perintäalan itsesääntely	34
2.1.5 Kirjepostin kulusta sekä sähköisestä laskuttamisesta	35
2.1.6 Yleisemmin käytetyistä sähköisistä toimittamistavoista perintätilanteissa	37
2.2 Arviointi	40
3 Tavoitteet	46

4	Ehdotukset ja niiden vaikutukset	47
4.1	Keskeiset ehdotukset	47
4.1.1	Yleistä	47
4.1.2	Perintäkuluja koskevat ehdotukset	48
4.1.3	Perintätoimien aikarajat	52
4.1.4	Tratan protestointiajan pidentäminen ja protestoinnin takaraja	53
4.1.5	Toimittamistapaa koskevat ehdotukset	54
4.2	Pääasialliset vaikutukset	55
5	Muut toteuttamisvaihtoehdot	63
5.1	Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	63
5.1.1	Velallisen yritysmuotoon tai henkilöstömäärään perustuva raja	63
5.1.2	Kokonaiskuluvastuu ja porrastus	64
5.1.3	Ei sääntelyä toimenpiteiden enimmäiskulumääristä	64
5.1.4	Suoraan ulosottokelpoiset saatavat	65
5.1.5	Aikarajasääntely	66
5.1.6	Sähköiset toimittamistavat	67
5.2	Ulkomaiden lainsäädäntö ja sen vertailu Suomeen	68
6	Lausuntopalaute	76
7	Säännöskohtaiset perustelut	77
7.1	Laki saatavien perinnästä	77
7.2	Luottotietolaki	93
7.3	Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa	93
7.4	Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista	94
8	Voimaantulo	95
9	Toimeenpano ja seuranta	97
10	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	98
	Lakiehdotukset	102
	Lagförslag	111
	Eriävät mielipiteet	120
	Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n eriävä mielipide	120
	Kilpailu- ja kuluttajaviraston eriävä lausuma	127

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö asetti 10.2.2021 työryhmän, jonka tehtävänä oli ensivaiheessa valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) väliaikaisen muutoksen jatkamiseksi. Toisessa vaiheessa työryhmän tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin lainsäädäntöneuvos Jussi Päivärinne oikeusministeriöstä. Jäseniksi määrättiin erityisasiantuntija Mirja Kapraali (sittemmin Kaspiaranta) oikeusministeriöstä ja kutsuttiin hallitusneuvos Liisa Huhtala työ- ja elinkeinoministeriöstä, ylitarkastaja Matti Laiho Etelä-Suomen aluehallintovirastosta, johtava asiantuntija Juha Jokinen Kilpailu- ja kuluttajavirastosta, asiantuntija Lauri Koskentausta Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:stä, yhtiölakimies Maija Karskela Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:stä sekä lainsäädäntöasioiden päällikkö Tiina Toivonen Suomen Yrittäjät ry:stä. Työryhmän sihteerinä toimi työryhmän jäsen erityisasiantuntija Mirja Kaspiaranta oikeusministeriöstä.

Lauri Koskentaustan tilalle jäseneksi tuli sittemmin Hannu Ylänen Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:stä.

Välimietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta, laki luottotietolain (527/2007) 24 §:n muuttamisesta, laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 5 luvun 2 §:n muuttamisesta ja laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 8 §:n muuttamisesta. Esityksellä pannaan täytäntöön hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluille säädetään enimmäismäärät.

Esityksessä ehdotetaan, että laissa säädettäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujuen euromääräisistä enimmäismääristä, perintätoimien aikarajoista ja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääristä ja velallisen kokonaiskuluvastuusta. Laki ei nykyään sisällä säännöksiä muiden kuin kuluttajasaatavien maksuvaatimuksesta tai tratan protestointiajan takarajasta, minkä vuoksi esityksessä ehdotetaan lakiin lisättäväksi näitä koskevaa sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan myös, että osapuolet voisivat nykyistä laajemmin sopia sähköisten toimittamistapojen käytöstä ja hyödyntämisestä perintätoimia tehtäessä.

Koska valtaosa perintälain väliaikaisista muutoksista (539/2021) on voimassa huhtikuun 2022 loppuun saakka, esityksessä ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.5.2022.

Välimietintöön liittyy Maija Karskelan ja Juha Jokisen eriävä mielipide.

Saatuaan saatavien perinnästä annetun lain, luottotietolain 24 §:n, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n ja kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamiseen liittyvän työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa kunnioittavasti tätä kokonaisuutta koskevan välimietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 31 päivänä elokuuta 2021

Jussi Päivärinne

Mirja Kaspiaranta

Liisa Huhtala

Matti Laiho

Juha Jokinen

Hannu Ylänen

Maija Karskela

Tiina Toivonen

SAMMANDRAG

PROPOSITIONSUTKASTETS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Allmänt

I denna proposition föreslås att det ska stiftas en lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar (513/1999). I propositionen föreslås även enstaka ändringar i kreditupplysningslagen (527/2007), lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) och lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013).

Genom propositionen verkställs en skrivning i regeringsprogrammet enligt vilken maximibelopp för indrivningskostnader ska fastställas för andra fordringar än konsumentfordringar. Dessutom har man i propositionen utifrån ekonomiutskottets utlåtande (EKUU 24/2020) och lagutskottets betänkanden (LaUB 12/2020 rd och 8/2021 rd) justerat tidsgränser och i fråga om både företags- och konsumentfordringar utrett om elektronisk kommunikation kan utnyttjas i större utsträckning i samband med indrivningsåtgärder samt gjort förslag till ändringar i anslutning till dessa.

Beredningen av utkastet till proposition

Utkastet till proposition har beretts i en arbetsgrupp som tillsattes av justitieministeriet den 10 februari 2021. I arbetsgruppen ingick utöver representanter för justitieministeriet representanter för Finlands Näringsliv rf, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Konkurrens- och konsumentverket, Suomen Perimistöimistöjen liitto ry, Företagarna i Finland rf samt arbets- och näringsministeriet.

Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry lämnade in en reservation mot i synnerhet indrivningskostnadernas belopp och konstaterade att de är för låga. Vad gäller lämnandet av indrivningsbrev elektroniskt ansåg man i reservationen att betalningskrav bör kunna sändas till konsumenter så att konsumenten ger sitt godkännande till användningen av elektronisk kommunikation i den kanal som används. Enligt förbundet bör godkännandet inte göras tidsbestämt med undantag eventuellt för betalningskrav som lämnas per e-post. Konkurrens- och konsumentverket/konsumentombudsmannen reserverade sig mot lämnandet av betalningskrav elektroniskt inom konsumentindrivning. Konsument- och konkurrensverket ansåg förfarandet för godkännande av elektronisk kommunikation problematiskt. Konsument- och konkurrensverket uttryckte även oro över det tekniska genomförandet av lämnandet av godkännanden och betalningskrav och säkerställandet av att betalningskrav nått fram. De övriga aktörerna förhöll sig positiva till propositionen.

Centrala målsättningar, förslag och konsekvenser

Målsättning

Målsättningen med propositionen är att revidera lagen om indrivning av fordringar så att bestämmelserna i lagen effektivare än i nuläget förhindrar att oskäligt stora indrivningskostnader tas ut av företagsgäldenärer. Ett annat syfte är att förbättra likabehandlingen av företagsgäldenärer. Borgenärerna ska dock fortsättningsvis ha rätt att få ersättning för de indrivningskostnader som anses skäliga. Propositionen syftar också till att säkerställa tillräcklig tid för företagsgäldenärer att göra anmärkningar eller betalningar innan följande indrivningsåtgärder eventuellt vidtas. Dessutom är ett mål i fråga om både konsumentfordringar och andra fordringar än konsumentfordringar att öka parternas avtalsfrihet så att elektronisk kommunikation kan utnyttjas i större utsträckning i samband med indrivningsåtgärder.

De viktigaste förslagen

Den föreslagna regleringen är till stora delar i linje med de bestämmelser om indrivning av konsumentfordringar som redan nu finns i indrivningslagen, men den beaktar specifikt särdragen vid indrivning av sådana fordringar där gäldenären är ett företag eller en annan aktör som inte kan betraktas som konsument.

I propositionen föreslås det att lagen ska innehålla bestämmelser om maximibelopp i euro för indrivningskostnader för företagsfordringar, tidsgränser för indrivningsåtgärder, maximala indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning och gäldenärens totalkostnadsansvar. Det föreslås även att bestämmelserna om indrivningskostnader för direkt utsökningsbara företagsfordringar ändras så att dessa kostnader i sin helhet ska vara direkt utsökningsbara. Lagen innehåller i nuläget inte heller bestämmelser om betalningskrav för företagsfordringar eller en bakre gräns för tiden för protest av tratta, varför det i propositionen föreslås att bestämmelser om detta ska tas in i lagen.

I propositionen föreslås det att parterna i större utsträckning än för nuvarande ska kunna avtala om att använda och utnyttja elektronisk kommunikation i samband med indrivningsåtgärder. För det första föreslås det i fråga om konsumentfordringar att det nuvarande 5 § 2 mom. ska ändras så att man även separat med en konsumentgäldenär kan avtala skriftligen eller elektroniskt om att sända betalningskrav på något annat varaktigt sätt oavsett när fordringen har förfallit. I fråga om företagsfordringar föreslås det i sin tur att ett betalningskrav, en tratta och en betalningspåminnelse enligt 7 § 3 mom. får lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt, om man uttryckligen avtalat om det eller ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären.

Konsekvenser

Propositionen förbättrar likvärdigt alla företagsgäldenärers ställning, eftersom de eurobelopp som tas ut för indrivningskostnader blir enhetligare än tidigare och de skillnader som berott på olika debiteringsförfaranden och som lett till oskäligheter försvinner.

Minskningen av de högsta indrivningskostnaderna förväntas leda till att företagen bättre klarar av sina skulder och även till snabbare återbetalning av skulderna. Även om det föreslås att maximibeloppen för indrivningskostnader för andra fordringar än konsumentfordringar ska begränsas, kommer indrivningskostnaderna också efter reformen att ligga på en sådan nivå att de inte uppmuntrar till fortsatta betalningsförsummelser. Förslagen bedöms därför inte ha några negativa konsekvenser för gäldenärernas betalningsmoral.

Trots det som konstateras ovan är det klart att den föreslagna regleringen kommer att ha konsekvenser för de indrivningsbolag och borgenärer som vid indrivning av fordringar av gäldenärerna har krävt högre indrivningskostnader än kostnaderna i den föreslagna lagen. Hur konsekvenserna av bestämmelserna om indrivningskostnader utfaller beror i sista hand på vilka affärlösningar indrivningsbolagen och borgenärerna tillämpar och på deras förmåga att anpassa sig till de nya bestämmelserna.

Genom att precisera tidsgränserna för indrivningsåtgärder till 10 dagar beaktas dels företagsindrivningens snabba tempo, dels att gäldenären har tillräckligt med tid att i praktiken reagera på ett indrivningsbrev. Bedömningen är att solventa gäldenärsföretag inte avsiktligt kommer att fördröja betalningen av sina skulder till borgenärerna som en följd av de förlängda tidsgränserna. På denna punkt bör man notera att en förlängning av tidsgränserna även kan leda till att frivillig indrivning som helhet blir effektivare än tidigare. Gäldenärerna får nämligen längre tid att ordna sina ekonomiska angelägenheter så att de kan betala fordringarna inklusive indrivningskostnaderna inom tidsgränserna, varvid man undviker eventuella extra indrivningsåtgärder och tilläggskostnader samt eventuellt även rättslig indrivning.

Förslaget till revidering av de elektroniska metoderna för avsändning av indrivningsbrev leder i sin tur till smidigare och fler möjligheter att utnyttja elektronisk kommunikation i fråga om både konsument- och företagsfordringar. Gäldenärerna kommer antagligen i framtiden i allt högre grad att använda och utnyttja elektroniska tjänster för att motta indrivningsbrev, i och med att man kan avtala om avsändningssätten på ett mångsidigare och friare sätt. De förslag till revidering som gäller den elektroniska kommunikationen gynnar i synnerhet de borgenärer och indrivningsbolag som i sin verksamhet redan i övrigt använder och utnyttjar elektronisk kommunikation vid fakturering och indrivning av fordringar. Emellertid påverkas borgenärernas och indrivningsbolagens verksamhetsmöjligheter i hög grad av hur gäldenärerna förhåller sig till användningen av elektronisk kommunikation och om de föredrar att få indrivningsbrev traditionellt per post eller elektroniskt.

Propositionen bedöms ha smärre konsekvenser för Södra Finlands regionförvaltningsverks, konsumentombudsmannens och domstolarnas arbetsmängd, men den anses inte kräva en ökning av dessa aktörers resurser.

Ikraftträdande

Eftersom största delen av de temporära ändringarna i indrivningslagen (539/2021) gäller fram till utgången av april 2022, föreslås det att lagarna ska träda i kraft den 1 maj 2022. Då förblir den mer detaljerade regleringen av indrivningskostnader i fråga om företagsfordringar i kraft utan avbrott och man behöver inte tillfälligt återgå till att tillämpa bestämmelserna i den permanenta lagen.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta, luottotietolain 24 §:n muuttamisesta, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n muuttamisesta ja kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta, laki luottotietolain 24 §:n muuttamisesta, laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n muuttamisesta ja laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta.

Esityksellä pannaan täytäntöön hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluille säädetään enimmäismäärät.

Esityksessä ehdotetaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuuden ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Pysyvä laki sisältää yksityiskohtaista sääntelyä perintäkulusta vain kuluttajasaatavien osalta. Lakiin lisättäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloittavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä aikarajoista sellaisten maksumuistutusten tai maksuvaatimusten lähettämiseksi, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

Trattaa edeltävän maksumuistutuksen määräaika pidennettäisiin 7 päivästä 10 päivään ja tratan protestointiaika pidennettäisiin 10 päivästä 14 päivään. Lisäksi ehdotetaan, että tratan protestoinnin takarajasta säädettäisiin laissa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että niitä edellytyksiä, joiden perusteella perintätoimenpiteitä koskevia muistutuksia, vaatimuksia tai kehotuksia voidaan toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla, kuten sähköisesti, joustavoitettaisiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2022.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Sanna Marinin hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen (s. 82 ja 102) mukaan perintätöimien kohteena olevilta laskutettavien perintäkulujen määrälle säädetään euromääräiset ylärajat myös velallisen ollessa muu kuin kuluttaja-asemassa oleva yksityishenkilö. Hallitusohjelman kirjaus liittyy yleisemmin hallituksen tavoitteeseen estää ylivelkaantumista. Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulut ovat monissa tapauksissa olleet merkittävästi suuremmat kuin kuluttajasaatavissa ja ne ovatkin siten voineet osaltaan lisätä yritysten maksuvaikeuksia.

Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä ei pysyvässä laissa säädetä yhtä yksityiskohtaisesti kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuutta on pysyvän lain voimassaollessa tarkasteltu saatavien perinnästä annetun lain (513/1999, jäljempänä perintälaki) 10 §:n kohtuullisuusvaatimuksen sekä 4 §:n hyvää perintätapaa koskevien oikeusohjeiden valossa. Mainitut säännökset eivät kuitenkaan ole yleisluonteisuutensa vuoksi pystyneet takaamaan asiallisen ja yhdenmukaisen kustannustason muotoutumista, minkä vuoksi pysyvää lainsäädäntöä on pidetty erityisesti velallisten kannalta ongelmallisena.

Koronavirusepidemian vuoksi perintälakia on muutettu kaksi kertaa (1.1.–30.6.2021 ja 1.7.2021–30.4.2022) siten, että lakiin lisättiin väliaikaisesti muiden kuin kuluttajasaatavien osalta muun ohella säännökset siitä, minkälaisista perintätöimistä ja kuinka monesta perintätöimestä saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättiin myös väliaikaisesti säännökset yksittäisistä perintätöimistä veloitettavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä. Väliaikaisilla laeilla säädettiin ensimmäistä kertaa muita kuin kuluttajasaatavia koskeville perintäkulujen määrille euromääräiset ylärajat. Väliaikaisten lakien voimassaoloaikana on pysyvää lakia paremmin pystytty turvaamaan kohtuullinen kulutaso muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen osalta.

Väliaikaisten lakien valmistelu ja pysyvien muutosten valmistelu ovat olleet toisistaan erilisiä lainvalmisteluhankkeita ja sääntelykokonaisuuksia. Pysyvien muutosten valmistelussa on hyödynnetty sitä kokemusta ja tietoutta, jota väliaikaisen sääntelyn toimivuudesta on sen voimassaoloaikana saatu. Myös lakivaliokunta on mietinnössään (LaVM 8/2021 vp, s.

6) korostanut, että poikkeuksellisia olosuhteita varten kiireellisessä aikataulussa laadittu väliaikainen sääntely ei voi sellaisenaan toimia pysyvien lainmuutosten pohjana. Väliaikaiset lait eivät ole toimineet pysyviä muutoksia koskevan lainvalmistelutyön pohjana, vaan tieto- ja vertailupohjana pysyvän ja toimivan sääntelykokonaisuuden rakentamiselle.

Sekä talousvaliokunta (TaVL 24/2020 vp, s. 2) että lakivaliokunta (LaVM 12/2020 vp, s. 6) ovat väliaikaisen lain (1069/2020) valmistelun yhteydessä kiinnittäneet huomiota sekä pysyvän että väliaikaisen lain määräaikoja koskeviin säännöksiin ja esittäneet huolta määräaikojen pituudesta suhteessa kirjepostin toimitusvarmuuteen ja -nopeuteen. Lakivaliokunta edellytti mietinnössään, että määräaikoihin liittyvät tarkistustarpeet arvioidaan huolellisesti pysyvän lainvalmistelun yhteydessä (LaVM 12/2020 vp, s. 6). Sanotun vuoksi määräaikoja koskevat muutokset on arvioitu nyt käsillä olevan lainvalmisteluhankkeen yhteydessä.

Väliaikaisen lain (539/2021) valmistelun yhteydessä on lakivaliokunnassa kiinnitetty huomiota perintäkirjeiden sähköisiin toimittamistapoihin tratan eli julkisuusuhkaisen maksukehotuksen osalta. Valiokuntakäsittelyn aikana tuotiin esille näkemys siitä, että tratta tulisi voida toimittaa yritysvelalliselle sähköisesti nykyistä laajemmin. Lakivaliokunta lausui mietinnössään, että tratan toimittamistavan laajentamista ei ole mahdollista toteuttaa väliaikaista lakia koskevan esityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä, sillä kyse on muutoksesta, joka vaatii huolellista lainvalmistelua ja vaikutustenarviointia (LaVM 8/2021 vp, s. 5). Sanotun vuoksi käsillä olevassa esityksessä on selvitetty sekä yritys- että kuluttajasaatavien osalta sähköisen toimittamistavan (muu pysyvä tapa) laajentamismahdollisuuksia ja tehty sitä koskevia säädösehdotuksia.

Esityksessä käytetään välillä ilmaisua yrityssaatava, jolla tarkoitetaan kuitenkin samaa kuin ilmaisulla muu kuin kuluttajasaatava. Lisäksi esityksessä käytetään ilmaisua pysyvä laki, jolla viitataan siihen sääntelytilaan, joka oli voimassa ennen väliaikaisten lakien säätämistä.

1.2 Valmistelu

Esitysluonnos on valmisteltu oikeusministeriön 10.2.2021 asettamassa työryhmässä, jossa olivat oikeusministeriön lisäksi edustettuina Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Suomen Perimistoimistojen liitto ry, Suomen Yrittäjät ry sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Toimeksiannon mukaan tehtävänä oli ensivaiheessa laatia ehdotus saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisen muutoksen jatkamiseksi. Toisessa vaiheessa työryhmän tehtävänä oli valmistella pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen (s. 82) mukaiset pysyvät muutokset perintälakiin.

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella x.-x.2021. Lausuntopalautetta selvitetään jäljempänä 6 jaksossa.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://oikeusministerio.fi/hankkeet> tunnuksella OM001:00/2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

2.1.1 Lainsäädäntö

2.1.1.1 Perintälaki

Yleistä

Perintälaissa säädetään erääntyneen saatavan perinnästä sekä perintään liittyvistä, velkasuhteen osapuolten asemaan vaikuttavista muista seikoista. Perinnällä tarkoitetaan perintälain 1 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava. Perintälakia ei sovelleta, jos muualla laissa säädetään toisin (1 §:n 2 momentti). Perintälaki ei myöskään koske ulosottoviranomaisen toimintaa (1 §:n 3 momentti). Perintälain säännöksistä ei saa poiketa velallisen vahingoksi (2 §).

Osa perintälain säännöksistä sovelletaan vain kuluttajasaataviin. Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan lain 3 §:n 1 momentin mukaan sellaista elinkeinonharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle. Kuluttajasaataviin rinnastetaan mainitun pykälän 2 momentin mukaan luotto, jonka joku muu kuin elinkeinonharjoittaja on myöntänyt kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelyinä, jos elinkeinonharjoittaja on välittänyt luoton kuluttajalle. Lisäksi kuluttajasaatavia koskevia perintälain säännöksiä noudatetaan pykälän 3 momentin mukaan perittäessä yksityishenkilöltä julkisoikeudellisen oikeushenkilön saatavaa tai julkisen tehtävän hoitamiseen liittyvää saatavaa.

Tässä esityksessä kuluttajasaatavilla tarkoitetaan jäljempänä myös 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja saatavia.

Perintäkulujen määrää koskevat säännökset

Perintälain 10 § sisältää yleiset säännökset perintäkulujen korvaamisesta, joita sovelletaan siitä riippumatta, millaisesta saatavasta on kyse. Lisäksi laki sisältää eräitä tarkempia säännöksiä perintäkulujen enimmäismääristä, joita sovelletaan vain kuluttajasaataviin. Säännöksiä ei siten sovelleta esimerkiksi silloin, kun velallisena on yritys, asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö.

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Korvausvelvollisuus voi perustua sekä velkojan omista perintätoimista aiheutuviin kuluihin että kuluihin,

joita velkojalle aiheutuu sen johdosta, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perinnän suorittamisesta. (10 §:n 1 momentti) Velallinen on vastuussa perintäkulujen korvaamisesta vain pääsaatavan velkojalle. Sen sijaan perimistoimistolla tai muulla toimeksisaajalla ei ole oikeutta vaatia velalliselta korvausta perintäkuluista omissa nimissään, ellei saatava ole siirtynyt sen omistukseen tai kyseessä ole prokurasiirto. Näin on riippumatta siitä, onko saatava suoraan ulosottokelpoinen vai ei. Velalliselta saa vaatia toimeksisaajan suorittamasta perinnästä aiheutuneina kuluina enintään sitä rahamäärää, jonka velkoja on sen ja toimeksisaajan välisen sopimuksen perusteella suorittanut tai velvollinen suorittamaan toimeksisaajalle (HE 57/2012 vp, s. 36).

Korvattavien kulujen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksenmukainen suoritustapa ja muut seikat (10 §:n 2 momentti). Kysymys on siten kokonaisarviointista, jossa kaikki asiaan vaikuttavat seikat on otettava huomioon. Esimerkiksi saatavan suuruuden huomioon ottaminen ei merkitse sitä, että perintäkulut olisi määrättävä kaavamaisena osuutena saatavasta. Perintätehtävän tarkoituksenmukaisen suoritustavan huomioon ottaminen taas liittyy osaltaan lain 4 §:ssä säädetyn hyvän perintätavan noudattamisvelvollisuuteen, joka kieltää aiheuttamasta perinnässä velalliselle tarpeettomia kuluja (HE 199/1996 vp, s. 15 ja 16). Muut seikat voivat tarkoittaa esimerkiksi yrityssaatavia perittäessä sitä, että tapauskohtaisesti otetaan huomioon velkojan ja velallisen asema. Velallisen ollessa esimerkiksi yksityishenkilö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja taikka muu näihin rinnastettava taho voidaan tämän asema ottaa huomioon kulujen kohtuullisuutta arvioitaessa. Vastaavasti voidaan ottaa huomioon myös velkojan asema.

Velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menettänyt 4 (hyvä perintätapa), 4 b (perinnän keskeyttäminen velallisen kiistäessä maksuvelvollisuutensa), 4 c (velallisen oikeus pyytää kuluttajasaatavan perinnän keskeyttämistä) tai 7 §:n (trattaperintä) vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 (maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä) ja 5 a §:n (maksuvaatimuksen sisältö) mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä (10 §:n 3 momentti).

Perintälain 10 a § sisältää säännökset kuluttajasaatavan perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä. Kirjallisesta maksumuistutuksesta voidaan kuluttajasaatavien osalta vaatia enintään 5 euroa (10 a §:n 1 momentin 1 kohta). Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut, ja tällöin kulut voidaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina (10 a §:n 2 momentti).

Perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään a) 14 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa, b) 24 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa,

mutta enintään 1000 euroa, tai c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa (10 a §:n 1 momentin 2 kohdan a-c alakohdat). Suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa kuitenkin vaatia enintään 14 euroa (10 a §:n 1 momentin 3 kohta). Jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, edellä tarkoitetuista määristä saa vaatia enintään puolet (10 a §:n 1 momentin 4 kohta). Säännöksessä tarkoitettuun saatavan pääomaan ei lueta luoton käsittelykuluja tai muita luottokustannuksia (HE 57/2012 vp, s. 36).

Perintälain 5 §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018; jäljempänä rekisterilaki) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja (10 a §:n 1 momentin 5 kohta).

Velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 5 euroa (10 a §:n 1 momentin 6 kohta).

Yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, voidaan vaatia enintään a) 20 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää, b) 30 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, tai d) 20 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen (10 a §:n 1 momentin 7 kohdan a-d ala-kohdat).

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 10 a §:n 1 momentissa mainittuja tai siinä säädettyt enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismäärää ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava (10 a §:n 3 momentti).

Perintälain 10 b §:ssä säädetään 10 a §:ssä tarkoitettuihin perintätoimiin liittyvistä aikarajoista kuluttajasaatavan perinnässä. Lain 10 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos saatavasta on vähintään 14 päivää ennen sen erääntymistä lähetetty velalliselle lasku tai muu erääntymisilmoitus ja erääntymisestä on ennen maksumuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää. Jos saatava on sopimuksen mukaan maksettava tiettyinä eräpäivinä ilman erillistä ilmoitusta, velalliselta saa vaatia perintäkuluja vain, jos eräpäivästä on ennen maksumuistutuksen lähettämistä kulunut vähintään 14 päivää (10 b §:n 1 momentti).

Uudesta maksu-uistutuksesta tai uudesta 10 a §:n 1 momentin 2–5 kohdassa tarkoitettua maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksu-uistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämistä on kulunut vähintään 14 päivää (10 b §:n 2 momentti).

Lain 10 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä (10 b §:n 3 momentti).

Perintälain 10 c §:ssä säädetään korvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismääristä kuluttajasaatavan perinnässä. Saman kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta 5 §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta ja enintään yhdestä 10 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävä saatava ei ole suoraan ulosottokelpoinen ja sen pääoma on yli 100 euroa (10 c §:n 1 momentti).

Ilmaisuilla ”sama saatava” tarkoitetaan pykälässä samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia. Näin on yleensä silloinkin, kun saatava on eräännytynyt useassa erässä. Jos esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvia vuokria on maksumatta usealta kuukaudelta, kyse on yhdestä saatavasta. Se, että kyse on useassa erässä eräänntyneestä saatavasta, saattaa tapauskohtaisesti oikeuttaa poikkeamaan 1 momentissa säädetyistä perintätoimien enimmäismääristä 2 momentin nojalla. Asiaa on kuitenkin arvioidava toisin, jos kyseiseen sopimussuhteeseen perustuvat saatavat on välillä maksettu kokonaan pois ja perintä myöhemmin käynnistyy kokonaan uudelleen. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa vuokralainen jättää vuonna 2013 vuokria maksumatta, niitä peritään ja saatavat maksetaan kahden maksuvaatimuksen jälkeen. Jos vuokralainen vuonna 2014 jättää uudelleen vuokraa maksumatta, kyse ei enää ole saman saatavan perinnästä eikä vuonna 2013 esitettyjä maksuvaatimuksia oteta huomioon määriteltäessä, kuinka monen uuden maksuviivästyksen johdosta suoritetun perintätoimen kuluista velalliselta saadaan vaatia korvausta. (HE 57/2012 vp, s. 38)

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista ja maksusuunnitelmista kuin 10 c §:n 1 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe (10 c §:n 2 momentti). Erityinen aihe ylittää määrät voi olla esimerkiksi se, että saatava eräännyy useassa erässä, velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja tai että samassa velassa on useampia

osallisia, joille kullekin on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa (HE 57/2012 vp, s. 38 ja 39).

Saman kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 1) 60 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa, 2) 120 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1 000 euroa tai 3) 210 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1 000 euroa (10 d §:n 1 momentin 1-3 kohdat). Ilmaisulla "sama saatava" tarkoitetaan 10 d §:ssä samaa kuin 10 c §:ssä.

Velalliselta saa vaatia 10 d §:n 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän (10 d §:n 2 momentti).

Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 51 euroa (10 d §:n 3 momentti).

Trattaperintää koskevat säännökset

Perintälain 7 § sisältää säännökset tratan käytöstä perinnässä. Tratalta tarkoitetaan maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin.

Trattaa saa käyttää vain eräänntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosottokelpoista saatavaa pidetään 7 §:ää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeussuojakeinoa (7 §:n 1 momentti).

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa (7 §:n 2 momentti).

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään seitsemän päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt (7 §:n 3 momentti).

Tratan ja sitä ennen toimitettavan maksumuistutuksen muoto- ja toimittamistapaatimuksista säädetään 7 §:n 4 momentissa, ja niitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin jäljempänä kohdassa "Perintäkirjeiden toimittamistavat".

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä (7 §:n 5 momentti).

Tratan käyttöön liittyy erityinen huolellisuusvelvollisuus. Jos perinnässä on menetelty tratan käyttöä koskevien säännösten vastaisesti, velallinen ei ole velvollinen korvaamaan perinnästä aiheutuneita kuluja, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä (10 §:n 3 momentti). Jos kyseessä olevan lain vastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystä aiheutuu perintätoimien kohteena olevalle vahinkoa, velkoja on velvollinen korvaamaan aiheutuneen vahingon (15 §:n 1 momentti).

Väliaikainen sääntely 1.1.–30.6.2021 ja 1.7.2021–30.4.2022

Koronavirusepidemian johdosta perintälakiin tehtiin väliaikaisia muutoksia yrityssaatavia koskien, jotka olivat ensin voimassa 1.1. –30.6.2021. Väliaikaista sääntelyä jatkettiin 1.7.2021 pääosin samansisältöisenä 30.4.2022 asti. Tratan käyttökielto jatkui 30.9.2021 asti, jonka jälkeen tratan protestointiaikaa pidennettiin 10:stä päivästä 21 päivään 30.4.2022 asti.

Perintälain väliaikainen 3 b § sisältää säännökset muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä. Kirjallisesta maksumuistutuksesta voidaan muiden kuin kuluttajasaatavien osalta vaatia enintään 10 euroa (3 b §:n 1 momentin 1 kohta). Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut voidaan periä käytetystä muistuttamis-tavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina (3 b §:n 2 momentti).

Perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään a) 50 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa, b) 80 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa (3 b §:n 1 momentin 2 kohdan a-b alakohdat). Jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, edellä tarkoitetuista määristä saa vaatia enintään puolet (3 b §:n 1 momentin 3 kohta). Säännöksessä tarkoitettuun saatavan pääomaan ei lueta luoton käsittelykuluja tai muita luottokustannuksia.

Perintälain 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 5 euroa, jos saatavaa perii rekisterilain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja (3 b §:n 1 momentin 4 kohta).

Velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 10 euroa (3 b §:n 1 momentin 5 kohta).

Yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, voidaan vaatia enintään a) 30

euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää, b) 60 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, c) tämän kohdan a tai b alakohdassa säädetyn määrän lisäksi 5 euroa maksuerästä seitsemänneistä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää (3 b §:n 1 momentin 6 kohdan a-c alakohdat).

Tratan käyttämisestä aiheutuvina kuluina voi vaatia enintään 100 euroa (3 b §:n 1 momentin 7 kohta).

Konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun oletuksen luomiseksi annetusta maksukehotuksesta voi vaatia kuluina enintään 100 euroa sekä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta voi vaatia aiheutuneet todelliset kulut (3 b §:n 1 momentin 8 kohta).

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 3 b §:n 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetty enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismäärää ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava (3 b §:n 3 momentti).

Perintälain 3 c §:ssä säädetään 3 b §:ssä tarkoitettuihin perintätoimiin liittyvistä aikarajoista muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Uudesta 3 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta maksumuistutuksesta tai uudesta 3 b §:n 1 momentin 2-4 kohdassa tarkoitetusta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 7 päivää (3 c §:n 1 momentti).

Lain 3 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetusta maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä (3 c §:n 2 momentti).

Perintälain 3 d §:ssä säädetään korvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärästä muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Saman muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 a §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä tratasta ja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetusta maksukehotuksesta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perintää jatketaan trattalla (3 d §:n 1 momentti).

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään yhdestä 3 b §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa (3 d §:n 2 momentti).

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista, tratoista ja 3 b §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista maksukehotuksista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aiheutta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe. (3 d §:n 3 momentti)

Erytynen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava on eräänynyt useassa erässä. Tällöin on kuitenkin huomattava, että 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetystä kiellosta aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja seuraavaksi, että eri aikaan eräänntyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on niin pitkälle kuin mahdollista koottava samaan maksuvaatimukseen. Erytynen aihe ylittää perintätoimien enimmäismäärä voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että saatavan perintä tulee kohdistaa yhteisvastuussa oleviin velallisiin tai velallisen lisäksi takaajaan ja kullekin taholle on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa taikka että velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja (HE 191/2020, s. 26).

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät: 1) 230 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa; 2) 480 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa (3 e §:n 1 momentti).

Velalliselta saa muuta kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän (3 e §:n 2 momentti).

Pykälän 2 momentissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä 1 momentissa säädetty velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärät voidaan poikkeuksellisesti ylittää, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Ylitykselle asetetaan säännöksessä kaksi edellytystä. Ensinnäkin kyseessä tulee olla tilanne, jossa perinnän

suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa. Tämä edellytys täyttyy lähinnä silloin, jos velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan — esimerkiksi aiheettomia väitteitä esittämällä — tietoisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää. Toiseksi toteutetut perintätoimet eivät myöskään saa olla suhteettomia etenkin saatavan pääoma huomioon ottaen. Suhteettomana voidaan pitää esimerkiksi sitä, jos velalliselle lähetetään jatkuvasti maksuvaatimuksia tilanteessa, jossa on selvää, että velallinen on maksukyvytön (LaVM 14/2004 vp).

Jos perintäkuluja poikkeuksellisesti vaaditaan yli 1 momentissa säädettyjen enimmäismäärien, velalliselle on ehdotetun säännöksen mukaan esitettävä erittely vaadituista kuluista ja niiden perusteista. Samalla velalliselle on ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi muutoin sovellettava kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä siinä yksittäistapauksessa ylitetään. Tällainen perustelu on velallisen kannalta tärkeä, jotta säädetyn enimmäismäärän ylittävän perintäkuluvaatimuksen voi tarvittaessa riitauttaa. Enimmäismäärän ylittäviä perintäkuluja ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia velalliselta, jos toteutetut perintätoimet ovat olleet suhteettomia ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. (HE 191/2020, s. 27)

Pykälässä säädettyt enimmäiskulut eivät rajoita velkojan oikeutta periä 10 e §:n mukaista vakiokorvausta (3 e §:n 3 momentti).

Väliaikaisella lainmuutoksella kiellettiin tratan käyttö muun kuin kuluttajasaatavan perimiseksi, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö (7 §:n 2 momentti). Kielto oli voimassa 30.9.2021 saakka.

Trattaa ei saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista selvityksen, jonka mukaan sen viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa taikka sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi (7 §:n 5 momentti). Säännös oli voimassa 30.9.2021 saakka.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 21 päivän kuluttua sen lähettämisestä. (7 §:n 5 momentti). Säännös oli voimassa 1.10.2021 alkaen.

Suoraan ulosottokelpoiset perintäkulut

Perintälain 10 f §:n 1 momentissa säädetään, että jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen kuluttajasaatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Pykälän 2 momentin mukaan, jos perittävänä on muu suoraan ulosottokelpoinen saatava kuin kuluttajasaatava, sen perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti, jos saatava koostuu 10 e §:ssä tarkoitetuista maksuista (1 kohta), taikka suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille 10 a §:n 1

momentissa ja 10 d §:n 3 momentissa säädettyjä enimmäismääriä, jos kyse on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta saatavasta (2 kohta).

Yllä viitatus 2 momentin 2 kohdan mukaisesti yrityssaatavia koskevat perintäkulut ovat siis suoraan ulosottokelpoisia vain siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan yksittäisiä perintätoimia koskevia enimmäismääriä ja kokonaiskuluvaluuta. Tämä tarkoittaa, että suoraan ulosottokelpoisista yrityssaatavista saa vaatia korkeimmillaan perintäkuluja seuraavasti: maksumuistutuksesta 5 euroa, maksuvaatimuksesta 14 euroa ja maksusuunnitelmasta 20 euroa sekä enimmäiskulujen yhteismääränä 51 euroa, joka on muodostunut kahdesta maksumuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta (14 ja 7 euroa) sekä yhdestä maksusuunnitelmasta. Tarkoituksena ei ole tällöinkään, että mainittuja enimmäismääriä saataisiin aina periä, vaan myös näissä tapauksissa on tullut ottaa huomioon perintäkulujen kohtuullisuutta koskevat vaatimukset (ks. myös HE 199/1996 vp, s. 16). Jos perintäkulujen määrä ylittää suoraan ulosottokelpoisissa yrityssaataavissa vastaavien kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärän, perintäkuluista voi erikseen hakea tuomioistuimen ratkaisua (HE 57/2012 vp, s. 21).

Väliaikaisilla laeilla ei tehty muutoksia yllä lausuttuihin lähtökohtiin (ks. HE 191/2020 vp, s. 22 ja HE 59/2021 vp, s. 15). Väliaikaisessa sääntelyssä on lisäksi muiden kuin kuluttajasaatavien osalta omaksuttu kuluttajasaatavia koskeva periaate siitä (10 a §), että perintäkulujen enimmäismääriä ei saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava (3 b §). Perintäkulujen enimmäismäärät ovat siten sekä kuluttajasaatavien (pysyvän lain nojalla) että muiden kuin kuluttajasaatavien osalta (väliaikaisen lain nojalla) ehdottomia kun kyseessä on suoraan ulosottokelpoinen saatava.

Perintätoimenpiteitä koskevien muistutusten, vaatimusten ja kehotusten muoto- ja toimittamistapavaatimukset

Perintälaissa ei säädetä kuluttajasaatavien osalta maksumuistutukselle muotovaatimusta. Eräänäntyneestä saatavasta muistuttaminen voi siis tapahtua paitsi kirjallisesti myös suullisesti. Myöskään toimittamistapavaatimuksista ei ole maksumuistutusten osalta erikseen säädetty. Maksumuistutuksen toimittaminen voi siten tapahtua esimerkiksi tekstiviestitse tai sähköpostitse velallisen velkojalle ilmoittamaan puhelinumeroon tai sähköpostiosoitteeseen, jos velallisen ja velkojan välillä on sovittu kyseiseen sopimussuhteeseen liittyvien tiedonantojen toimittamisesta tällä tavalla. (HE 57/2012 vp, s. 34). Samoin kuluttaja-asiamies on linjauksessaan ”Hyvä perintätapa kuluttajaperinnässä” suosittanut kuluttajalle lähetettävästä maksullisesta maksumuistutuksesta, että se voidaan lähettää myös sähköisesti, esimerkiksi sähköpostilla tai tekstiviestillä, jos tällaista yhteydenpitotapaa on velkojan ja velallisen kesken käytetty (sopimussuhde on syntynyt sähköisesti) tai siitä on erikseen sovittu.

Jos erääntyneen yrityssaatavan perinnässä on tarkoitus käyttää trattaa, on ainakin yhden sitä edeltävän maksumuistutuksen oltava kuitenkin kirjallinen eli pelkästään suullinen maksumuistutus ei tällöin ole riittävä. Kirjallisen maksumuistutuksen saa tällöin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla tai jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. (7 §:n 4 momentti) Erityisiä muoto- ja toimittamistapavaatimuksia voi aiheutua myös erityislainsäädännöstä tai osapuolten välisistä sopimusehdoista.

Maksuvaatimuksen on kuluttajasaatavissa oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. (5 §:n 2 momentti) Hallituksen esityksessä todetaan, että voimassa olevan pykälän mukaan maksuvaatimuksen tulee aina olla kirjallinen ja että tämä olisi pääsääntö myös 2 momentin mukaan (HE 57/2012 vp, s. 33). Maksuvaatimuksen on siten oltava, ellei 2 momentin 2. virke tule sovellettavaksi, kirjallinen. Silloin kun sovelletaan 2 momentin 1. virkettä, tämä tarkoittaa kirjallisen muotovaatimuksen lisäksi käytännössä sitä, että maksuvaatimus tulee toimittaa velalliselle kirjepostitse. Täysin poissuljettuna ei kuitenkaan voida pitää, että myös muu kuin kirjeposti voi täyttää 1. virkkeen kirjallisuusvaatimuksen. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kirjallisessa muodossa oleva maksuvaatimus annetaan perintäyhtiön toimesta fyysisesti suoraan velalliselle, on kyse 1. virkkeen, ei 2. virkkeen, tarkoittamasta tilanteesta. Voidaan kuitenkin sanoa, että käytännössä 1. virke on johtanut kirjepostia koskevaan toimittamistapavaatimukseen.

Voimassa oleva laki ei sen sijaan aseta yrityssaatavia koskeville maksuvaatimuksille erillisiä muoto- tai toimittamistapavaatimuksia. Kuitenkin muusta lainsäädännöstä tai osapuolten välisistä sopimusehdoista voi seurata muoto- ja/tai toimittamistapavaatimuksia. Erityislainsäädännöstä voidaan mainita maakaasumarkkinalain (587/2017) 80 § ja sähkömarkkinalain (588/2013) 103 §. Esimerkiksi sähkömarkkinalain 103 §:n mukaan ennen sähkönjakelun tai sähkötoimituksen keskeyttämistä loppukäyttäjälle on lähetettävä kirjallinen huomautus maksun laiminlyönnistä tai muusta sopimusrikkomuksesta sekä aikaisintaan kahden viikon kuluttua huomautuksen lähettämisestä erillinen katkaisuvaroitus.

Yrityssaatavien osalta myös trattalle on asetettu vaatimus sen kirjallisuudesta. Tratta saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. (7 §:n 4 momentti).

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että maksuvaatimus kuluttajasaatavien ja tratta yrityssaatavien osalta on mahdollista toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla, jos

velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Molemmissa tilanteissa velalliselta edellytetään siis nimenomaista ja saatavan erääntymisen jälkeen annettavaa tahdonilmaisua. Ns. hiljainen hyväksyntä velalliselta ei siis riitä. Lain esitöiden mukaan velallisen ja velkojan alkuperäiseen sopimukseen sisältyvä ehto pysyvän tavan käyttämisestä sopimussuhteen liittyvien tiedonantojen toimittamiseen ei oikeuta lähettämään maksuvaatimusta tai trattaa esimerkiksi sähköisesti, vaan velallisen on tullut saatavan erääntymisen jälkeen hyväksyä saatavaa koskevien tiedonantojen toimittaminen tällä tavalla. Velallisella on myös oikeus peruuttaa antamansa hyväksyntä muun pysyvän tavan käyttöön, jolloin palataan kirjalliseen muotoon. (HE 57/2012 vp, s. 33 ja 34)

2.1.1.2 Luottotietolaki

Luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan tiedon velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehotuksesta saa tallettaa luottotietorekisteriin 10 päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehotuksen julkaisemisesta tai merkitsemisestä rekisteriin.

Luottotietolain 24 §:n 1 momentin 7 kohtaa muutettiin väliaikaisesti (1.10.2021–30.4.2022) lailla (541/2021) siten, että tiedon saa tallettaa luottotietorekisteriin aiemman 10 päivän sijaan 21 päivän kuluttua.

2.1.1.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa

Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudesta annetun lain (100/2013) 5 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan markkinaoikeuteen hakemuksen voi tehdä saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja mainitun pykälän 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys.

2.1.1.4 Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista

Kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 8 §:n 3 momentin mukaan sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä annetun lain 10 ja 10 e §:n mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen ole perusteltua syytä.

2.1.1.5 Rekisterilaki

Rekisterilain 3 §:n mukaan perintätoimintaa saa harjoittaa vain sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka on kyseisen lain mukaisesti rekisteröity perintätoiminnan harjoittajaksi. Rekisterilain 1 §:n mukaan perintätoiminnalla tarkoitetaan saatavan perintää toisen lukuun sekä omien saatavien perintää tapauksissa, joissa on ilmeistä, että saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa. Lain tavoitteena on varmistaa, että perintätoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti (HE 206/2017 vp, s. 12).

Rekisterilaissa säädetään muun muassa perintätoiminnan harjoittajien rekisteristä (5 §) ja rekisteröinnin edellytyksistä (8 §). Rekisterilain noudattamista valvoo Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jolla on myös oikeus saada perintätoiminnan harjoittajalta valvontaa varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat (14 §). Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on oikeus saada tietoja eräistä viranomaisten rekistereistä (15 §). Rekisterilaissa säädetään myös pakkokeinoista (16 §), perintätoiminnan harjoittajan rekisteristä poistamisesta (17 §) ja muutoksenhausta Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen 16 ja 17 §:ssä tarkoitettussa asiassa (18 §).

2.1.1.6 Suhde EU-sääntelyyn

Perintälain säännöksillä on pantu osaltaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (jäljempänä maksuviivästysdirektiivi). Perintäkuluja osalta maksuviivästysdirektiivin täytäntöönpano edellytti uuden säännöksen sisällyttämistä perintälakiin perintäkuluista maksettavasta vakiokorvauksesta, sillä direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että velkojalla on oikeus saada velalliselta vähintään kiinteä 40 euron summa viivästyskoron tullessa kaupallisissa toimissa maksettavaksi direktiivin 3 tai 4 artiklan mukaisesti. Direktiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan velkojalla on oikeus saada vakiokorvauksen lisäksi kohtuullinen korvaus perintäkuluista, jotka ylittävät vakiokorvauksen ja ovat aiheutuneet velallisen maksuviivästyksestä.

Vakiokorvausta koskevan direktiivin säännöksen täytäntöön panemiseksi perintälakiin lisättiin uusi 10 e §, jonka mukaan velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon. Kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettulla maksulla tarkoitetaan maksuja, jotka elinkeinonharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinonharjoittajalle vastikkeena tavarasta tai palvelusta. Velkojalla on oikeus saada korvausta perintälain 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän. Jos maksu on sovittu suoritettavaksi useassa erässä ja usean maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on oikeus 40 euron vakiokorvaukseen perintäkuluista kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen (HE 57/2012 vp,

s. 39). ”Maksu”-käsite eroaa tältä osin perintälain 10 c ja 10 d §:ssä tarkoitetusta ilmaisusta ”sama saatava”.

Maksuviivästysdirektiivi on luonteeltaan minimidirektiivi. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat velkojalle edullisempia kuin direktiivin noudattamiseksi on tarpeen (HE 57/2012 vp, s. 5). Sen sijaan direktiivistä velallisen eduksi poikkeavat säännökset ovat direktiivin vastaisia.

2.1.2 Tilastotietoa muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista

Oikeusministeriössä on selvitetty summaarisena riita-asiana vireille tulleita velkomusasioita koskevista ratkaisuista saatavan tiedon perusteella perintäkulujen määrää muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisessa perinnässä. Selvityksessä oli mukana 1 000 velkomusasiaa aikaväliltä 3.1.2019-31.12.2019, joissa vastaajana oli yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö. Selvityksestä saadut tiedot perustuvat 618 tuomioon. Pois rajatuissa 382 asiassa oli tehty esimerkiksi päätös asian sillensä jättämisestä kantajan peruutettua kanteensa. Valtaosa tarkemman selvityksen kohteena olleista 618 asiasta oli ratkaistu yksipuolisella tuomiolla.

Yrityssaataavaa perittäessä yhden maksumuistutuksen hinta oli selvityksen mukaan keskimäärin 17 euroa, kun kuluttajasaatavissa suurimmat sallitut enimmäiskustannukset ovat 5 euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 1 kohta).

Yrityssaataavaa perittäessä maksuvaatimuksen keskimääräinen toimenpidehinta oli selvityksen mukaan 65 euroa ja mediaani 74 euroa, kun perintälain 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta saa kuluttajasaataavaa perittäessä vaatia saatavan pääoman suuruudesta riippuen enintään 14:stä 50:een euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 2 kohdan a-c alakohdat).

Yrityssaataavaa koskevan maksusuunnitelman laatimiskulut olivat selvityksen mukaan keskimäärin 36 euroa, kun kuluttajasaataavaa perittäessä maksusuunnitelman laatimisesta saa saatavan pääoman suuruudesta, maksuerien lukumäärästä ja mahdollisesta suorasta ulosottokelpoisuudesta riippuen vaatia enintään 20:sta 50:een euroa (perintälain 10 a §:n 1 momentin 7 kohdan a-d alakohdat).

Tratan käyttämisestä aiheutuvat kustannukset olivat selvityksen mukaan toimenpidettä kohden keskimäärin 139 euroa. Yhteensä tratan käyttämisestä aiheutuvia kustannuksia vaadittiin samalta velkojalta keskimäärin 269 euroa, kun taas trattakulujen mediaani oli 250 euroa.

Selvityksen mukaan perintätoimien ylimmän neljänneksen ensimmäiset kulut olivat maksuistutuksen osalta 20 euroa, maksuvaatimuksen osalta 110 euroa, tratan osalta 250 euroa, maksusuunnitelman osalta 50 euroa ja kokonaisperintäkulujen osalta 309 euroa. Selvityksen mukaan yksittäisen maksuvaatimuksen korkein kulu oli yli 580 euroa. Korkeimmat perintäkulujen kokonaiskulut olivat yli 1 000 euroa.

Selvityksen mukaan yrityssaavia perittäessä vapaaehtoisen perinnän perintäkulut olivat keskimäärin 41,8 % perittävän saatavan pääoman määrästä, kun taas ylimmän kymmenyksen ensimmäinen vertailuluku oli 111,8 %. Perintäkuluja tuomittiin maksettavaksi yhtä saatavaa kohden keskimäärin 137 euroa, kun taas suurimman neljänneksen ensimmäinen vertailuluku oli 195 euroa ja suurimman kymmenyksen ensimmäinen vertailuluku 290 euroa. Yrityssaavien vapaaehtoisen perinnän perintäkulut ovat siis huomattavasti suurempia verrattuna perintälaisissa säädettyihin enimmäismääriin kuluttajasaavien perinnässä, jotka ilman erityisiä perusteita voivat saatavan pääoman suuruudesta riippuen olla enimmillään 60 eurosta 210 euroon. Pienempien, enintään 100 euron suuruisten kuluttajasaavien osalta perintäkulujen määrä suhteessa kuluttajasaatavan pääoman suuruuteen voi olla enintään 60 % saatavan pääomasta. Yli 100 euron, mutta enintään 1000 euron saatavien osalta määrä voi vaihdella saatavan pääoman suuruudesta riippuen 12 %:sta hieman alle 120 %:iin. Suurempien, yli 1 000 euron suuruisten kuluttajasaavien osalta perintäkulujen määrä suhteessa saatavaan voi olla enimmillään hieman alle 21 %.

Taulukko 1. Muita kuin kuluttajasaavia koskevia velkomusasioita oli vireillä vuonna 2020 enemmän kuin koskaan aiemmin vuodesta 2010 lähtien.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
9 782	14 396	15 567	15 773	15 823	15 383	14 414	15 555	15 823	17 945	19 169

2.1.3 Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontakäytäntöä yrityssaavien perintäkuluista

Etelä-Suomen aluehallintovirasto valvoo valtakunnallisesti, että rekisteriin merkityt perintätoiminnan harjoittajat noudattavat toiminnassaan lakia ja hyvää perintätapaa. Aluehallintovirastolla on toimivalta arvioida perintäyhtiön velalliselta vaatimien perintäkulujen kohtuullisuutta ja puuttua lainvastaiseen toimintaan rekisterilaisissa säädettyin pakkokeinoin, mutta sillä ei kuitenkaan ole toimivaltaa alentaa perintäkuluja, määrätä velallisen maksuvelvollisuudesta tai määrätä perintätoimistoja maksamaan korvauksia, vaan perintäkuluja tai vahingonkorvauksia koskevat erimielisyydet ratkaistaan yleisessä tuomioistuimessa riita-asiana.

Päätöksessään ESAVI/16764/2018 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiö oli menetellyt toimeksiantoa hoitaessaan lain ja hyvän perintätavan vastaisesti, kun se oli kahta eri saatavaa periessään vaatinut ensimmäisen, 36,44 euron saatavan perinnästä perintäkuluja 69 euroa ja toisen, 27,13 euron saatavan perinnästä 54 euroa. Aluehallintoviraston mukaan pääsääntöisesti vain tavanomaisesta poikkeavat tarpeelliset toimenpiteet ja kuluerät voivat yksittäistapauksessa perustella saatavan pääoman ylittäviä perintäkuluja, huomioiden kuitenkin perintälain 10 e §:n vakiokorvausta koskeva sääntely. Kuitenkin hyvin pienten, esimerkiksi muutamien eurojen suuruisen, saatavien kohdalla myös tavanomaisista toimenpiteistä ja kulueristä aiheutuvat perintäkulut voivat ylittää saatavan pääoman määrän aiheellisesti myös silloin, kun saatavan perimiseksi on sen maksamattomuuden vuoksi jouduttu tekemään useampia perintätoimenpiteitä eli esimerkiksi lähettämään useita perintäkirjeitä. Kun tässä tapauksessa perintäkulut muodostuivat tavanomaisista yritysperinnän kulueristä, aluehallintovirasto katsoi, että perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina erityisesti huomioiden perittävänä olevien saatavien pienet pääomat.

Päätöksessään ESAVI/9722/05.11.11/2016 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön vaatimaa 72 euron perintäkuluja toisesta maksuvaatimuksesta perittäessä 148,80 euron suuruista saatavaa oli pidettävä kohtuuttoman suurena, kun otetaan huomioon se, että ensimmäisestä maksuvaatimuksesta oli vaadittu 40 euroa perintäkuluja ja että yleensä ensimmäiseen perintäkirjeeseen liittyvä työmäärä on toista perintäkirjetä suurempi eikä perintäyhtiö ollut selvityksessään esittänyt perusteita korkeammille kuluille. Toisesta maksuvaatimuksesta perityt kulut eivät perustuneet tosiasiasa aiheutuneisiin kustannuksiin.

Päätöksessään ESAVI/5031/05.11.11/2015 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että ensimmäisestä maksuvaatimuksesta perittyjä 147,56 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina perittäessä saatavaa, jonka pääoma oli 437,19 euroa, kun otetaan huomioon se, että vastaavan suuruista kuluttajasatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta olisi perintälain mukaan saanut vaatia enintään 24 euroa perintäkuluja. Perintätoimisto ei ollut näyttänyt, että perinnässä yleisesti tehtävistä toimenpiteistä aiheutuisi yritysperinnässä erityisiä kustannuksia verrattuna kuluttajaperintään.

Päätöksessään ESAVI/10747/05.11.11/2016 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön vaatimia 109 euron perintäkuluja oli pidettävä kohtuullisina 132 euron suuruisen saatavan perinnässä.

Päätöksessään ESAVI/810/05.11.11/2017 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön vaatimia 80,11 euron perintäkuluja oli pidettävä kohtuullisina 153,26 euron suuruisen saatavan perinnässä. Perintäkulujen lisäksi velalliselta oli vaadittu 10 euron muistutuskulut. Perintäyhtiö oli lähettänyt asiassa yhden maksuvaatimuksen ja

perusteli perintäkuluvaatimusta tavanomaisilla yrityssaatavien perinnässä suoritettavilla toimenpiteillä.

Päätöksessään ESAVI/3623/05.11.11/2015 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön lähettämässä trattakirjeessä asiakkaan kulujen lisäksi vaaditut 103,01 euron suuruiset perintäkulut olivat kohtuulliset, kun perittävänä oli pääomaltaan 251,72 euron suuruinen saatava. Perintäyhtiö oli selvityksessään kertonut tehneensä seuraavia perintätoimenpiteitä ennen trattakirjeen lähettämistä: perintätoimeksiannon vastaanotto, asiakirjojen läpikäynti, velallisen osoitetietojen ja yritystunnuksen tarkistus sekä toimeksiannon syöttö ohjelmaan.

Päätöksessään ESAVI/8405/05.11.11/2014 Etelä-Suomen aluehallintovirasto piti 59,13 euron perintäkuluja yhdessä 9 euron huomautuskulujen kanssa kohtuullisina, kun perittävänä oli 68,32 euron suuruinen saatava. Perintäyhtiö oli lähettänyt saatavasta maksuumistutuksen, jossa oli vaadittu huomautuskuluina 9 euroa, ja tämän jälkeen maksuvaatimuksen, jossa oli vaadittu huomautuskulujen lisäksi 45,53 euroa perintäkuluja. Velallinen oli maksanut maksuumistutuksen määrän sen jälkeen, kun perintäyhtiö oli ehtinyt lähettää maksuvaatimuksen, minkä vuoksi perintäyhtiö oli lähettänyt toisen maksuvaatimuksen, jossa oli vaadittu huomautuskulujen lisäksi 59,13 euroa perintäkuluja.

Päätöksessään ESAVI/4303/05.11.11/2013 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön pääomaltaan 216 euron suuruisen saatavan perimiseksi toimittamista kahdeksasta maksuvaatimuksesta yhteensä vaadittuja 274,60 euron suuruisia perintäkuluja oli saatavan suuruus ja tehdyt perintätoimet huomioon ottaen pidettävä kohtuullisina. Maksuvaatimusten lisäksi perintäyhtiö oli pyytänyt kahdella kirjeellä velallista toimittamaan saatavan maksutiedot. Perintäyhtiön selvityksen perusteella aluehallintovirasto katsoi, että perintätoimet olivat olleet aiheellisia.

Päätöksessään ESAVI/3581/2018 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että maksuvaatimuksesta perittyä 145 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurena.

Päätöksessään ESAVI/17065/2020 Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi, että perintäyhtiön ensimmäisessä maksuvaatimuksessa velalliselta A vaadittuja 197 euron perintäkuluja samoin kuin ensimmäisessä maksuvaatimuksessa velalliselta C vaadittuja 160 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina. Aluehallintovirasto katsoi myös, että perintäyhtiön velalliselta B vaadittuja ensimmäisen maksuvaatimuksen 95 euron ja trattakirjeen 105 euron perintäkuluja oli pidettävä kokonaisuutena arvioiden kohtuuttoman suurina erityisesti huomioiden perittävänä olevan saatavan pieni pääoma 64,90 euroa. Aluehallintovirasto kuitenkin totesi, että perintäyhtiön velalliselta A vaadittuja 60 euron perintäkuluja maksusuunnitelmasta voitiin pitää kokonaisuutena

arvioiden kohtuullisina. Aluehallintovirastolla ei ollut myöskään huomauttamista perintäyhtiön velalliselta C toisessa maksuvaatimuksessa vaadittuihin 20 euron kuluihin.

2.1.4 Perintäalan itsesääntely

Suomen Perimistöimistojen Liitto ry on laatinut 21.5.2019 julkaistut yritysperinnän käytännösäännöt ja toimintasuositukset perintäalan yrityksille. Käytännösäännöt koskevat Suomessa tapahtuvaa toimeksiantoperintää ja perintätarkoituksessa ostettujen saatavien perintää. Yritysperinnän käytännösäännöissä kuvataan yritysperinnässä tarpeellisen työn sisältöä eri perintätilanteissa.

Yritysperinnän käytännösääntöjen mukaan yritysperinnässä vapaaehtoisen perinnän toimenpiteet voivat erota kuluttajaperinnässä käytettävistä keinoista, mikä voi johtaa siihen, että myös perintäkulut muodostuvat eri tavalla. Yritysperinnässä voidaan esimerkiksi tehdä ennen velalliselle näkyviä perintätoimia velallisen maksukäyttäytymistä koskeva selvitys, jonka perusteella valitaan toimeksiantoon parhaiten soveltuvat keinot (Yritysperinnän käytännösäännöt, s. 3). Samoin perintätoimisto joutuu yritysperinnässä perintätoimeksiannon hoitamiseksi tarkistamaan, onko velallinen konkurssissa tai yrityssaneeraus- ja siten perintäkiellon piirissä. Myös mahdollisten takaajien, pantinantajien ja vakuuksien käsittely ja huomioiminen voi aiheuttaa lisäkuluja yritysperinnässä. Edelleen ennen maksuvaatimuksen lähettämistä yritysperinnässä on kuluttajaperinnästä poiketen tarpeen tarkastaa, poikkeako perintätehtävän korkokanta korkolaissa säädetystä. (s. 14 ja 15)

Yritysperinnässä maksuvaatimusten ja maksumuistutusten lähettäminen voi tapahtua nopeammassa tahdissa kuin kuluttajasaatavan perinnässä, ja maksua voidaan vaatia heti (s. 4). Samoin lähetettävien maksuvaatimusten määrä on yritysperinnässä tapauskohtainen, ottaen huomioon kuitenkin tarpeettomien kulujen aiheuttamiskiellon. Myös velkasuhteissa esimerkiksi osasuorituksen tai lisäsaatavan vuoksi tapahtuneet muutokset voivat vaikuttaa lähetettävien maksuvaatimusten määrään. Määrään vaikuttaa lisäksi se, että velkojalla on lähtökohtainen näyttötaakka sen suhteen, onko velan vanhentuminen katkaistu maksuvaatimuksella. Oikeuskäytännössä on katsottu, että vähintään kahden maksuvaatimuksen lähettämisen jälkeen velallisella on näyttötaakka siitä, että jokin seikka on uskottavasti voinut estää lähetyksen saapumisen hänen saatavilleen. (s. 8)

Myöskään maksusuunnitelmien määrää ei ole yritysperinnässä rajoitettu, ja kulut määräytyvät tapauskohtaisesti tarvittavan työmäärän mukaan. Kuluihin voivat vaikuttaa muun muassa mahdolliset toimeksiantajan kanssa käytävät neuvottelut maksusuunnitelmasta. Yritysperinnässä maksusuunnitelmien valvonta voi edellyttää myös enemmän seurantaa siitä syystä, että maksut voivat tapahtua useammin kuin kerran kuukaudessa ja saatavat

olla niin suuria, että niillä on velkojalle suuri taloudellinen merkitys. Samoin myös maksusuunnitelman purkautumisesta voi aiheutua velalliselle lisäkuluja. (s. 8 ja 9)

Käytettäessä trattaa perintäkeinona perintätoimiston on varmistuttava, että tratan käytön edellytykset täyttyvät. Tämä tarkoittaa muun muassa sen tarkistamista, onko kyseessä muu kuin kuluttajasaatava ja onko saatava eräänynyt, selvä ja riidaton. Lisäksi perintätoimiston on varmistuttava velallisen y-tunnuksen ja osoitetietojen oikeellisuudesta. Tratan käyttämiseen perinnässä liittyy myös erityinen huolellisuusvelvollisuus, sillä velkoja tai toimeksisaaja on perintälain 15 §:n mukaan vastuussa velalliselle virheellisestä häiriömerkinnästä aiheutuneesta vahingosta. (s. 10)

Perintälain 10 e §:n mukainen vakiokorvaussäännös koskee kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettuja maksuja. Tällaisen maksun viivästyessä siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Jos maksu on sovittu suoritettavaksi useassa erässä ja useamman maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on oikeus vakiokorvaukseen kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen. Jos velkojalle on aiheutunut perintälain 10 §:n nojalla korvattavia perintäkuluja, hänellä on oikeus saada niistä korvaus vain siltä osin, kuin ne ylittävät vakiokorvauksen määrän. (s. 12 ja 13)

2.1.5 Kirjepostin kulusta sekä sähköisestä laskuttamisesta

Perinteisen kirjepostin määrä on jo pitkään ollut nopeassa laskussa. Digitalisaatiota pidetään keskeisenä selityksenä kirjepostin suosion laskuun, koska sen vaikutukset juuri viestinvälitykseen ovat olleet merkittäviä. Erilaiset sähköiset viestintäpalvelut kuten sähköposti ja sähköinen asiointi ovat aiheuttaneet perinteisen kirjepostin volyymien voimakasta laskua kaikkialla maailmassa. Valtaosa kaikista kirjeistä on yritysten ja viranomaisten lähettämiä. Erityisesti laskutuksen ja viranomaisasioinnin osalta digitalisaatio vaikuttaa kirjekaluluun toimialana hyvin voimakkaasti, koska sähköisen laskutuksen edut ovat monessa tapauksessa kiistattomat ja julkishallinto siirtää asiointia yhä enemmän sähköiseen muotoon. Digitaalisten palvelujen jatkuva kehittyminen ja ihmisten paranevat valmiudet asioida digikanavien kautta ovatkin tekijöitä, jotka korvaavat tehokkaasti perinteistä kirjepostia. (Traficom postimarkkinaselvitys 2020, s. 8-9).

Nykyinen, nopeasti laskeva trendi kirjelähetysten määrässä alkoi Suomessa vuonna 2010 ja sen uskotaan jatkuvan voimakkaana myös tulevana vuosina. Vuoden 2020 volyymitietojen perusteella perinteisen paperisen postin tilanne näyttää jatkavan pidempään jatkunutta laskevaa trendiä. Postin mukaan sen jakamien osoitteellisten kirjeiden määrä on vähentynyt yli 60 prosenttia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vähentämällä jakelupäiviä sekä pidentämällä jakeluaikaa laatustandardeja muuttamalla, on pyritty turvaamaan

postiyriyten toimintaedellytyksiä voimakkaasti laskeneiden volyyymien ympäristössä. (Traficom postimarkkinaselvitys 2020, s. 3 ja 8) Laatustandardien muutos on siis muun ohella tarkoittanut muutoksia postin kulkunopeuteen. Esimeriksi vuonna 2017 voimaan astunut postilain uudistus (614/2017) muutti säännöksiä postin kulkunopeudesta. Voimassa olevan postilain (415/2011) 19 §:n 1 momentin mukaan yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelmähetketykset, jotka on jätetty yleispalvelun tarjoajan välitettäväksi ja joista on maksettu voimassa oleva maksu, on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 50 prosenttia on perillä viimeistään neljäntenä arkipäivänä (aiemmin: 95 prosenttia toisena arkipäivänä) ja vähintään 97 prosenttia viimeistään viidentenä arkipäivänä jättöpäivästä (aiemmin: 98 prosenttia kolmantena arkipäivänä (HE 272/2016 vp, s. 68).

Muutokset selittävät osaltaan sitä, että viime vuosina kirjepostituksen hinta on noussut ja samalla kirjeiden toimituksissa on ollut viiveitä. Selvänä voidaan pitää, että jaettavan kirjepostin määrän vähentyessä jakelun kustannus yhtä kirjettä kohden kasvaa. Postilain muutoksen yhtenä tarkoituksena olikin uudistaa postinjakelua ja siten hillitä kustannusten nousua. Kirjepostin toimitusaikojen tarkasteltaessa tulee huomiota kiinnittää siihen, että elinkeinonharjoittajien ja viranomaisten on kirjeitä lähettäessään huomioitava, että vastaanottajalle on varattava kohtuullinen aika tarvittaessa reagoida vastaanottamaansa kirjeeseen (HE 272/2016 vp, s. 50).

Kuten edellä tuotiin esille, yhtenä syynä Suomessa tapahtuneeseen kirjepostin vähentymiseen on siis esitetty siirtymistä sähköiseen laskutukseen. Viestintäviraston selvityksen mukaan yritykset ja yhteisöt ovat ylivoimaisesti suurin kirjeitä lähettävä taho ja näiden siirtymässä sähköisiin palveluihin muun muassa laskutuksen osalta muutokset kirjeiden kokonaisvolyyymeissa ovat suuria. Posti Oy:n vuonna 2014 toteuttaman tutkimuksen mukaan vuonna 2013 jo peräti 34 prosenttia kuluttajalaskuista vastaanotettiin verkkopankkiin tai Posti Oy:n tarjoamaan sähköiseen postilaatikkoon Netpostiin ja 15 prosenttia sähköpostiin. (HE 272/2016 vp, s. 39) Organisaatioiden välisessä laskutuksessa ollaan myös siirrytty yhä enenevässä määrin sähköiseen laskuttamiseen. Vuoden 2019 huhtikuussa säädettiin laki hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta (241/2019). Sanotun lain 4 §:n mukaan hankintayksiköllä ja elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada pyynnöstä lasku toiselta hankintayksiköltä tai elinkeinonharjoittajalta sähköisenä laskuna. Sanotulla sääntelyllä pyrittiin vahvistamaan kaiken kokoisten laskunvastaanottajien asemaa ja oikeutta vaatia itselleen sähköistä laskua silloin, kun vastaanottajalla on sähköisen laskutukseen tarvittavat valmiudet. Sääntely ei siis ole laskun lähettäjää ja vastaanottajaa suoraan velvoittavaa (HE 256/2018 vp, s. 15).

Kokonaisuutena tarkastellen sähköistä laskutusta on pidetty merkittävästi edullisempänä tapana hoitaa laskutusta kuin paperilaskujen lähettämistä, sillä paperilaskujen lähettämiseen liittyy monia suoria ja epäsuoria kustannuksia. Sähköisen laskutuksen etuna voidaan erityisesti nähdä automaation lisääntyminen ja kustannustehokkuus. On kuitenkin tahoja,

jotka eivät vielä ole hyödyntäneet sähköisen laskutuksen säästö- ja tehokkuuspotentiaalia tai ovat kokeneet haastavaksi siirtyä verkkolaskuihin. Varsinkin mikro- ja pienyrityksissä sekä pienemmissä viranomaisissa kehitys on ollut hidasta, sillä useilla mikroyrityksillä ja osalla pk-yrityksistä ei vielä ole sähköisen laskutuksen käyttämiseksi tarvittavia ratkaisuja. (HE 256/2018 vp, s. 12 ja 22) Laskun lähettäjälle kustannushyöty paperisen laskun ja verkkolaskun välillä on kuitenkin melko pieni, ja organisaatioiden välisessä laskutuksessa verkkolaskujen käytön suurimmat hyödyt tulevatkin laskun vastaanottajalle, jolloin säästöjä syntyy laskun kaikissa käsittelyvaiheissa vastaanottavassa organisaatiossa (HE 256/2018 vp, s. 12 ja 19).

Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus TIEKE ry ylläpitää julkista verkkolaskuosoitteistoa (<https://verkkolaskuosoite.fi/>), ja tämä on osaltaan edistänyt sähköisen laskutuksen leviämistä. Verkkolaskuosoitteisto on palvelu, jossa voidaan etsiä suomalaisten organisaatioiden verkkolaskuosoitteita. Verkkolaskuosoitteiston tietoja ylläpitävät suomalaiset verkkolaskun välittäjät, jotka välittävät verkkolaskut laskun lähettäjältä laskun saajalle sekä myös päivittävät tiedot verkkolaskuosoitteistoon. Verkkolaskuosoitteistossa olevat tiedot perustuvat siis verkkolaskuvälittäjien antamiin tietoihin, eivätkä organisaatiot itse voi muuttaa näitä tietoja. Verkkolaskuosoitteistossa organisaatiot voivat sen sijaan merkitä verkkolaskuosoitteensa joko aktiiviseksi tai passiiviseksi. Jotta organisaatio voi lähettää verkkolaskuja, pitää organisaatiolla olla sopimus välittäjän kanssa verkkolaskujen lähettämisestä.

2.1.6 Yleisemmin käytetyistä sähköisistä toimittamistavoista perintätilanteissa

Sähköisen laskuttamisen, joka soveltuu organisaatioiden väliseen laskuttamiseen, lisäksi erilaisista sähköisistä toimittamistavoista voidaan mainita erityisesti sähköinen postilaatikko (myös digitaalinen postilaatikko tai elektroninen postilaatikko), e-laskutus ja sähköposti. Nämä toimittamistavat koskevat pääsääntöisesti kuluttajaperintää, mutta niitä voidaan hyödyntää myös yritysperinnässä. Tässä luvussa tapahtuva tarkastelu on tehty ennen kaikkea kuluttajavelallisten näkökulmasta.

Sähköinen postilaatikko

Sähköisiä postilaatikoita tarjoavat esimerkiksi OmaPosti, joka ei nimestään huolimatta ole postilaissa tarkoitettu postipalvelu, ja Kivra Oy. Sähköinen postilaatikko on edellä mainituista sähköisistä toimittamistavoista lähimpänä perinteistä kirjepostia, mutta myöskään sitä ei voida täysin rinnastaa kirjepostiin. Esimerkiksi OmaPostiin voivat lähettää viestejä ainoastaan palveluun rekisteröityneet yritykset ja organisaatiot, ja myös vastaanottajien on oltava rekisteröityneitä. Käyttäjällä on mahdollisuus OmaPostissa valita, haluaako hän vastaanottaa viestejä tai dokumentteja kaikilta lähettäjiltä vai ainoastaan tietyiltä lähettäjiltä.

Myös muut sähköiset postilaatikkopalvelut voivat asettaa erilaisia edellytyksiä tai mahdollistaa erilaisia asetuksia sähköisten viestien vastaanottamiselle. On siis palvelukohtaista, minkälaisia asetuksia käyttäjä voi asettaa esimerkiksi viestien vastaanottamiselle. Jos vastaanottoasetusten muuttaminen on mahdollista, riippuu käyttäjistä, hyödyntääkö tämä tällaisia asetuksia vai ei ja missä laajuudessa.

Kun kysymys on kuluttajakäyttäjistä, osa kuluttajista voi käyttää sähköistä postilaatikkoa kokonaan kirjepostin korvaajana, osa taas tiettyjen ennalta sovittujen lähettäjien viestien vastaanottamiseen eli rinnakkain perinteisen kirjepostin kanssa ja osa taas vain väliaikaisesti yksittäisten viestien vastaanottamiseen. Vaikka kuluttaja olisi sallinut kaikkien viestien vastaanottamisen sähköistä postilaatikkoa koskevassa palvelussa ja toiminut esimerkiksi alkuperäisen velkojan kanssa sähköisesti sanotussa palvelussa, niin poissuljettuna ei voida pitää, että hän voi tästä huolimatta tahtoa, että perintäyhtiö lähettää hänelle mahdolliset maksuvaatimukset kirjepostina. Lisäksi voidaan todeta, että se seikka, että kuluttaja on aikoinaan sallinut kaikkien viestien vastaanottamisen, ei tarkoita sitä, että hän olisi kokonaan ja pysyvästi luopunut kirjepostin käytöstä tai että hän olisi osannut ottaa päätöstä tehdessään huomioon sen, että hänelle voidaan tulevaisuudessa mahdollisesti lähettää sähköisiä perintäkirjeitä ilman hänen erillistä hyväksyntäänsä.

Toisaalta on myös kuluttajia, joilla on paremmat mahdollisuudet vastaanottaa perintätoimintaan liittyviä yhteydenottoja sähköisesti, ja jotkut kuluttajista saattavat olla pitkiäkin aikoja ilman pääsyä fyysiseen postilaatikkoon. Jos kuluttaja on siirtynyt lähes yksinomaan sähköisen postilaatikon käyttöön, on myös mahdollista, ettei hän edes osaa odottaa joidenkin viestien saapuvan fyysiseen postilaatikkoon.

Voimassa olevan lain mukaan saatavakohtainen nimenomainen hyväksyntä tarkoittaa – ellei sähköistä postilaatikkoa rinnasteta kirjepostiin – sähköisen postilaatikon osalta sitä, että perintäyhtiö ei voi lähettää maksuvaatimuksia sähköiseen postilaatikkoon ilman kuluttajavelallisen nimenomaista perintäyhtiölle osoitettua tahdonilmaisua siitä huolimatta, että velallinen olisi yleisellä tasolla sallinut kaikkien viestien vastaanottamisen. Selvänä voidaan pitää, että kuluttajavelallisen yleisesti tekemä ratkaisu siitä, että kaikki lähettäjät voivat lähettää tälle viestejä sähköiseen postilaatikkoon, ei tarkoita sitä, että tämä olisi antanut perintälain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun nimenomaisen ja saatavan eräänymisen jälkeisen hyväksynnän tällaiselle toimittamistavalle. Perintäyhtiön on siten tullut erikseen saada velalliselta nimenomainen hyväksyntä maksuvaatimuksen lähettämiseksi sähköiseen postilaatikkoon. Ellei tällaista hyväksyntää ole saatu, tulee noudattaa perintälain 5 §:n 2 momentin 1. virkkeen pääsääntöä ja toimittaa maksuvaatimus kirjallisesti.

E-laskutus

Usein sähköinen toimittamistapa tarkoittaa e-laskutuksen käyttöä. Mikäli kuluttajavelallinen haluaa esimerkiksi maksuvaatimuksen sähköisesti e-laskuna, kuluttajavelallisen tulee tehdä verkkopankissa e-laskutussopimus perintätoimiston kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ensimmäinen maksuvaatimus lähetetään velalliselle kirjepostitse, minkä jälkeen, velallisen niin tahtoessa, voidaan siirtyä e-laskutuksen käyttöön. Maksuvaatimuksen lähettäjä ei siis ensimmäisen kerran velallisen kanssa asioidessaan pysty suoraan lähettämään e-laskua velalliselle, vaan tämä on mahdollista vasta, kun velallinen on erikseen hyväksynyt lähettäjän laskuttajaksi. Kun velallinen on erikseen hyväksynyt tietyn lähettäjän e-laskuttajaksi, se merkitsee perintälain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettun nimenomaisen ja saatavan erääntymisen jälkeisen hyväksynnän antamista e-laskutustavalle.

Kun kuluttaja on kerran hyväksynyt tietyn perintäyhtiön e-laskuttajaksi verkkopankissaan, niin hyväksyntä on kyseisen perintäyhtiön kohdalla pääsääntöisesti voimassa niin kauan, kunnes kuluttaja erikseen poistaa antamansa hyväksynnän tai luvan. Jos kuluttaja poistaa antamansa luvan verkkopankistaan, ei perintäyhtiö enää kykene lähettämään kuluttajalle e-laskuja, vaan sen on siirryttävä kirjepostin käyttöön, tai kuluttajan on uudelleen hyväksyttävä kyseinen perintäyhtiö e-laskuttajaksi.

Koska nykyään kuluttajasaatavia koskevien maksuvaatimusten osalta edellytetään, että annettu hyväksyntä on saatavakohtainen, edellä lausuttu ei ole aiheuttanut ongelmia sen osalta, että velallisen antama hyväksyntä tietystä e-laskuttajasta on voimassa niin kauan, kunnes hän on erikseen poistanut sanotun e-laskuttajan verkkopankistaan. Saatavakohtainen hyväksyntä nimittäin tarkoittaa sitä, että saman velallisen ja saman perintäyhtiön uutta, toista saatavaa koskeva toimittamistapahyväksyntä on tullut aina hankkia uudelleen. Perintäyhtiö ei siis ole voinut automaattisesti lähettää, velallisen aiempaan hyväksyntään perustuen, toista saatavaa koskevaa maksuvaatimusta e-laskulla, ellei se ole saanut velalliselta uutta nimenomaista hyväksyntää.

Sähköposti

Kun sähköpostia verrataan sähköiseen postilaatikkoon ja e-laskutukseen, niin merkittävimpänä erona voidaan pitää sitä, että sähköpostia käytettäessä ei voida aina olla varmoja siitä, onko velallinen todella vastaanottanut sähköisen viestin ja saanut sen asianmukaisesti saatavilleen. Sähköpostin tosiasialliseen perillemenoon kohteelleen liittyy sähköistä postilaatikkoon ja e-laskutusta enemmän epävarmuustekijöitä.

Erilaisia sähköpostinpalveluntarjoajia on lukemattomia ja eri palvelut takaavat erilaisen toimitusvarmuuden sähköpostiviesteille. Lisäksi on otettava huomioon, että vastaanottajan sähköpostipalvelu saattaa luokitella lähettäjän asianmukaisenkin sähköpostiviestin automaattisesti roskapostiksi ja edelleen automaattisesti siirtää sen roskapostikansioon

tai muulla tavoin estää lähettäjän viestin saapumisen vastaanottajalle. Ei siis ole täyttä varmuutta siitä, että viestin vastaanottaja kaikissa tilanteissa saisi viestiä tosiasiasa saavilleen tai että hän ymmärtäisi tai muistaisi säännönmukaisesti tarkistaa sähköpostipalvelunsa roskapostikansion.

Sähköpostiviestin lähettäminen ei itsessään takaa sitä, että myös sähköposti mahdollisine liitteineen on tosiasiasa tullut vastaanottajan saataville siten, että tällä on aidosti mahdollisuus ottaa selvää sen sisällöstä. Koska sähköpostin lähettäjällä on viime kädessä näyttövelvollisuus siitä, että sähköpostiviesti on todella saavuttanut vastaanottajan asianmukaisesti, lähettäjän tulee kyetä riittävässä tilanteessa esittämään selvitystä tästä.

Kun käyttäjät lopettavat tietyn sähköpostitilin käytön, eivät nämä yleensä ilmoita tilin käytön lopettamisesta kaikille niille tahoille, joiden kanssa he ovat asioineet sähköpostitilin kautta. Sähköpostin lähettäjä ei välttämättä myöskään saa virheilmoitusta, jos vastaanottajan osoite ei ole enää käytössä. Toisinaan saattaa epävarmuutta liittyä myös siihen, kuka tiettyä sähköpostiosoitetta tosiasiallisesti käyttää. Sähköpostin perillemenon varmistamiseksi voidaan sähköpostijärjestelmissä käyttää erilaisia vastaanotto- ja lukukuittauksia. Vastaanottokuittaus kertoo, että sähköpostiviesti on toimitettu vastaanottajan sähköpostiosoitteeseen, mutta ei sitä, onko vastaanottaja nähnyt tai lukenut saapuneen viestin. Vastaanottokuittaus ei myöskään kerro sitä, onko lähetetty viesti tosiasiallisesti tavoittanut vastaanottajan tai onko viesti esimerkiksi automaattisen suodatuksen seurauksena joutunut roskapostikansioon. Lukukuittaus taas tarkoittaa useimmiten sitä, toisin kuin vastaanottokuittaus, että vastaanottaja on avannut saapuneen viestin tai että viesti on tosiasiasa saavuttanut vastaanottajan. Tältä osin on kuitenkin huomautettava, että vaikka lukukuittaukset toimivat useimpien sähköpostijärjestelmien välillä, kuittausten toiminta riippuu viime kädessä vastaanottajan käyttämästä sähköpostijärjestelmästä. Kuittauksetkaan eivät siten kaikissa tilanteissa takaa sitä, että sähköposti olisi tosiasiasa saavuttanut vastaanottajan.

2.2 Arviointi

Yleistä

Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä ei säädetä pysyvässä laissa yhtä yksityiskohdaisesti kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Pysyvän lain sääntely on johtanut erityisesti yritysvelallisten osalta ajoittain kohtuuttomiin seuraamuksiin esimerkiksi perintäkulujen korkeiden määrien vuoksi. Myöskään aikarajoja koskevaa sääntelyä ei nykyisellään ota riittävästi huomioon yritysvelallisten intressejä. Lisäksi digitalisaation myötä voimassa olevan perintälain perintäkirjeiden toimittamistapoja koskevat säännökset ovat osoittautuneet paikoin jopa liian ehdottomiksi ja niitä on perusteltua joustavoittaa.

Yrityssaatavien perintäkulujen kohtuullisuus ja velallisten yhdenvertainen kohtelu

Pysyvässä laissa ei aseteta euromääräisiä ylärajoja muiden kuin kuluttajasaatavien vapaaehtoisen perinnän toimenpide- tai saatavakohtaisille perintäkuluille, minkä johdosta perintäkulujen määrissä voi olla edellä jaksossa 2.1.2 kuvatulla tavalla huomattavia eroja. Kohtuuttoman suuret perintäkulut ovat olleet valvontaviranomaisena toimivan Etelä-Suomen aluehallintoviraston erityisen huomion kohteena jo useita vuosia kuten jaksosta 2.1.3 käy ilmi.

Yrityssaatavien perintäkulujen kohtuullisuutta on pysyvän lain voimassaollessa tarkasteltu perintälain 10 §:n kohtuullisuusvaatimuksen sekä 4 §:n hyvää perintätapaa koskevien oikeusohjeiden valossa. Mainitut säännökset eivät edes yhdessä viranomaisen ratkaisukäytännön kanssa ole kyenneet takaamaan asiallisen ja yhdenmukaisen kustannustason muotoutumista, minkä vuoksi voimassa olevaa pysyvää lainsäädäntöä voidaan pitää ongelmallisena velallisten kannalta. Myöskään tuomioistuimen ratkaisukäytännöllä ei olla pystytty riittävässä määrin turvaamaan perintäkulujen kohtuullista tasoa yrityssaatavien ja muiden sellaisten saatavien perinnässä, joihin ei sovelleta kuluttajasaatavia koskevia säännöksiä.

Yleisluontoiset säännökset ovat yhdessä jokseenkin vähäisen ratkaisukäytännön kanssa johtaneet lisäksi siihen, että myöskään velallisten yhdenvertaista kohtelua ei ole pystytty turvaamaan riittävässä määrin. Voimassa olevan pysyvän sääntelyn perusteella ei siten pystytä turvaamaan perintäkulujen kohtuullista tasoa eikä velallisten yhdenmukaista kohtelua.

Aikarajasäätely

Kuten edellä tuodaan esille, väliaikaisilla laeissa (1069/2020 ja 539/2021) säädetään kulkorvaukseen oikeuttavien perintätoimien aikarajoista. Lisäksi pysyvässä laissa (31/2013) on trattaa edeltävää maksumuistutusta koskevaa aikarajasäätelyä.

Sekä talousvaliokunta (TaVL 24/2020 vp, s. 2) että lakivaliokunta (LaVM 12/2020 vp, s. 6) ovat väliaikaisen lain (1069/2020) säätämisen yhteydessä kiinnittäneet huomiota edellä mainittuja aikarajoja koskeviin säännöksiin ja esittäneet huolta määräaikojen pituuteen suhteessa kirjepostin toimitusvarmuuteen ja -nopeuteen.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on väliaikaisen perintälain voimaantulon jälkeen saanut velallisilta ja niitä edustavilta tahoilta jonkin verran yhteydenottoja, joiden mukaan muissa kuin kuluttajasaatavia koskevissa perintäkulusäännöksissä omaksuttu seitsemän päivän sykli, jonka mukaan perintäkirjeistä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään seitsemän päivää, on liian lyhyt ja johtaa postin kulkuun nykyisin liittyvät seikat huomioon ottaen siihen, että velallisyriykselle ei välttämättä jää riittävästi aikaa tehdä saatavaa

koskevia huomautuksia tai maksaa saatavaa ajoissa. Pahimmillaan perintäkirjeitä on velallisten Etelä-Suomen aluehallintovirastolle kertoman mukaan saapunut heille vasta eräpäivänä tai jopa sen jälkeen.

Myös tratan osalta on esitetty näkemyksiä siitä, että trattaa edeltävän maksumuistutuksen seitsemän päivän määräaika ei ole riittävä ja että määräajan lyhyteen liittyy samanlaisia ongelmia kuin mitä yllä on selostettu.

Tratan protestointiajan takaraja

Perintälaki ei nykyään sisällä erillistä säännöstä tratan protestointiajan takarajasta eli siitä, milloin saatavaa perivän tulee viimeistään vedota tratan julkaisuun tai ilmoittamiseen merkittäväksi luottotietorekisteriin siitä hetkestä, kun protestointi-ilmoitus on lähetetty. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että tratan protestointi on tehtävä 31 päivän kuluessa lähetysoikeudesta (Lindström: Luotonvalvonta ja saatavien perintä, 2014, s. 281). Saatujen tietojen perusteella protestointi-ilmoituksia on käytännössä tehty useammankin kuukauden jälkeen siitä, kun ilmoitus on lähetetty. Vaikka asiasta ei ole olemassa erillistä sääntelyä, voidaan katsoa, että jo nykytilassa viime kädessä hyvää perintätapaa koskevat oikeusohjeet asettavat tratan protestointiajalla takarajan. Hyvää perintätapaa koskevien oikeusohjeiden voidaan katsoa edellyttävän, että protestointi on tehtävä kohtuullisessa ajassa lähetysoikeudesta.

Velallisen kannalta voidaan pitää kohtuuttomana, että velkoja voisi vedota kauan sitten lähetettyyn protestointi-ilmoitukseen. Velallisella tulee olla tieto siitä, minkä ajan jälkeen trattaa ei voida enää protestoida, minkä vuoksi tratan protestointiajan takarajasta tulisi säätää laissa erikseen. Toisaalta määräajan tulisi olla riittävän pitkä, jotta velkoja voisi varata velalliselle maksuaikaa, jolloin voidaan välttyä tarpeettomilta maksuhäiriömerkinnöiltä luottotietorekisteriin. Lisäksi säännöksen tulisi kannustaa siihen, että velkoja ja velallinen voivat tehdä maksusopimuksen saatavasta myös myöhemmässä vaiheessa ilman, että velkoja menettäisi oikeutta protestointiin.

Sähköiset toimittamistavat

Muita pysyviä tapoja koskevaa sääntelyä, kuten perintälain 5 §:n 2 momentin ja 7 §:n 4 momentin sääntelyä, on käytännön liike-elämässä pidetty varsin ankarana, ja on esitetty huolta siitä, onko sääntely sopusoinnussa nykyaikaisen kehittyneen sähköisen viestinvälityksen kanssa.

Nykysääntely johtaa muun muassa siihen, että velallisen hyväksyntää toimittamistavan osalta muuta pysyvää tapaa käytettäessä ei voida kuluttajasaatavaa koskevan maksuvaatimuksen tai yrityssaatavaa koskevan tratan osalta antaa kuin vasta saatavan erääntymisen

jälkeen, ja hyväksynnän on tällöinkin oltava aina saatavakohtainen. Vaikka alkuperäisellä velkojalla olisi tiedossaan tietty perintäyhtiö, jota se aikoo käyttää saataviensa perinnässä, alkuperäinen velkoja ei voi suoraan velallisen kanssa sopia, että esimerkiksi mahdollinen maksuvaatimus tai tratta tullaan toimittamaan sanotun perintäyhtiön toimesta velalliselle tiettyä toimittamistapaa käyttäen.

Hyväksyntää ei myöskään ole ollut mahdollista antaa pidempiaikaisena ja muita kuin yksittäistä saatavaa koskien. Esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen asioi tietyn perintäyhtiön kanssa useamman eri saatavan osalta, hänen tulee aina antaa kunkin saatavan kohdalla uusi nimenomainen hyväksyntä sähköiselle toimittamistavalle.

Voimassa oleva sääntely sallii sähköisen toimittamistavan käytön myös yrityssaattavia koskevien maksumuistutusten osalta, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä (perintälain 7 §:n 4 momentti). Vakiintunut käyttö ei kuitenkaan nykyään toimi perusteena muun pysyvän tavan käytölle, kun kyse on esimerkiksi tratan lähettämisestä.

Voimassa oleva sääntely ei riittävällä tavalla mahdollista digitaalisen kehityksen mukanaan tuomien sähköisten toimittamistapojen hyödyntämistä, vaan nykysääntely on eräissä tilanteissa jopa esteenä sähköisten toimittamistapojen laajemmalle hyödyntämiselle. Pääsyyinä tähän ei ole se, etteikö perintälainsäädäntö sallisi erilaisten sähköisten toimittamistapojen käyttöä ja hyödyntämistä, vaan erityisesti se, että nykysääntely rajoittaa merkittäväällä tavalla osapuolten mahdollisuuksia sopia niistä. Liian rajoittava sääntely onkin johtanut siihen, että monissa tilanteissa joudutaan tyytymään perinteisen kirjepostin käyttöön perintäkirjeiden toimittamisessa.

Toisaalta sääntely ei saa olla luonteeltaan liian avointa tai sallivaa velallisen oikeusturvasyistä johtuen ja koska velalliselle tulee taata tosiasiallinen mahdollisuus päättää siitä, millä tavalla hän vastaanottaa perintää koskevia muistutuksia, vaatimuksia tai kehotuksia. Tämä lähtökohta korostuu erityisesti kuluttajasaattavissa. Lisäksi on otettava huomioon, että on myös henkilöitä, jotka eivät halua tai joilla ei ole mahdollisuuksia tai edellytyksiä käyttää sähköistä viestintää. On selvää, että käytetty toimittamistapa ei saa tulla yllätyksenä velalliselle, vaan hänen tulee voida olla riittävällä tavalla varautunut siihen, että perintätoimenpiteitä koskevat muistutukset, vaatimukset ja kehotukset voidaan toimittaa hänelle tietyllä tavalla.

Eräs tapa suojella velallisen asemaa on edellyttää hänen hyväksyntäänsä tietyn sähköisen toimittamistavan käyttöön. Kirjallinen tai sähköinen hyväksyntä on tällöin luotettavin tapa ja se turvaa parhaiten myös velallisen asemaa, kun taas suullinen hyväksyntä saattaa herkemmin johtaa epäselviin ja riitaisiin tilanteisiin koskien hyväksynnän sisältöä ja laajuutta. Vakiintunut tapa taas sopii luonteensa puolesta paremmin yritysten välisiin tilanteisiin.

Toinen tapa suojella velallisen asemaa on rajoittaa hänen antamansa hyväksynnän voimassaoloaikaa saatavakohtaiseen hyväksyntään, jolloin hyväksynnän vaikutukset kohdistuvat ainoastaan yksittäistä saatavaa koskevaan oikeussuhteeseen, tai hyväksynnän määräaikaiseen voimassaoloon. Koska velalliset saattavat käyttää useita eri sähköisiä palveluita ja vaihtaa niitä toisinaan hyvinkin aktiivisesti, on riskinä, että kauan sitten annettu hyväksyntä ei ole velallisen muistissa, ja tällöin toistaiseksi voimassa oleva hyväksyntä voi johtaa tilanteisiin, joissa perintäyhtiö lähettää velalliselle perintää koskevan viestin sellaiseen palveluun, jota velallinen ei enää käytä. Hyväksynnän määräaikaisuus suojaisi tällaisessa tilanteessa velalliselta siltä, että hänelle ei voida lähettää viestejä ilman, että häneen otetaan uudelleen yhteyttä.

Vielä yksi tapa suojella velallisen asemaa on se, että hyväksyntää ei voitaisi kaikissa tilanteissa antaa osana esimerkiksi vakioehtoja, jolloin riskinä on se, että velallisen antama hyväksyntä hukkuu muiden sopimusehtojen joukkoon ja hyväksynnän mahdolliset vaikutukset ja niitä koskeva arviointi jäävät velalliselta helpommin huomaamatta.

Velallisella on aina myös oltava oikeus peruuttaa antamansa hyväksyntä muun pysyvän tavon käyttöön riippumatta siitä, miten hyväksyntä on annettu, kuinka laajana se on annettu tai onko se annettu määräaikaisena vai toistaiseksi voimassa olevana.

Kuten edellä tuodaan esille, perinnän tilanteissa erilaisia sähköisiä toimittamistapoja on useita, kuten verkkolaskutus, sähköinen postilaatikko, e-laskutus ja sähköposti. Kaikki edellä mainitut sähköiset toimittamistavat poikkeavat toisistaan, mikä asettaa haasteita selkeälle ja kaikki toimittamistavat huomioivalle sääntelylle. Sääntelyn tulisi lisäksi olla mahdollisimman teknologianeutraalia eli sen tulisi kattaa sekä jo olemassa olevat että myös mahdolliset tulevat sähköiset toimittamistavat.

Sähköiset toimittamistavat asettavat myös erityisiä haasteita sille, milloin sähköisen viestin (perintätoimenpidettä koskevan muistutuksen, vaatimuksen tai kehotuksen) voidaan katsoa tosiasiallisesti saavuttaneen velallisen. Hyvään perintätapaan voidaan nimittäin katsoa kuuluvan se, että sähköisiä toimittamistapoja käytettäessä viestin lähettäjä riittävällä huolellisuudella pyrkii varmistamaan, että sähköinen viesti on tosiasiallisesti saatettu velallisen saataville. Tällä vaatimuksella on erityistä merkitystä kuluttajavelallisen kannalta, koska esimerkiksi perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei perintälain 6 §:n mukaan saa pääsääntöisesti aloittaa oikeudellista perintää ennen kuin maksuvaatimus on annettu tai lähetetty velalliselle. Toiseksi tällä on erityistä merkitystä suoraan ulosottokelpoisia saatava perittäessä, koska tällaisten saatavien perintää voidaan jatkaa oikeudellisessa perinnässä ilman täytäntöönpanoperustetta.

Jollei velkoja riittävällä varmuudella pyri varmistamaan, esimerkiksi sähköpostia käytettäessä, että viesti on tosiasiasa saavuttanut velallisen, voidaan tämän menettelyä pitää

hyvän perintätavan vastaisena. Tämän vuoksi on perusteltua edellyttää, että sähköisiä toimitustapoja käytettäessä viestin lähettäjä eli perintäyhtiö tai muu velkoja toimii erityisellä huolellisuudella ja käyttää sellaisia teknisiä menetelmiä ja välitystapoja, että se kykenee tarvittaessa osoittamaan, että viesti on tosiasiasa saatu toimitettua vastaanottajan eli velallisen saataville. Jollei velkoja tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava kykene riittäväällä tavalla takaamaan käytettävissä olevilla teknisillä menetelmillä sitä, että viesti on tosiasiasa saatu toimitettua velallisen saataville, tämän tulisi pitäytyä muussa kuin sähköisessä toimitustavassa.

3 Tavoitteet

Perintälain uudistuksen perustavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti säätää perintäkulujen määrälle euromääräiset ylärajat myös silloin, kun velallinen on muu kuin kuluttaja-asemassa oleva yksityishenkilö. Esityksen tavoitteena on näin ollen uudistaa perintälakia siten, että lain säännökset nykyistä tehokkaammin estävät kohtuuttoman suurten perintäkulujen perimisen erityisesti yritysvelallisilta. Tavoitteena on samalla parantaa yritysvelallisten yhdenvertaista kohtelua, sillä perintäkulujen määrässä on aiemmin esiintynyt huomattavia eroja.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole tarkoitus vaikuttaa siihen lähtökohtaan, että velallinen on velvollinen korvaamaan vain perinnästä velkojalle tosiasiasa aiheutuvat kohtuulliset kulut. Laissa säädettyjä muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevia euromääriä ei siis ole tarkoitettu perintäkulujen vakiokorvaukseksi, vaan ainoastaan enimmäismääräksi.

Esityksen toisena perustavoitteena on turvata yritysvelallisille riittävä aika huomautusten tai maksusuorituksen tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Aikarajasäännösten tavoitteena on myös varmistaa, että velalliselle jää postinkulun mahdollisesta viivästyisestä huolimatta riittävästi aikaa reagoida perintäkirjeisiin.

Esityksen kolmantena perustavoitteena on osapuolten sopimusvapautta lisäämällä mahdollistaa sähköisten toimittamistapojen laajempi hyödyntäminen maksumuistutuksia, maksuvaatimuksia ja trattoja lähetettäessä. Tavoitteena on kuitenkin samalla turvata aiempaa paremmin se, että sähköisiä toimittamistapoja käytettäessä perintäkirjeen lähettäjän tulee riittäväällä huolellisuudella varmistaa, että sähköisesti lähetty maksumuistutus, maksuvaatimus tai tratta on myös tosiasiasa saatu toimitettua vastaanottajan eli velallisen saataville.

Vaikka esityksen yleistavoitteena on parantaa yritysvelallisten asemaa, velkojilla olisi edelleen oikeus saada kohtuullisiksi katsottavat perintäkulunsa korvatuiksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Yleistä

Esityksessä ehdotetaan tiukennuksia perintälakiin siltä osin, kun kyse on muiden kuin kuluttajasaatavien perinnästä. Laissa säädettäisiin perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä, perintätoimien aikarajoista ja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääristä ja velallisen kokonaiskuluvastuusta. Lisäksi yrityssaataavaa koskevasta maksuvaatimuksesta ja sen sisällöstä ehdotetaan säädettäväksi erikseen, omassa pykälässään. Ehdotettava sääntely on samansuuntaista kuin jo nykyisin perintälakiin sisältyvä kuluttajasaatavien perintää koskeva sääntely, mutta siinä on huomioitu erityisesti sellaisten saatavien perinnän erityispiirteet, joissa velallisena on yritys.

Vaikka tavoitteena on erityisesti puuttua sellaisten saatavien perintään, joissa velallisena on yritys, ehdotettujen säännösten soveltamisalaa ei olisi tarkoituksenmukaista rajata sen perusteella, harjoittaako velallinen elinkeinotoimintaa tai liittyykö perittävä saatava tämän harjoittamaan elinkeinotoimintaan. Tällaisen rajauksen myötä sääntelyn ulkopuolelle jäisivät sellaiset velalliset, joita ei pidetä elinkeinonharjoittajina, vaikka nämä olisivat suojan tarpeessa elinkeinonharjoittajia vastaavalla tavalla. Sääntelyn loogisuus ja tasapuolisuus edellyttävät, että erityisesti ehdotettu kulusääntely koskee yrityssaatavien lisäksi myös muita sellaisia saatavia, joissa velallinen on muu kuin kuluttaja, kuten asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö. Ottaen lisäksi huomioon sen, että perintäkulut ehdotetaan asetettavan kohtuulliselle tasolle niin velallisten kuin velkojien kannalta, on perusteltua, että ehdotettujen säännösten soveltamisalaan kuuluisivat paitsi saatavat, jossa velallisena on yritys, myös muut sellaiset saatavat, jotka eivät ole kuluttajasaatavia.

Esityksessä on otettu huomioon myös perinnän tehokkuuden turvaaminen eritoten sen johdosta, että velkojan asemassa on myös pk-yrityksiä, joille suorituksen saaminen velasta joutuisasti voi olla erityisen tärkeää. Kun käytettävissä on tehokkaat perintäkeinot ja perintätoimista saadaan vaatia kohtuulliset kulut, on saatavien perinnällä edellytykset onnistua.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi tarkennuksia ja laajennuksia maksuistutuksen, maksuvaatimuksen ja tranan muuta pysyvää, kuten sähköistä, toimittamistapaa koskien.

4.1.2 Perintäkuluja koskevat ehdotukset

Perintäkulukategoriat ja niiden määräytyminen

Esityksessä ehdotetaan neliportaisen asteikon säätämistä. Neliportaista mallia on pidetty kokonaisuutena arvioituna parhaimpana ottamaan yrityssaatavien erityispiirteet huomioon ja takaamaan riittävän vaihteluvälin erisuuruisille saataville. Neliportaaisen asteikon avulla pystytään vähempiportaisia malleja tehokkaammin turvaamaan yrityssaatavien perinnässä esiintyvät tilanteet. Yrityssaatavien pääomat ovat lähtökohtaisesti suurempia ja vaihteluväli on laajempaa kuin kuluttajasaatavissa. Perintäkulujen suhde perittävänä olevan saatavaan määrään nähden on yksi perintäkulujen kohtuullisuuden kokonaisarvioinnissa huomioon otettava seikka, ja myös tätä taustaa vasten neliportaista mallia voidaan pitää perusteltuna. Toisaalta portaiden määrää harkittaessa on otettu huomioon se, että liiallinen portaiden määrä voi heikentää sääntelyn selkeyttä ja lisätä esimerkiksi viranomaisen työtaakkaa, kun tarkistettavia asteikkoja on enemmän. Tämän vuoksi kannatettavana ei pidetä useamman kuin neliportaisen asteikon säätämistä.

Esityksessä ehdotetaan neliportaisen mallin jakautuvan alle 500 euron, yli 500 euron mutta alle 2 500 euron, yli 2 500 euron mutta alle 10 000 euron ja yli 10 000 euron saatavan pääomakategorioihin. Tarkkaa tietoa saatavien suuruusluokkien jakautumisesta vapaaehtoisessa perinnässä ei ole saatavissa. Vaikka oikeudelliseen perintään siirtyvien saatavien kokoluokasta ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä siitä, kuinka saatavat jakautuvat vapaaehtoisessa perinnässä, niin jonkinlaisia suuntaviivoja jaksossa 2.1.2 mainitun selvityksen summaarisina riita-asioina vireille tulleista velkomusasioista koskien voidaan olettaa antavan.

Yllä mainitun selvityksen perusteella on saatavien pääomajaoittelussa lähdetty siitä, että kaksi alemmaa kategoriaa koostuvat kumpikin noin 30 %:n osuuksista eli ne muodostavat yhteensä noin 60 % osuuden kokonaisasiamäärästä. Toiseksi suurimman kategorian suuruudeksi on arvioitu noin 25 % ja ylimmän kategorian osuudeksi noin 15 %. Otaksuttavaa on, että edellä esitetty arvio on alimpien kategorioiden osalta jossain määrin jopa liian alhainen, kun arvioidaan vapaaehtoisen perinnän juttumäärien jakautumista pääoman suuruuden perusteella. Työryhmässä on nimittäin esitetty arvioita siitä, että merkittävä osa yrityssaatavista sijoittuisivat vapaaehtoisessa perinnässä suuruusluokaltaan alle 500 euron kategoriaan, mutta tarkempia arvioita ei ole kyetty esittämään.

Toimenpidekohtaiset perintäkulujen enimmäismäärät

Esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä velalliselta voisi vaatia perintätoimista enintään laissa säädetyn määrän. Kuten kuluttajasaatavissa, toimenpidekohtaiset euromääräiset enimmäismäärät koskisivat maksumuistutuksista, maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista ja maksuajan pidennyksistä perittäviä

kuluja. Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä perintäkeinona voidaan käyttää myös trattaa sekä konkurssiuhkaista maksukehotusta. Sääntelyn tehokkuuden varmistamiseksi myös näistä perintätoimista vaadittaville perintäkuluille ehdotetaan asetettavaksi enimmäismäärät. Perintäkulujen enimmäismäärät on asetettu sellaiselle tasolle, että korkeimmat perintäkulut leikkaantuisivat pois, mutta perintäkulut olisivat kuitenkin yhä sellaisella tasolla, etteivät ne kannusta maksulainlyöntien jatkamiseen.

Ehdotettua kulutasoa asetettaessa on otettu huomioon myös velkojien ja perimistöimia suorittavien näkökulma: ehdotetut enimmäismäärät ovat merkittävästi korkeammat kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

On syytä myös huomata, että ehdotetuilla perintäkulujen enimmäismääriä koskevilla säännöksillä ei vaikuteta velkojan perintälain mukaiseen oikeuteen saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorsoon. Mainittu säännös perustuu maksuviivästysdirektiiviin, josta ei voida kansallisessa lainsäädännössä poiketa velkojan vahingoksi, eikä sitä näin ollen ehdoteta esityksessä muutettavaksi. Jos velkoja perii vakiokorvauksen velalliselta, velkojalla on oikeus saada korvausta muista velkojalle aiheutuvista kohtuullisista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.

Ehdotetut enimmäismäärät eivät olisi kaikissa tilanteissa täysin ehdottomia, vaan niistä voitaisiin poiketa laissa säädetyillä perusteilla. Tällöin velalliselta voitaisiin vaatia todelliset perintäkulut. Suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnässä enimmäismääriä ei kuitenkaan saisi ylittää.

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät

Esityksen 1. lakiehdotuksen mukaan muuta saatavaa kuin kuluttajasaatavaa perittäessä kulukorvaukseen oikeuttavien maksuvaatimusten, trattojen, konkurssiuhkaisten maksukehotusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärää rajoitettaisiin. Jotta varmistetaan osaltaan perintäkuluja koskevan sääntelyn tehokkuus, esityksessä ehdotetaan, että velalliselta saisi pääsääntöisesti vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksuvaatimuksesta, yhdestä tratosta ja yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta. Velalliselta saisi kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perinnässä käytetään trattaa. Samoin velalliselta saisi pienempien saatavien osalta vaatia kuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta. Tietyin suuruisten saatavien osalta kuluja saisi esityksen mukaan kuitenkin vaatia kahdesta maksusuunnitelmasta.

Velallisen kokonaiskuluvastuu

Velallisen kokonaiskuluvastuu muuta saatavaa kuin kuluttajasaatavaa perittäessä saisi esityksen mukaan olla enintään laissa säädetty määrä. Kokonaiskuluvastuun lähtökohdaksi on perusteltua ottaa kohtuullisten kulujen määrä niistä perintätoimenpiteistä, joiden perintälain vuoden 2013 uudistuksessa katsottiin kuluttajasaatavien osalta sisältyvän asianmukaiseen perintäprosessiin. Muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä voidaan perintäkeinona käyttää myös trattaa ja konkurssiuhkaista maksukehotusta, mikä on kuitenkin syytä ottaa huomioon korottavana tekijänä kokonaiskuluvastuusta säädettyä. Kokonaiskuluvastuun tarkoituksena on, ettei velallisen kokonaiskuluvastuu kasva liian suureksi.

Jos saatavan pääoma on alle 500 euroa, enimmäismäärät vastaisivat kahdesta maksu-
muistutuksesta, yhdestä maksusuunnitelmasta ja kahdesta maksuvaatimuksesta tai, jos perinnässä käytetään trattaa, kahden maksuvaatimuksen sijaan yhdestä maksuvaatimuksesta ja yhdestä tratasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 %:lla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääräksi muodostuisi näin ollen 250 euroa. Jos kyse on pääomaltaan yli 500 euron saatavasta, enimmäismääriin sisältyisi muiden perintätoimenpiteiden lisäksi myös toisesta maksusuunnitelmasta sekä yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta perittävä enimmäiskulu. Pääomaltaan yli 500 euron mutta enintään 2 500 euron saatavassa velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä olisi 470 euroa. Velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärät olisivat pääomaltaan yli 2 500 euron mutta enintään 10 000 euron pääoman saatavassa 550 euroa ja yli 10 000 euron saatavassa 620 euroa.

Ehdotettu 15 %:n joustovara on tarkoitettu kattamaan kohtuulliset kustannukset mahdollisista muista tarpeellisista perintätoimista. Käytännössä voi esiintyä vaihtelua sen suhteen, minkä perintätoimien kustannuksista perintäkulujen kokonaismäärä kussakin tapauksessa muodostuu.

Poikkeustapauksissa velalliselta saataisiin vaatia ehdotettuja enimmäismääriä suurempia perintäkuluja. Enimmäiskulusääntelyllä ei rajoitettaisi velkojan oikeutta vakiokorvaukseen.

Suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus

Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan, että voimassa olevasta laista poiketen suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut olisivat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia. Kun itse saatava ja toimeksiannosta osittain koituvat perintäkulut ovat jo nykyään suoraan ulosottokelpoisia, ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, että loppuosa perintäkuluista jäisi ulosottokelpoisuuden ulkopuolelle ja että niistä pitäisi hakea erikseen tuomioistuimesta täytäntöönpanoperuste. Tämän vuoksi myös muille kuin kuluttajasaataville on esitetty säädettyä omat perintäkulujen enimmäismäärät sekä kokonaiskuluvastuu suoraan ulosottokelpoisten saatavien tilanteissa.

Lisäksi ehdotetaan, että suoraan ulosottokelpoisen muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä enimmäismääriä ei saisi ylittää. Suoraan ulosottokelpoisten saatavien rajaamista poikkeamismahdollisuuden ulkopuolelle pidetään perusteltuna, sillä tällaisten saatavien perintää voidaan jatkaa oikeudellisessa perinnässä ilman täytäntöönpanoperustetta.

Enimmäismäärät tai enimmäiskulujen yhteismäärä voidaan kuitenkin ylittää, jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan. Näissä tilanteissa saadaan siis ulosotossa enimmäismäärien lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Ei olisi perusteltua, että tilanteessa, jossa enimmäismäärä ylittyisi arvonlisäveroa vastaavan määrän lisäyksen vuoksi, velkoja joutuisi arvonlisäveroa koskevilta osin hakemaan erillisen täytäntöönpanoperusteen tuomioistuimesta.

Suoraan ulosottokelpoisten saatavien rajaamista poikkeamismahdollisuuden ulkopuolelle pidetään perusteltuna, sillä velkojalla on aina vaihtoehtona siirtää saatava suoraan ulosottoteitse perittäväksi, minkä vuoksi kulujen mahdollinen tarkoituksellinen kerryttäminen vapaaehtoisessa perinnässä ei ole velallisen näkökulmasta asianmukaista. Toisaalta koska perintä on yrityssaatavien osalta lähtökohtaisesti nopeatempoisempaa kuin kuluttajasaatavien osalta, ei myöskään tästä näkökulmasta ole perusteltua, että sallittaisiin lukumäärällisesti useampia toimenpiteitä kuin kuluttajasaatavien tilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan, että suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien tavoin suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut rinnastetaan pääosin ehdotettuun yrityssaatavien alimman kategorian kuluihin eli alle 500 euron pääoman kategoriaan. Suoraan ulosottokelpoisen yrityssaatavan perinnästä velalliselta saa siten vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 214 euroa tai jos on käytetty konkurssiuhkaista maksukehotusta, perintäkuluja saa vaatia yhteensä enintään 314 euroa. Yhteiskulujen enimmäismäärä muodostuu kahdesta maksuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta ja yhdestä maksusuunnitelmasta sekä 314 euron tilanteessa lisäksi yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta. Ehdotusta tehtäessä on katsottu, että ei ole perusteltua eikä tarpeellista, että velkoja voisi suoraan ulosottokelpoisen yrityssaatavan tilanteessa, jolloin täytäntöönpanoperuste on jo olemassa, eikä perintäkulujen tai perintätoimenpiteiden enimmäismääriin sisälly välitöntä viranomaiskontrollia, vaatia perintäkuluja ehdotettua enempää. Ehdotus ei kuitenkaan merkitse sitä, että saatava olisi enimmäiskulumäärän täytyttyä siirrettävä ulosotto-perintään. Vapaaehtoista perintää voisi jatkaa edelleen, mutta mahdolliset lisäkulut jäisivät velkojan vastuulle.

Arvonlisäveron osuus perintäkuluista

Perintätoimiston ja velkojan väliseen palveluun sisältyvää arvonlisäveron osuutta ei voida veloittaa velalliselta, jos velkoja on liiketoiminnassaan arvonlisäverovelvollinen ja voi näin

vähentää arvonlisäveron osuuden omassa verotuksessaan. Tällöin perintäpalvelun arvonlisäveron osuus laskutetaan arvonlisäverovelvolliselta velkojalta.

Kuluttajasaatavien tilanteessa perintäkuluja määrät sisältävät arvonlisävero-osuuden myös silloin, kun sen suorittamista voidaan vaatia kuluttajalta (HE 21/2004 vp, s. 10). Muiden kuin kuluttajasaatavien osalta tilannetta on arvioitava toisin. Yrityssaatavien osalta ehdotetaan, että jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan enimmäismäärien lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Muussa tapauksessa tällaiset yritysvelkojat asetettaisiin ilman hyväksyttävää syytä eriarvoiseen asemaan niihin velkoihin nähden, jotka voivat vähentää perintäpalvelusta maksamansa arvonlisäveron verotuksessaan. Velallisen intressejä ei ole myöskään perusteltua suojata yrityssaatavien perinnässä yhtä ankaralla arvonlisäverosääntelyllä kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

4.1.3 Perintätoimien aikarajat

Aikarajat uuden maksumuistutuksen ja -vaatimuksen sekä trattaa edeltävän maksumuistutuksen toimittamiselle

Esityksen mukaan lakiin otettaisiin säännökset aikarajoista perintätoimenpiteiden välillä muiden saatavien kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

Ehdotettu 10 päivän aikaraja koskisi uutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitettavaa maksumuistutusta ja maksuvaatimusta. Säännösten tavoitteena on estää se, että perintäkulut muodostuvat epäasianmukaisen suuriksi sen vuoksi, että perintätoimenpiteitä suoritetaan kohtuuttoman lyhyin aikavälein. Säännösten tavoitteena on myös varmistaa, että velallisella on perintätoimenpiteiden välillä riittävä aika huomautusten tai maksusuorituksen tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Velalliselle tulee siten antaa kohtuullinen aika oikeusasemansa arviointiin. Esimerkiksi reklamaation tekeminen tai muun oikeussuojakeinon käyttäminen voi edellyttää yhteydenottoa asiamieheen tai velallinen saattaa tarvita aikaa maksun mahdollistaviin järjestelyihin.

Sääntely poikkeaa ehdotetun aikarajan osalta kuluttajasaatavien aikarajoja koskevasta sääntelystä (14 päivää) sekä väliaikaisen sääntelyn ratkaisusta (7 päivää). Kohtuullista aikaa arvioitaessa huomioon on otettu myös postinkulkuun liittyvät epävarmuudet. Lisäksi sääntelyratkaisua tehtäessä on otettu huomioon, että liikesuhteissa perinnän nopeus ja tehokkuus voi olla velkojalle ensiarvoisen tärkeää, minkä vuoksi kuluttajasaatavissa säädetyn 14 päivän aikarajan sijasta 10 päivän aikarajaa pidetään kokonaisarvion perusteella parhaimpina ottamaan huomioon sekä velallisen että velkojan intressit.

Lisäksi pysyvässä laissa olevaa perintälain 7 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty

maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän (aiemmin 7 päivää) määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Kokonaisarvioinnin perusteella on päädytty siihen, että 7 päivää ei ole riittävän pitkä aika suojaamaan velallisen asemaa, ja toisaalta siihen, että 10 päivää ei ole liian pitkä aika, jotta se olennaisesti heikentäisi velkojan asemaa ja yrityspennän tehokkuutta.

Maksuajan pidennyksen vähimmäiskesto

Esityksessä ehdotetaan, että maksuajan pidennyksestä saisi vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Tältä osin tavoitteena on esittää se, että velallisen kuluvastuuta tarpeettomasti kasvatetaan perimällä toistuvasti kuluja hyvin lyhyistä maksuajan pidennyksistä, joista velalliselle on tosiasiallisesti vain vähäinen hyöty.

4.1.4 Tratan protestointiajan pidentäminen ja protestoinnin takaraja

Esityksessä ehdotetaan, että tratan lyhyin sallittu protestointiaika pidennettäisiin 10 päivästä 14 päivään ja että lakiin lisättäisiin säännös tratan protestoinnin takarajasta.

Tratan lyhimmän sallitun protestointiajan pidentämisellä pyritään varmistamaan, että velalliselle jää postinkulun mahdollisesta viivästyisestä huolimatta riittävästi aikaa reagoida trattakirjeeseen (ks. myös HE 59/2021 vp, s. 11 ja 14). Protestointiajan pidentämisellä voidaan paremmin turvata myös se, että yrityksillä on riittävä aika taloudellisen tilanteensa selvittämiseen ennen tratan mahdollista julkaisua tai ilmoittamista merkittäväksi luottotietorekisteriin. Vaikka liike-elämässä voidaan edellyttää, että velallinen pystyy hoitamaan erääntyneet velvoitteensa suhteellisen lyhyessä ajassa, nykyistä 10 päivää ei ole pidetty riittävänä velallisen oikeusturvan kannalta. Kokonaisarvion perusteella on päädytty siihen, että protestointiajan maltillinen pidentäminen ei heikennä tratan uskottavuutta tehokkaana perintäkeinona, lisää muiden ankarampien perintäkeinojen käyttöä tai merkittävästi lisää muiden yritysten luottotappioriskiä.

Perintälaki ei nykyään sisällä erillistä säännöstä tratan protestointiajan takarajasta eli siitä, milloin saatavaa perivän tulee viimeistään vedota tratan julkaisuun tai ilmoittamiseen merkittäväksi luottotietorekisteriin siitä hetkestä, kun protestointi-ilmoitus on lähetetty. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tratan protestointi on tehtävä viimeistään 60 päivän kuluessa lähetysoitouksesta, ellei toisin sovita. Ei olisi kuitenkaan estettä, että velkoja antaisi velalliselle tiedoksi uuden julkisuusuhkaisen maksukehotuksen samasta saatavasta esimerkiksi silloin, kun velallinen ei ole noudattanut sovittua uutta maksuaikataulua.

4.1.5 Toimittamistapaa koskevat ehdotukset

Yleistä

Maksumuistutuksen, maksuvaatimuksen ja tratan toimittamistapaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan laajennettavaksi. Koska sääntelyyn liittyy erityisesti kuluttajasaatavien tilanteissa perusteltuja oikeusturvahuolia, kuluttajasaatavien tilanteissa ei ole toimittamistapojen osalta ehdotettu yhtä laajaa sääntelyä kuin yrityssaatavien tilanteissa. Sääntelyratkaisua tehtäessä on otettu huomioon, että yritykset kykenevät lähtökohtaisesti arvioimaan laajemmin ja tarkemmin oman oikeusasemansa merkityksen kuin kuluttajat.

Kuluttajasaatavat

Kuluttajasaatavien osalta nykyistä perintälain 5 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksuvaatimuksen toimittamisesta muulla pysyvällä tavalla voidaan sopia kirjallisesti tai sähköisesti kuluttajavelallisen kanssa riippumatta siitä, milloin saatava on erääntynyt. Ehdotettu sääntely mahdollistaa saatavakohtaisen hyväksynnän lisäksi ns. saajakohtaisen hyväksynnän, minkä vuoksi erillistä kirjallista tai sähköistä hyväksyntää ei tarvitse antaa samalle perintäyhtiölle jokaisen saatavan osalta erikseen, vaan ainoastaan kerran 12 kuukauden aikana. Oikeusturvasyistä johtuen kuluttajan antama hyväksyntä on kuitenkin rajattu edellä mainittuun 12 kuukauden enimmäisaikaan, ja se tulee antaa aina kirjallisessa muodossa. Ehdotetun sääntelyn mukaan hyväksyntä tulee antaa myös erillisenä eikä esimerkiksi osana vakioehtoja. Lisäksi käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiasa myös saatettu velallisen saataville. Tämä vaatimus on perusteltu, koska sähköisiin toimittamistapoihin liittyy erityisesti sähköpostia käytettäessä epävarmuustekijöitä sen osalta, onko maksuvaatimus tosiasiasa saapunut kuluttajan saataville. Kun kuluttajavelallinen on antanut kirjallisen tai sähköisen hyväksyntänsä tietyn sähköisen toimittamistavan käyttämiseen ja perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava huolellisesti varmistaa omilla toimillaan, että sähköinen viesti on tosiasiasa saatu toimitettua velallisen ilmoittamaan sähköiseen osoitteeseen tämän saataville, sähköisellä perinnällä on paremmat edellytykset onnistua.

Yrityssaatavat

Esityksessä ehdotetaan, että tratta ja 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus saadaan toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu tai tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Hyväksynnän antamista ei ole näissä tilanteissa sidottu yksinomaan kirjalliseen tai sähköiseen muotoon, vaan se voidaan antaa myös suullisesti. Hyväksyntä voidaan antaa osana muita sopimusehtoja. Velallisen hyväksyntä voidaan antaa joko saatava- tai saajakohtaisesti ja se voi olla voimassa joko toistaiseksi tai

määräajan. Muun pysyvän tavan käyttö on sallittua myös silloin, jos tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Se, mitä vakiintuneella näissä tilanteissa tarkoitetaan, määritellään erikseen säännöskohteisissa perusteluissa jaksossa 7. Pysyvän tavan perustuessa sopimiseen tai vakiintuneeseen käyttöön edellytetään lisäksi sitä, että lähettäjä eli velkoja tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava riittävällä huolellisuudella varmistaa, että tratta tai maksumuistutus on tosiasiallisesti saatu saatettua velallisen saataville. Sääntely on tältä osin samanlaista kuin kuluttajasaatavien osalta. Sääntelyn selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi ehdotetaan, että samanlaiset säännökset ulotetaan yrityssaatavien tilanteissa koskemaan myös maksuvaatimusta.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Vaikutukset velallisiin

Ehdotetut säännökset koskevat edellä jaksossa 4.1.1 selvitetyin mukaisesti niin sellaisia saatavia, jossa velallisena on yritys, kuin muitakin saatavia, jotka eivät ole kuluttajasaatavia. Vaikka ehdotettujen säännösten soveltamisalaan kuuluvat siten myös saatavat, joissa velallisena on esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, yhdistys taikka säätiö, joka ei harjoita elinkeinotoimintaa, oletetaan myönteisten vaikutusten kohdistuvan ennen kaikkea yrityksiin. Ehdotetuilla säännöksillä on lisäksi myönteinen vaikutus niihin yksityishenkilöihin, joilta perittävänä oleva saatava on syntynyt jo lakaneessa elinkeinotoiminnassa eikä saatavan perintää siten koske kuluttajasaatavia koskevat säännökset.

Patentti- ja rekisterihallituksen tilaston mukaan kaupparekisteriin oli 4.1.2021 merkitty yhteensä 623 743 yritystä. Näistä 261 316 oli osakeyhtiöitä, 227 712 yksityisiä elinkeinonharjoittajia, 25 411 kommandiittiyhtiöitä, 8 903 avoimia yhtiöitä ja 3 541 osuuskuntia. Edellä todetun mukaisesti ehdotettuja perintäkuluja koskevien säännösten soveltamisalaan kuulusivat myös esimerkiksi asunto-osakeyhtiöt, yhdistykset ja säätiöt. Asunto-osakeyhtiöitä oli Patentti- ja rekisterihallituksen tilaston mukaan 89 679 kappaletta, yhdistyksiä 552 kappaletta ja säätiöitä 46 kappaletta. Yhdistysten ja säätiöiden osalta on otettava huomioon, että rekisteröitymisvelvollisuus kaupparekisteriin ei koske kaikkia yhdistyksiä ja säätiöitä.

Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n tekemän selvityksen mukaan sen jäsenyrityksille tuli perintätoimeksiantoja vuonna 2019 noin 10,2 miljoonaa kappaletta ja näistä noin 20 % eli noin 2 miljoonaa oli yrityssaatavia. Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n mukaan edellä

mainituissa yrityssaataavissa velallisina ovat olleet osakeyhtiöiden, yksityisten elinkeinonharjoittajien, avointen yhtiöiden, kommandiittiyhtiöiden ja osuuskuntien lisäksi esimerkiksi asunto-osakeyhtiöitä ja yhdistyksiä, mutta luvuista voi puuttua esimerkiksi yksityishenkilövelallisia, jotka ovat perinnän kohteena muussa kuin kuluttajan asemassa. Ehdotetun kulusääntelyn piiriin tulevien saatavien kokonaismääristä ei ole ollut saatavissa tietoa.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston vuosina 2017-2020 tekemistä kirjallisista päätöksistä 34 %:ssa virasto on katsonut perintäyhtiön perineen kohtuuttomia perintäkuluja muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Luku on verrattain korkea, kun otetaan huomioon, että loput 66 % pitävät sisällään muun ohella kuluttajasaatavia koskevat tilanteet sekä päätökset, joissa perintäyhtiön ei ole katsottu toimineen lainvastaisesti. Kirjattuja yhteydenottoja perintää harjoittavien tahojen epäilyyn lainvastaiseen toimintaan liittyen aluehallintovirastoon saapui edellä mainitulla ajanjaksolla 1502 kappaletta.

Ehdotetut perintäkuluja koskevat täsmälliset säännökset turvaavat aiempaa tehokkaammin sen, että perintäkuluja ei voi yrityssaatavienkaan tilanteissa kerryttää itsetarkoituksellisesti ja että niiden määrä ei muodostu kohtuuttoman suureksi suhteessa saatavan pääomaan. Korkeimpien perintäkulujen leikkaantumisen voidaan olettaa edesauttavan yritysten selviytymistä veloistaan ja se voi myös johtaa velkojen nopeampaan takaisinmaksuun.

Esitys parantaisi yhtäläisesti kaikkien yrityselävien asemaa, koska perintäkuluista veloitettavat euromäärät muuttuisivat aiempaa yhdenmukaisimmiksi ja erilaisista veloituskäytännöistä aiheutuneet kohtuuttomuuksiin johtaneet erot poistuisivat. Lisäksi kun perintäkulujen euromäärästä on yksityiskohtaisesti säännelty laissa, velallinen pystyy itse paremmin arvioimaan häneltä vaadittujen perintäkulujen kohtuullisuutta. Vaikka ehdotetut enimmäismäärät eivät ole tarkoitettu vakiomääräksi, riskinä on, kuten kuluttajasaatavien tilanteissa, että kuluille säädettävät enimmäismäärät saattavat muodostua käytännössä vakiomääräksi. Velallisten kannalta perintäkulujen vakioitumista kohtuulliselle tasolle voidaan kuitenkin pitää parempana vaihtoehtona kuin perimistöimistöjen huomattavasti vaihtelevat ja velalliset eriarvoiseen asemaan asettavat veloituskäytännöt.

Myös kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärien täsmällinen sääntely on omiaan poistamaan mahdollisia kohtuuttomuuksia ja tilanteita, joissa velallisille aiheutetaan tarpeettomia kuluja. Kun toimenpiteiden enimmäismäärästä on säädetty suoraan laissa, velallisilla on selkeämmin tiedossa, miten vapaaehtoinen perintä otaksuttavasti etenee sekä minkälaisia toimia ja missä määrin velkoja tai sen toimeksiannosta toimivan on mahdollista perinnän aikana suorittaa.

Vaikka muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä ehdotetaankin rajoitettavaksi, perintäkulut olisivat uudistuksen jälkeenkin sellaisella tasolla, etteivät ne kannusta maksulaiminlyöntien jatkamiseen. Ehdotuksilla ei siten arvioida olevan kielteistä

vaikutusta velallisten maksumoraaliin. Ottaen myös huomioon ehdotettujen enimmäiskulumäärien taso ei ole viitteitä siitä, että velkojat muuttaisivat menettelytapojaan siten, että ne ryhtyisivät nykyistä merkittävästi useammin vaatimaan laissa säädettyä vakiokorvausta, joka johtaisi todennäköisesti korvattavien kustannusten kasvuun, ja että ehdotetulla sääntelyllä olisi sitä kautta kielteisiä vaikutuksia velallisten asemaan. Myöskään arviota siitä, että saatavia vietäisiin aiempaa nopeammin oikeudelliseen perintään, ei pidetä todennäköisenä. Esimerkiksi väliaikaisten lakien voimassa ollessa ei ole ilmennyt viitteitä siitä, että oikeudelliseen perintään olisi väliaikaisesta sääntelystä johtuvien syiden vuoksi siirrytty aiempaa nopeammin.

Perintäkirjeiden sähköistä toimittamista koskeva uudistusehdotus taas joustavoittaa ja lisää sähköisten toimittamistapojen hyödyntämismahdollisuuksia sekä kuluttaja- että yrityssaativissa. Velalliset tulevat todennäköisesti tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin käyttämään ja hyödyntämään sähköisiä palveluita vastaanottaakseen perintäkirjeitä, kun toimittamistavoista sopiminen on aiempaa laajempaa. Kaikilla velallistahoilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta vastaanottaa perintäkirjeitä sähköisesti, minkä vuoksi on erityisesti kuluttajavelallisten näkökulmasta keskeistä, että muutkin toimittamistavat, kuten perinteinen kirjeposti, säilyvät toimittamistapavaihtoehtoina. Sääntely ei siten vaaranna velallisten yhdenvertaisuutta. Koska sähköisiin toimittamistapoihin sisältyy erityisesti kuluttajasaatavien tilanteissa perusteltuja oikeusturvahuolia, on esityksessä lähdetty edelleen siitä, että kirjeposti säilyy pääsääntöisenä toimittamistapavaihtoehtona ja velallisen tulee aina antaa erillinen hyväksyntä muun pysyvän tavan, kuten sähköisen toimittamista, käyttöön. Esitys ei siten vaaranna velallisen oikeusturvaa.

Ehdotettu sääntely otaksuttavasti vähentää perinteisen kirjepostin käyttöä, minkä lisäksi se tuo kustannussäästöjä sekä velkojille että velallisille. Perintäkirjeiden sähköinen toimittamistapa on omiaan myös edesauttamaan sitä, että perintäkirjeet todella tavoittavat vastaanottajan nopeammin ja ilman kirjepostin kulkuun liittyviä mahdollisia häiriötilanteita. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että velkojat ja perintäyhtiöt tosiasiallisesti käyttävät sellaisia sähköisiä viestintävälineitä ja teknisiä menetelmiä, että perintäkirjeen perillemeno on riittävän huolellisesti varmistettu. Aiempaa nopeampi toimitustapa yhdessä täsmällisen aikarajasääntelyn kanssa mahdollistaa velallisille pidemmän ajan reagoida esimerkiksi lähetettyyn maksuvaatimukseen ja tarkastaa sen asianmukaisuus.

Perintätoimien aikarajoista täsmällisesti säätäminen 10 päivään ottaa huomioon sekä yrityspennän nopeatempoisuuden että antaa riittävän ajan velalliselle tosiasiallisesti reagoida saatuaan perintäkirjeeseen. Lisäksi velalliset saavat kohtuullisen ajan järjestellä taloudellisia olosuhteitaan sellaisiksi, että ne kykenevät maksamaan erääntyneet saatavat perintäkuluneen aikarajojen puitteissa.

Perintäkuluihin, perintätoimien aikarajoihin sekä perintäkirjeiden sähköiseen toimittamistapaan liittyvä täsmällinen sääntely takaa velallisyriyten tasapuolisen kohtelun. Ehdotetut muutokset koskevat yhtäläisesti kaikenkokoisia yrityksiä.

Suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkuluista säättäminen erillisessä kulkategoriassaan turvaa aiempaa paremmin velallisen aseman, kun kulujen mahdollinen tarkoituksellinen kerryttäminen vapaaehtoisessa perinnässä ennen saatavan ulosottoon siirtämistä ei ole samalla laajuudella mahdollista, kuin tilanteessa, jossa erillistä kulkategoriaa ei olisi.

Vaikutukset velkojiin, perintäalan yrityksiin ja luottotietorekisterin ylläpitäjiin

Selvää on, että nyt ehdotetulla sääntelyllä tulee olemaan vaikutusta niihin perintäyhtiöihin ja velkojiin, joiden saatavien perinnässä velallisilta on vaadittu ehdotetun lain ylittäviä perintäkuluja. Viime kädessä perintäkulusäännösten vaikutusten kohdentuminen riippuu perintäyhtiöiden ja velkojien liiketoiminnallisista ratkaisuista ja kyvystä sopeutua uuteen sääntely-ympäristöön.

Kuten edellä tuotiin esille, ehdotetulla perintäkulusääntelyllä ei odoteta olevan vaikutusta velallisten maksumoraaliin eikä siten merkittävää vaikutusta maksujen viivästymiseen. Maksukykyisten velallisyriyten ei siten arvioida tarkoituksellisesti venyttävän velanmaksuaan velkojille pidennettyjen aikarajojen vuoksi. Aikarajojen pidentäminen väliaikaisen lain 7 päivästä 10 päivään tai pysyvän lain trattaa edeltävän maksumuistutuksen pidentäminen 7 päivästä 10 päivään taikka tratan protestointiajan pidentäminen 10 päivästä 14 päivään saattavat kuitenkin joissakin tapauksissa johtaa siihen, että velkojat saavat aiempaa myöhemmin suorituksen saatavalleen. Toisaalta tällöinkin on otettava huomioon se, että aikarajojen pidennys saattaa myös taata aiempaa paremmin sen, että vapaaehtoinen perintä on kokonaisuutena tarkastellen tuloksellisempaa kuin ennen, sillä velalliset saavat pidemmän ajan järjestellä taloudellisia olosuhteitaan sellaisiksi, että ne kykenevät maksamaan saatavat perintäkuluineen aikarajojen puitteissa, jolloin vältetään mahdollisilta lisäperintätoimilta ja lisäkuluilta sekä mahdollisesti myös oikeudelliselta perinnältä.

Lisäksi perintäkulusääntelyn vaikutuksia arvioitaessa on huomattava, että perintälaki ei yrityssaatavien osalta aseta estettä sille, että velalliselta saadut varat kohdennetaan ensin perintäkulujen suoritukseksi ja vasta tämän jälkeen velan ja sen koron suoritukseksi. Jos velallinen kykenee maksamaan vain osan velastaan, kohtuulliset perintäkulut edesauttavat sitä, että velkoja voi saada suuremman suorituksen saatavalleen kuin silloin, jos perintäkulut olisivat korkeammat.

Suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen määrien muuttuminen selkeyttää tilannetta velkojien osalta, kun suoraan ulosottokelpoista perintäkulujen määrää ei tarvitse enää

tarkastella kuluttajasaavia koskevien säännösten kautta. Lisäksi velkojan ei ole enää tarpeen hakea erikseen tuomioistuimesta täytäntöönpanoperustetta niiden perintäkulujen osalta, jotka aiemmin jäivät kuluttajasaavia koskevien säännösten ulkopuolelle.

Yritysvelkojien oikeus periä perintäkulun arvonnisävero velalliselta silloin, kun velkoja ei voi vähentää sitä omassa verotuksessaan, ottaa huomioon velkojien yhdenvertaisen kohtelun yrityssaatavien tilanteissa. Jos velkoja ei tällaisessa tilanteessa saisi periä perintäkulun arvonnisäveroä velalliselta, perintäpalveluiden ostaminen saattaisi muodostua kalliimmaksi tällaisille velkojille.

Sähköistä toimittamista koskevat uudistusehdotukset hyödyttävät erityisesti niitä velkojia ja perintäyhtiöitä, jotka toiminnassaan muutoinkin jo käyttävät ja hyödyntävät sähköisiä toimitustapoja laskutuksessa ja saatavien perinnässä. Lisäksi ehdotettujen uudistusten odotetaan nopeuttavan toimialan rakennemuutosta sellaisten velkojayhtiöiden osalta, jotka eivät vielä käytä sähköisiä toimitustapoja laskutuksessa ja saatavien perinnässä. Velkojat ja ammattimaista perintää harjoittavat tulevat todennäköisesti enenevässä määrin käyttämään ja hyödyntämään sähköisiä toimittamista sekä tarjoamaan erilaisia sähköisiä toimittamistapavaihtoehtoja velallisille, kun toimittamistavoista sopiminen helpottuu aiempaan sääntelytilaan verrattuna. Toisaalta velkojien ja perintäyhtiöiden hyödyntämismahdollisuuksiin vaikuttaa paljon se, kuinka velalliset suhtautuvat sähköisten toimittamistapojen käyttöön ja haluavatko nämä saada perintäkirjeet perinteisenä kirjepostina vai sähköisesti. Postituskustannukset tulevat laskemaan sitä mukaa kun kirjepostista siirrytään sähköiseen toimittamistapaan. Tästä arvioidaan aiheutuvan pidemmällä aikavälillä säästöjä sekä velkojille että perintää harjoittaville.

Nyt ehdotetut muutokset, erityisesti säännökset perintäkulujen enimmäismääristä ja perintätoimien aikarajoista, edellyttävät muutoksia velkojien ja perintäyhtiöiden tietojärjestelmiin. Myös sopimuksia ja vakiosopimuslomakkeita voidaan joutua uusimaan. Näistä toimenpiteistä aiheutuu velkojille ja perintäyhtiöille kertaluonteisia kustannuksia. Muutokset tulevat oletettavasti edellyttämään myös koulutuksen järjestämistä velkoja- ja perintäyhtiöiden henkilöstölle. Ehdotetut muutokset voivat aiheuttaa kustannuksia myös velkojien ja perintäyhtiöiden järjestelmiin tehtävien integraatiomuutosten vuoksi. Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry arvioi, että laista aiheutuu sen jäsenyrityksille noin 2,4 miljoonan euron kustannukset. Liiton mukaan yksittäisen suuren perintätoimiston osalta tämä tarkoittaa noin 250 000 euron ja yksittäisen pienen perintätoimiston osalta noin 150 000 euron kustannuksia.

Lisäksi lisätyötä ja -kustannuksia saattaa yksittäisille yrityksille aiheutua myös laissa asetetusta velvollisuudesta ilmoittaa toiselle sopimusosapuolelle sopimusehtojen muutoksista. Tällaisesta velvollisuudesta säädetään sähkömarkkinalain 93 §:n 4 momentissa ja maakaasumarkkinalain 78 §:n 5 momentissa. Mahdollisesta ilmoitusvelvollisuudesta

aiheutuvien kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan vähäisiä, koska mainittuja lainkohtia koskevien perustelujen mukaan (HE 20/2013 vp, s. 126 ja HE 50/2017 vp, s. 118) sopimusehtojen muutoksista voidaan ilmoittaa esimerkiksi laskun yhteydessä.

Välittömiä vaikutuksia aiheutuu myös velkojien ja velallisten välisten sopimusten hintoihin. Velkojien valintaa saattaa ohjata se, minkälaisia kuluja toimeksiantoperintää harjoittavat tahot velkojilta sopimusten mukaan veloittavat. Tällä voi olla vaikutusta perintäalan kilpailuun.

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia velkojien ja toimeksisaajina toimivien perintäyhtiöiden välisiin sopimuksiin, sillä sääntely ei estä toimeksisaajaa vaatimasta velkojalta perintäkuluina toimijoiden välillä sovittua rahamäärää. Jos velkojan ja toimeksisaajana toimivan perintäyhtiön välillä on sovittu ehdotettuja enimmäismääriä korkeammista taksoista tai muutoin ehdotetun lain säännöksistä poikkeavista perintätoimista, jää osapuolten välisten neuvottelujen varaan, muutetaanko sopimusta ehdotettujen perintäkuluja koskevien säännösten mukaiseksi vai pidetäänkö sopimus ennallaan. Ensiksi mainitussa tapauksessa ehdotetulla sääntelyllä on epäedullisia vaikutuksia perintäyhtiöille, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa vaikutukset kohdistuvat velkojaan, jonka vastuulle lain enimmäismäärät ylittävät perintäkulut jäisivät.

Suomen Asiakastieto Oy:n mukaan se luottaa pääsääntöisesti protestointi-ilmoitusten oikeellisuuteen. Luottotietorekisterin ylläpitäjien olisi tästä huolimatta riittävällä tavalla seurattava, ettei sellaisia rattoja protestoida, joiden osalta protestointiaika on päättynyt. Tratan protestoinnin takarajaa koskevasta ehdotuksesta voi siten vähäisessä määrin aiheutua lisätyötä luottotietoyhtiöille.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetut muutokset lisäävät jossain määrin Etelä-Suomen aluehallintoviraston työmäärää, sillä sääntelyn noudattamisen valvonnan lisäksi sen on muun muassa annettava rekisteröidyille perintäyhtiöille ohjeistusta sääntelyn sisällöstä. Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulojen enimmäismäärän, korvattavien perintätoimien lukumäärän, aikarajojen ja kokonaiskuluvaluun lisääminen lakiin selkeyttää ja helpottaa lain noudattamisen valvontaa verrattuna nykytilaan, minkä voidaan arvioida toisaalta vähentävän viranomaisen työmäärää. Sääntelyn voimaantullessa aluehallintoviraston työmäärän voi kuitenkin tilapäisesti kasvaa mahdollisesti lisääntyneiden ilmoitusmäärien ja tästä aiheutuvan lisävalvontatarpeen vuoksi. Toisaalta koska väliaikainen sääntely on ollut voimassa jo 1.1.2021 lähtien, joitakin kokemuksia myös sen noudattamisen valvonnasta on saatavissa.

Aikaisempaa täsmällisempi sääntely saattaa pidemmällä aikavälillä vähentää valvontaviranomaiselle tehtävien ilmoitusten määrää. Tämä riippuu osaltaan siitä, kuinka hyvin ja

nopeasti perintäyhtiöt omaksuvat uuden sääntelyn. Toisaalta koska laissa säädetään perintäkulujen enimmäismäärästä, valvontaviranomaiselle jää edelleen mahdollisuus arvioida perintäkulujen kohtuullisuutta. Kaiken kaikkiaan ehdotuksilla ei ole merkittävää vaikutusta valvontaviranomaisen toimintaan tai voimavarojen tarpeeseen, eikä siitä näin ollen arvioida aiheutuvan viranomaiselle lisäresurssien tarvetta.

Ehdotetut säännökset kuluttajasaatavien maksuvaatimuksen sähköiseen toimittamistaan lisäävät sääntelyn voimaan tullessa vähäisessä määrin kuluttaja-asiamiehen työmäärää. Valvonnan tarve riippuu osaltaan siitä, missä määrin sähköisiä toimittamistapoja ryhdytään hyödyntämään aiempaa laajemmin ja ilmeneekö niiden käytössä ongelmia.

Vaikutukset tuomioistuimiin ja Ulosottolaitokseen

Lain soveltamista tuomioistuinten ja Ulosottolaitoksen osalta helpottaa se, että perintäkulusääntely on pääosin rakenteeltaan samanlaista kuin kuluttajasaatavien osalta. Täsmällisen sääntelyn muiden kuin kuluttajasaatavien osalta voidaan arvioida muutoinkin helpottavan tuomioistuinten ja Ulosottolaitoksen työtä.

Tuomioistuinten asiankäsittelyjärjestelmä Tuomaksessa ei ole perintäkulujen enimmäismäärien ja yksittäisten perintätoimenpiteiden osalta automatisoitua tarkastusta, vaan tarkastuksen tekee asian käsittelijä. Rutiini ja toimintamallit kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevan sääntelyn osalta on jo olemassa, joten rakenteeltaan samankaltaisen sääntelyn omaksumisen ei arvioida aiheuttavan tuomioistuimille lisäresurssitarvetta. Myöskään Ulosottolaitoksen käyttämissä järjestelmissä ei ole suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen automatisoitua tarkastusta. Sekä tuomioistuimille että Ulosottolaitokselle voi lainsäädännön voimaantulella syntyä tarve kouluttaa henkilöstöä.

Muutokset tulevat merkitsemään vähäisiä muutostarpeita tietojärjestelmiin niitä tilanteita silmällä pitäen, joissa velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan ja saa perintäkulujen enimmäismäärien lisäksi vaatia velalliselta arvonlisäveroa vastaavan määrän. Muutos on suunniteltu toteutettavaksi siten, että Santra-järjestelmää käyttäviä perintätoimistoja ohjeistetaan täydentämään vaatimuskenttää tarvittavilla lisätiedoilla ja internetin kautta toimivaan asiointiliittymään (Riiveli) tehdään vastaava lisätietokenttä. Tällöin muutos edellyttää arvion mukaan sovellustoimittajalta joidenkin tuntien työtä. Muutos voi heijastua myös Santra-järjestelmää käyttävien perintätoimistojen järjestelmiin, jos tarvittavat lisätiedot halutaan saada automaattisesti lisättyä haastehakemukseen. Myös ulosottohakemusten osalta hakijoiden on mahdollista täydentää ulosoton sähköisissä palveluissa (Uljas, Ulsa) lisätietokenttään esimerkiksi tieto velkojan arvonlisäveron vähennysoikeuden puuttumisesta. Tämä ei edellytä järjestelmämuutoksia, koska mainitut lisätietokentät ovat järjestelmissä jo olemassa.

Kuten todettu, perintäkulusääntelyn ei arvioida aiheuttavan sitä, että saatavat siirrettäisiin aiemmassa vaiheessa oikeudelliseen perintään. Lisäksi koska suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien tilanteissa velkojien ei ole enää tarpeen hakea tuomioistuimesta erikseen täytäntöönpanoperustetta niiden perintäkulujen osalta, jotka aiemmin jäivät kuluttajasaa-
via koskevien säännösten ulkopuolelle, tuomioistuinten työmäärä tältä osin ajan myötä vähenee ja lopulta poistuu kokonaan. Esitys ei myöskään edellytä ulosottoviranomaisen voimavarojen lisäämistä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Velallisen yritysmuotoon tai henkilöstömäärään perustuva rajaus

Valmistelun aikana harkittavana oli, tulisiko ehdotettuun perintäkulusääntelyyn tehdä joitakin rajauksia velallisen aseman perusteella. Samalla kysymys oli siitä, tulisiko tietyt velallisryhmät erottaa kokonaan muusta yrityssaatavia koskevasta perintäkulusääntelystä. Velallisena saattaa nimittäin olla esimerkiksi yksityinen elinkeinonharjoittaja, ammatinharjoittaja, mikroyritys tai muu pieni yritys, jolloin tällaisen velallisen perintäkulujen kanto-kyky voi mahdollisesti olla heikompi kuin muilla yritysvelallisilla. Vaihtoehtoisena sääntelykeinona voitaisiin tällaisissa tilanteissa pitää kuluttajasaatavien perintäkuluihin jossain määrin rinnastuvaa perintäkulusääntelyä tai erillistä, muista yrityssaatavista poikkeavaa, alempitasoista perintäkulusääntelyä.

Vaihtoehtoisia sääntelykeinoja ei kuitenkaan ole pidetty perusteltuna useasta eri syystä.

Jo ensimmäisten väliaikaisen lain valmistelun aikana harkittavana oli kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärien soveltaminen myös yrityssaatavien perinnässä. Kuluttajasaatavien perinnässä sovellettavat määrät ovat merkittävästi alhaisemmat kuin nyt ehdotetut enimmäiskulujen määrät. Lisäksi yrityssaatavien perintään sisältyy sellaisia perintätoimenpiteitä, joita ei ole lainkaan käytössä kuluttajasaatavien perinnässä. Myöskään kuluttajasaatavia koskevia enimmäiskulumääriä ei väliaikaisen valmistelun yhteydessä ehdotettu erityisesti sen johdosta, että velkojat saattaisivat ryhtyä nykyisistä käytännöistään poiketen laajamittaisesti vaatimaan 40 euron vakiokorvausta.

Vaikka myös yrityssaatavia koskevissa perintätilanteissa saatetaan toisinaan olla yksittäistapauksissa lähellä tilannetta, jossa velallisen asema lähenee kuluttajan asemaa, niin velallisen ei voida tästä huolimatta katsoa olevan samanlaisessa suojelun tarpeessa kuin kuluttaja. Tällaisten velallisten asemaa pyritään turvaamaan nyt ehdotettavassa sääntelyssä ennen kaikkea kohtuullisella kulukategoriasääntelyllä.

Yritysmuotoa tai henkilöstömäärää ei myöskään pidetty tarkoituksenmukaisena tapana rajata sääntelyn soveltamisalaa tai perusteltuna syynä luoda mahdollisesti useita erillisiä soveltamisnormistoja. Ennen kaikkea sääntelyn selkeys kaikille sääntelykohteille perustee sitä, että samaa sääntelyä sovelletaan kaikkiin yrityksiin kokoluokasta tai yritysmuodosta riippumatta. Myöskään yhdenvertaisuuden näkökulmasta ei pidetty oikeudenmukaisena, että riippuen velallisen yritysmuodosta tai kokoluokasta perintäkustannukset voisivat muodostua erilaiseksi. On myös painotettava, että yksityiset elinkeinonharjoittajat,

ammattinharjoittajat, mikroyritykset ja muut pienet yritykset voivat niin ikään olla velkojan asemassa, jolloin erillinen sääntely ei muodostuisi ainoastaan niiden eduksi.

Yritysmuotoa ja henkilöstömäärää koskevan tiedon selvittämistä pidettiin myös ongelmallisena. Velkojan voisi olla käytännössä vaikea selvittää velallisen yritysmuotoa ja henkilöstömäärää koskevaa ajantasaista tietoa, mikä vaikeuttaisi oikean, sovellettavan sääntelynormiston tunnistamista. Tämä aiheuttaisi lisäksi lisätyötä velkojille, minkä myötä perinnästä aiheutuvat kokonaiskustannukset kasvaisivat ja perintäprosessin kokonaiskesto pitenis. Useamman sovellettavan normiston mahdollisuus johtaisi myös siihen, että syntyisi herkemmin riitaisi tilanteita siitä, mikä on kulloinkin oikea, sovellettava sääntelynormisto. Tässä suhteessa selektiivisellä sääntelyllä ei siten olisi ainoastaan negatiivisia vaikutuksia velkojatahoihin, vaan myös velallisiin.

5.1.2 Kokonaiskuluvastuu ja porrastus

Valmistelun aikana harkittavana oli kaksi- ja kolmiportaiset asteikot kokonaiskuluvaluulle. Kuluttajasaatavien osalta käytössä on kolmiportainen asteikko ja väliaikaisessa laissa on yrityssaatavien osalta päädytty kaksiportaiseen asteikkoon.

Kaksiportainen malli soveltuu yksinkertaisuutensa vuoksi paremmin väliaikaisen sääntelyn ratkaisuksi. Kaksiportaista mallia voidaan pitää pysyvänä ratkaisuna ongelmallisena sen vuoksi, että se ei riittävässä määrin ota huomioon erisuuruisia saatavia. Samanlaisia ongelmia nähtiin liittyvän myös kolmiportaiseen asteikkoon. Kolmiportaisenkaan asteikon avulla ei katsottu pystyvän riittävän tehokkaasti huomiomaan yrityssaatavissa esiintyviä erisuuruisia saatavia.

Liiallinen portaiden määrä voi taas heikentää sääntelyn selkeyttä ja vaikeuttaa sen soveltamista sekä lisätä esimerkiksi viranomaisen työtaakkaa, kun tarkistettavia asteikkoja on enemmän. Tämän vuoksi kannatettavana ei ole pidetty useamman kuin neliportaisen asteikon säätämistä.

5.1.3 Ei sääntelyä toimenpiteiden enimmäiskulumääristä

Esityksessä ehdotetaan, että myös toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä säädetään yksityiskohtaisesti. Vaihtoehtona on harkittu sitä, että toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä ei säädetäisi lainkaan, vaan ainoastaan kokonaiskuluvaluusta säädettäisiin. Tällaisen ratkaisun etuna voitaisiin pitää sitä, että velkojat voisivat vapaammin kohdistaa perintätoimenpiteitä velallisiin eli valita joustavammin käytettävät perintäkeinot tapauskohtaiset erityispiirteet huomioon ottaen. Mahdollisista eduista huolimatta

vaihtoehto ei ole kannatettava. Perintäkulujen kohtuullisuutta on helpompi arvioida, kun sääntely kattaa myös toimenpidekohtaiset enimmäiskulumäärät. Täsmällisempi sääntely antaa myös tuomioistuimille paremmat mahdollisuudet tutkia viran puolesta perintäkulujen kohtuullisuutta. Täsmällisempi sääntely ei ole ainoastaan omiaan helpottamaan viranomaisen käytännön työtä, vaan myös velallisten mahdollisuudet arvioida kulujen kohtuullisuutta paranee, kun laissa on selvästi määritelty euromääräiset enimmäiskulumäärät jokaisen toimenpiteen osalta erikseen. Lisäksi sääntelyn tehokkuuden varmistaminen puoltaa sitä, että toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä tulee säätää yksityiskohtaisesti. Ellei toimenpidekohtaisista enimmäiskulumääristä säädettäisi, saattaisi kokonaiskuluvaluun ylärajoista muodostua helpommin vakiokorvausmäärä. Täsmällisemmän sääntelyn heikkoutena voidaan toisaalta tunnistaa se, että sääntelystä muodostuu jossain määrin varsin yksityiskohtaista.

5.1.4 Suoraan ulosottokelpoiset saatavat

Valmistelun aikana esillä oli myös kaksi muuta vaihtoehtoa suoraan ulosottokelpoisten muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen sääntelemisestä. Ensimmäisenä vaihtoehtona oli, että nykytilaa ei olisi ehdotettu muutettavaksi eli oltaisiin säilytetty nykyisen 10 f §:n 2 momentissa säädetyt periaatteet. Tätä ei kuitenkaan pidetty tarkoituksenmukaisena, sillä muita kuin kuluttajasaatavia koskevia rajaus on perustunut aiemmin siihen, että niiden osalta ei ole ollut olemassa erillistä sääntelyä, jolloin rinnastaminen on tullut tehdä 2 momentin 2 kohdan nojalla kuluttajasaatavia koskeviin kuluihin. Koska nyt ehdotetaan säädettäväksi omat rajat myös yrityssaatavien kuluille, niin ei ole olemassa syytä, miksi kulut tulisi edelleen rinnastaa kuluttajasaataviin.

Vaihtoehtoisena sääntelykeinona esille nousi myös se, ettei suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkuluille säädettäisi erillistä kategoriaa, vaan noudatettaisiin niitä kategoriarajoja, joita nyt ehdotetaan säädettäväksi silloin, kun kyse ei ole suoraan ulosottokelpoisista yrityssaatavista. Tällaista ratkaisua ei ole omaksuttu kuluttajasaatavienkaan tilanteissa, eikä sitä ehdoteta myöskään yrityssaatavien tilanteissa. Suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien perintäkulut on voimassa olevan lain mukaan pääosin rinnastettu kuluttajasaatavien alimman kategorian kuluihin. Poikkeuksena tästä on kokonaiskuluvaluusta koskeva linjaus, sillä alimman kategorian nojalla kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 60 euroa, kun taas suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia, saatavan suuruudesta riippumatta, perintäkuluina yhteensä enintään 51 euroa. Ero johtunee ainakin osaltaan siitä, että suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien enimmäiskulujen yhteismäärään ei ole tehty 15 prosentin korotusta ja edelleen pyöritystä lähimpään kymmeneen euroon. Hallituksen esityksessä (ks. HE 57/2012 vp, s. 19) on todettu, että 15 prosentin joustonvara on tarkoitettu kattamaan kohtuulliset kustannukset mahdollisista muista

tarpeellisista perintätoimista. Lainsäätäjät ei siis ole pitänyt tarpeellisena, että suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien tilanteissa voitaisiin laskuttaa myös muista perintätoimista kuin kahdesta maksuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta.

Vaikka suuremmat enimmäiskulumäärät tai useammat laskutettavat perintätoimenpiteet saattaisivat joissakin tilanteissa nyt ehdotettua mallia paremmin edesauttaa vapaaehtoisen perinnän onnistumismahdollisuuksia, jolloin välttyttäisiin esimerkiksi ulosoton maksuilta, niin suurempia kulumääriä tai useampia laskutettavia perintätoimenpiteitä ei pidetä tarkoituksenmukaisena tai perusteltuna. Tämä johtuu siitä, että suurempana riskinä nähdään se, että velallisen kokonaiskulutaakka tulisi todellisuudessa vain kasvamaan sitä mukaa, mitä enemmän ja mitä useammista perintätoimenpiteistä on mahdollista laskuttaa suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien tilanteissa. Mikäli velallinen osoittaa selvästi maksukyvyttömyyttä tai on ilmeisen maksukyvytön, ei vapaaehtoista perintää tulisi tarpeettomasti jatkaa, vaan saatava tulisi siirtää suoraan ulosottoon. Velallinen itse ja joissakin tilanteissa myös velkoja saattavat arvioida velallisen maksukyvyn paremmaksi kuin mitä se todellisuudessa on, ja tällöin, jos käytettävissä on ehdotettua enemmän perintäkulujen laskutusmahdollisuuksia, kasvaa velallisen kokonaiskulutaakka todennäköisesti vain entisestään. On otettava lisäksi huomioon, että suoraan ulosottokelpoisten saatavien tilanteissa ei ole myöskään välitöntä viranomaiskontrollia perintäkulujen kohtuullisuuden osalta. Säättämällä erilliset ylärajat suoraan ulosottokelpoisille yrityssaataville voidaan kulujen kohtuullisuus ja myös velallisen oikeusturva huomioida paremmin.

5.1.5 Aikarajasäätely

Aikarajat uuden maksuistutuksen ja -vaatimuksen sekä trattaa edeltävän maksuistutuksen toimittamiselle

Ehdotetun 10 päivän aikarajan vaihtoehtona on ollut harkittavana se, että säilytetään väliaikaisissa laeissa ja pysyvissä laissa (7 §:n 3 momentti) säädetty 7 päivän määräaika. Erityisesti yritysperinnän tehokkuus ja nopeus, jotka voivat olla velkojalle ensiarvoisen tärkeitä, puoltaisivat 7 päivän aikarajaa yrityssaatavien perinnässä. Lisäksi ehdotettu sähköisiä toimittamistapoja koskeva uudistus johtaa oletettavasti siihen, että perintätoimia koskevat kirjeet saadaan aiempaa nopeammin ja varmemmin toimitettua velallisen tietoon, jolloin postin kulun hitautta koskevat argumentit eivät saa samanlaista painoarvoa kuin perinteistä kirjepostia käytettäessä. Toisaalta on huomattava, että vaikka sähköisistä toimittamistavoista sopimista laajennetaan, säilyy kirjeposti edelleen lähtökohtana, jolloin sääntelyratkaisua on arvioitava ensisijaisesti tästä perusolettamasta käsin. Lisäksi on otettava erityisesti huomioon se, että aikarajasäännösten tavoitteena on myös varmistaa, että velallisella on perintätoimenpiteiden välillä riittävä aika huomautusten tai maksusuorituksen

tekemiseen ennen mahdollisia seuraavia perintätoimenpiteitä. Myös velkojien etu on se, että ne velalliset, jotka haluavat maksaa, saavat riittävän maksuajan. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi aikarajoja koskevaa sääntelyratkaisua ei voida tehdä yksinomaan kirje-postin kulun nopeutta arvioimalla.

Tratan protestointiajan pidentäminen

Valmistelun aikana harkittavana oli, ettei tratan protestointiaikaa pidennettäisi kymmenestä päivästä, sillä tratan protestointiajan pidentäminen voi olla omiaan lisäämään muiden yritysten luottotappioriskiä, kun kaikilta osin ajantasaista tietoa velallisen maksuhäiriöistä ei ole saatavilla. Protestointiajan maltillisen pidentämisen ei kuitenkaan arvioida merkittävästi lisäävän velkojien luottotappioriskiä, sillä tieto voi tulla korkeintaan neljä päivää myöhemmin merkittäväksi rekisteriin. Protestointiajan pidentämisellä voidaan paremmin turvata se, että velalliselle jää postinkulun mahdollisesta viivästymisestä huolimatta riittävästi aikaa reagoida trattakirjeeseen. Lisäksi painoarvoa voidaan antaa sille, että neljän päivän pidennys antaa velalliselle lisääaikaa järjestellä taloudellisia asioitaan maksuhäiriömerkinnän välttämiseksi.

5.1.6 Sähköiset toimittamistavat

Yhtenä vaihtoehtona harkittiin sitä, voitaisiinko sähköinen postilaatikko rinnastaa kirjepostiin, jolloin sen käyttö maksuvaatimusten toimittamiseen ei edellyttäisi erillistä hyväksyntää kuluttajavelalliselta. Kuten edellä jaksossa 2.1.6 on tuotu esille, sähköistä postilaatikkoa ei voida kuitenkaan täysin rinnastaa kirjepostiin. Koska sähköisiä postilaatikoita käytetään eri tarkoituksiin, kuten kirjepostin osittain korvaavana tai vain yksittäisten sähköisten viestien vastaanottamiseen, ei ole mahdollista tehdä olettamusta siitä, että vaikka kuluttaja olisi sallinut kaikkien lähettäjien viestien vastaanottamisen, että tämä tarkoittaisi samaa kuin se, että hän olisi samalla antanut yleisen hyväksyntänsä maksuvaatimusten lähettämiseen sähköiseen postilaatikkoon. Tämän vuoksi myös sähköisen postilaatikon tilanteissa on edellytettävä, että velallisen todellinen tahtotila sähköisen postilaatikon käyttöön myös perintäkirjeiden vastaanottamiseen selvitetään kuluttajavelalliselta erikseen. Kuluttajaa suojaavat näkökohdat edellyttävät, että maksuvaatimus, joka voi muun ohella johtaa oikeudenkäyntiin, tulee voida toimittaa kuluttajalle sähköisesti ainoastaan silloin, kun hän on antanut sen käyttöön erillisen hyväksynnän.

Kuluttajavelallisen antaman kirjallisen tai sähköisen hyväksynnän voimassaolon pituuden osalta harkittiin vaihtoehtoja sekä lyhyemmästä määräajasta että toistaiseksi voimassa olevasta hyväksynnästä. Liian lyhyt määräaika, kuten 6 kuukautta, ei olisi riittävä edistämään saajakohtaisen hyväksynnän antamisesta saatavia etuja eikä myöskään kannustamaan sähköisistä toimittamistavoista laajemmin sopimista. Liian pitkä määräaika hyväksynnän

voimassaololle tai toistaiseksi voimassa oleva hyväksyntä olisivat taas omiaan johtamaan tilanteisiin, joissa kuluttajavelallinen mahdollisesti kokonaan unohtaisi antaneensa tietynsisältöisen hyväksynnän sähköistä toimittamistapaa koskien. Tällöin riskinä olisi, että velallinen ei antamastaan hyväksynnästä huolimatta enää aktiivisesti käytä sopimuksessa sovittua sähköistä palvelua, eikä siten esimerkiksi muista säännöllisesti tarkistaa sovittua sähköistä palvelua mahdollisten maksuvaatimusten varalta. Tämä riski kasvaa sitä mukaa, mitä useampia eri saatavia koskevia maksuvaatimuksia lähetetään pidemmällä aikavälillä. Kuluttajaa koskevien suojanäkökohtien vuoksi on siten pidetty tarpeellisena säätää hyväksynnän enimmäismääräajasta, jota ei voida myöskään sopimuksella ylittää. Niin ikään kuluttajaa koskevien suojanäkökohtien vuoksi on katsottu, että sovittaessa saajakohtaisesta hyväksynnästä on edellytettävä kirjallisen tai sähköisen muodon käyttämistä, eikä suullista sopimusta ole siten pidetty näissä tilanteissa riittävänä. Samoilla perusteilla on katsottu, että vakiintunut tapa ei sovellu tilanteisiin, joissa kuluttajalle lähetetään maksuvaatimus sähköisesti. Vakiintuneen käytön (tavan) ottaminen osaksi kuluttajasaatavaa koskevaa maksuvaatimussääntelyä olisi omiaan johtamaan epäselviin ja riitaisiin tilanteisiin, sillä kuluttajien käsitys vakiintuneesta tavasta saattaisi usein poiketa laissa säädetystä, jolloin ainakin osa sähköisesti toimitetuista maksuvaatimuksista saattaisivat tulla kuluttajille yllättäen ja odottamatta.

Yrityssaatavien osalta on sen sijaan arvioitu, että yritykset kykenevät lähtökohtaisesti arvioimaan laajemmin ja tarkemmin oman oikeusasemansa merkityksen kuin kuluttajat, minkä vuoksi sähköisen toimittamistavan osalta ei päädytty niin tiukkaan sääntelyratkaisuun kuin kuluttajasaatavien osalta.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja sen vertailu Suomeen

Ruotsi

Ruotsissa perintäkuluista säädetään perintäkulujen korvaamisesta annetussa laissa (lag (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.). Perintäkulusääntely on vakiokorvaussääntelyä lukuun ottamatta samanlaista riippumatta siitä, onko kyse kuluttajasaatavasta vai muusta kuin kuluttajasaatavasta. Myös perintälakia (inkassolag (1974:182)) sovelletaan sekä kuluttaja- että muihin kuin kuluttajasaataviin.

Perintäkulujen korvaamisesta annetun lain mukaan velallinen on velvollinen maksamaan korvauksen saatavaa koskevasta kirjallisesta maksumuistutuksesta, jos korvauksen maksamisesta on sovittu etukäteen. Lisäksi velallinen on velvollinen maksamaan korvauksen maksuvaatimuksesta sekä maksusuunnitelmasta. Lain mukaiset enimmäismäärät ovat heinäkuun 2021 alussa euroiksi muutettuna maksumuistutuksesta 5,93 euroa, maksuvaatimuksesta 17,80 euroa ja maksusuunnitelmasta 16,81 euroa. Mahdollisista muista

perintätoimista vapaaehtoisessa perinnässä ei sen sijaan voida vaatia korvausta velalliselta, vaan tällaisia sopimusehtoja pidetään pätemättöminä.

Lain 3 §:n perustelujen (prop. 1980/81:10 s. 161) mukaan enimmäismäärät on mahdollista ylittää tietyin edellytyksin. Velkojalla on oikeus normaalia suurempaan korvaukseen tietyistä toimenpiteistä silloin, kun perinnässä on edellytetty käännoistyötä tai poikkeuksellisen suurta työtä velallisen tunnistamiseksi.

Lainmuutoksella (2013:56) lisättiin lakiin Suomen perintälain 10 e §:ää vastaava säännös vakiokorvauksesta. Lain mukaan velkojan ja elinkeinonharjoittajan välisessä velkasuhteessa velkojalla on oikeus 40 euron (450 kruunun) suuruiseen vakiokorvaukseen velallisen maksuviivästyksen perusteella (4 a §).

Ruotsin Verolautakunta (Skatterättsnämnden) on 16.6.2005 päivätyssä ennakoilmoituksessaan todennut, ettei perintäkulujen periminen ole verotettavaa liikevaihtoa, eikä siten aiheuta arvonlisäverovelvollisuutta.

Ruotsin lainsäädännössä velkojalle ei ole asetettu yleistä velvollisuutta lähettää maksumuistutusta ennen maksuvaatimuksen lähettämistä velalliselle. Useat velkojat kuitenkin lähettävät maksumuistutuksen ennen ankarampiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Ruotsin tietosuojaviranomainen (Integritetsmyndigheten) on perintälain soveltamista koskeissa yleisissä ohjeissaan todennut, ettei maksuvaatimusta saisi lähettää ennen kuin velallisella on ollut käytännössä mahdollisuus maksaa velka maksumuistutuksen saamisen jälkeen.

Perintälain mukaisesti velalliselle on varattava kohtuullinen aika maksaa saatava vapaaehtoisesti tai vastustaa sitä (5 §). Hyvän perintätavan mukaan maksuajan on oltava vähintään kahdeksan päivää perintäkirjeen lähetyspäivästä. Velallisella tulee lisäksi olla vähintään neljä päivää aikaa maksaa saatava maksuvaatimuksessa ilmoitetusta eräpäivästä.

Maksuvaatimus on toimitettava velalliselle kirjallisesti. Ruotsin tietosuojaviranomaisen mukaan maksuvaatimuksen kirjallisen muodon vaatimus täyttyy myös sähköisessä muodossa lähetetyssä maksuvaatimuksessa.

Perintälain perusteluissa (prop. 1974:42, s. 80) konkurssiuhkaista maksukehotusta pidetään sallittuna ja asianmukaisena toimenpiteenä, jos yritykset saada maksu muulla tavalla ovat epäonnistuneet. Kielletyksi on kuitenkin katsottu konkurssihakemuksella uhkaaminen, jos vaaditun määrän suuruuden tai muun syyn vuoksi on pidettävä ilmeisenä, ettei kyseistä hakemusta tulla tosiasiaa tekemään.

Norja

Norjassa perintäkulujen maksuvelvollisuudesta säädetään perintälaissa (lov om inkasovirkksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav 1988–05–13 nr 26) ja kulujen enimmäismääristä säädetään asetuksessa (forskrift til inkassoloven 1989–07–14 nr 562). Perintäkulusääntely on pääosin samanlaista riippumatta siitä, onko kyse kuluttajasaatavasta vai muusta kuin kuluttajasaatavasta.

Asetuksen mukainen kulujen sääntely on Norjassa huomattavasti yksityiskohtaisempaa kuin esimerkiksi Ruotsissa. Toimenpidekohtaisten maksujen ja asianajajan avustuksella perittävien saatavien lisäksi asetuksessa säädetään perintäkulujen enimmäiskustannuksista asianajajaa tai perintätoimistoa käytettäessä. Perintäkulujen laskentaperusteena käytetään perustaksaa (inkassosats), joka on tammikuun 2019 alusta lukien säädetty pysyvästi 700 kruunuun (74,91 euroon).

Velkoja saa vaatia perintäkuluina yhtä kahdeskymmenesosaa (1/20) perustaksasta eli 3,9 euroa lain vaatimusten mukaisen kirjallisen maksumuistutuksen lähettämisestä.

Velkoja voi lähettää maksumuistutuskirjeen lisäksi tai sen sijaan niin sanotun perintäilmoituksen. Perintäilmoitus tulee lähettää, jos saatava siirretään toimeksisaajalle perittäväksi. Ilmoituksesta saa niin ikään vaatia perintäkuluina yhtä kahdeskymmenesosaa (1/20) perustaksasta eli saman verran kuin kirjallisesta maksumuistutuksesta.

Kun maksumuistutuksen tai perintäilmoituksen lähettämisestä on kulunut 14 päivää, velalliselle voidaan lähettää kirjallinen maksuvaatimus. Maksuvaatimuksen eräpäivä voi olla aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä. Maksuvaatimuksen kulu on kolme kahdeskymmenesosaa (3/20) perustaksasta eli noin 10,5 euroa.

Yhteensä velalliselta voidaan periä maksu kahdesta maksumuistutuksesta ja yhdestä maksuvaatimuksesta tai vaihtoehtoisesti yhdestä maksumuistutuksesta, yhdestä perintäilmoituksesta ja yhdestä maksuvaatimuksesta. Jos velallinen on yritys, velkoja saa edellytysten täytyessä vaatia vaihtoehtoisesti vakiokorvausta (40 euroa). Norjassa on yleisempää vaatia perintäkuluista vakiokorvausta kuin vaatia kustannuksia yksittäisistä perintätoimenpiteistä. Toimeksisaajat voivat kuitenkin vaatia vakiokorvausta korkeampia kustannuksia, minkä vuoksi ne usein hyödyntävät tätä mahdollisuutta.

Toimeksiantoperintää varten asetuksessa on erikseen säädetty saatavan suuruuden mukaan porrastetuista enimmäiskulutaulukoista. Taulukkomaksut koskevat tietyn saatavan perintään liittyvää velallisen kokonaiskuluvastuuta tuomioistuimen ulkopuolisessa perinnässä. Niissä ei ole kyse toimenpidekohtaisista maksuista.

Jos kyse on muusta kuin kuluttajasaatavasta, enimmäishinnat ovat 1,5 kertaa suuremmat kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Muiden kuin kuluttajasaatavien osalta taulukkomaksut alkavat 26 eurosta ja voivat enimmillään olla 754 euroa. Velallisen viivästyksen kestosta riippuen käytettävissä on myös ankarampi taulukko, jossa pienin enimmäiskulu on 52 euroa ja suurin 1508 euroa.

Perintäkulujen enimmäismäärät tarkoittavat samalla sitä, ettei velalliselta voida enimmäismäärien lisäksi vaatia kuluja edellä tarkoitettusta maksumuistutuksesta, perintäilmoituksista tai maksuvaatimuksesta, vaan näistä aiheutuvien perintäkulujen tulee sisältyä enimmäismääriin.

Velkoja saa tietyin edellytyksin vaatia enimmäismäärän ylittävää korvausta, jos todelliset kulut ovat asetuksessa säädettyjä määriä suuremmat. Arvioitaessa sitä, voidaanko todelliset kustannukset korvata, otetaan huomioon muun muassa se, kuinka korkeat vaaditut kustannukset ovat ja voidaanko velallisen katsoa omalla toiminnallaan aiheuttaneen kustannusten synnyn.

Velkojan arvonlisäverovelvollisuudesta riippuen arvonlisävero on mahdollista lisätä perintäkulujen enimmäismäärään.

Perintäasetuksen 2 luvun mukaisesti perittävät perintäpalkkiot ovat sidottuja ajan kuluksi, eivät yksittäisiin perintätoimiin. Suuri määrä velalliseen kohdistettuja yhteydenottoja voidaan kuitenkin katsoa hyvän perintätavan vastaiseksi menettelyksi.

Lain mukaiset vaatimukset velalliselle tehtävistä kirjallisista perintää koskevista muistutuksista, ilmoituksista tai vaatimuksista (jäljempänä perintäkirjeet) eivät estä sähköisten viestintäpalveluiden käyttöä, jos perintäkirje lähetetään luotettavalla tavalla.

Perintälain muuttamista koskevien perustelujen (prop. 6 L (2016–2017), kohta 3.4.1) mukaan luotettavalla tavalla lähetetyksi perintäkirjeeksi on katsottava muun muassa vastaanottajan digitaaliseen postilaatikkoon lähetetyt viestit, joiden saapumisesta ilmoitetaan vastaanottajalle maksutta joko sähköpostilla tai tekstiviestillä. Myös lähettäjän ja vastaanottajan yhteydenpitoon käytettävän portaalin kautta lähetetyt ilmoitukset katsotaan luotettavalla tavalla lähetetyksi, silloin kun lähettäjä tietää, että vastaanottaja on hyväksynyt käyttävänsä portaalia. Lisäksi tällöin edellytetään lähettäjän varmistumista siitä, että vastaanottaja osaa käyttää kyseistä portaalia sekä vastaanottajalle sähköpostitse tai tekstiviestillä lähetettyä ilmoitusta uuden viestin saapumisesta. Luotettavalla tavalla lähetetyksi on katsottava myös viestit sellaiseen sähköpostiosoitteeseen, jota velallinen on äskettäin käyttänyt yhteydenpitoon lähettäjän kanssa. Kaikkien mainittujen sähköisten toimitustapojen osalta sekä itse perintäkirje että sen saapumista koskeva ilmoitus sähköiseen palveluun tulee olla selkeästi erotettavissa mainonnasta ja muista tiedusteluista. Molemmissa

tapauksissa täytyy myös selvästi käydä ilmi, kuka velkoja on ja mistä velkasuhteesta on kyse.

Perintälain 28 §:n nojalla perintäyhtiöillä on salassapitovelvollisuus. Perintäyhtiöt eivät siten saa julkistaa tietoa siitä, että yritykseen on kohdistunut perintää. Maksuhuomautukset voidaan kuitenkin rekisteröidä luottotietoja raportoivan yrityksen toimesta, joka voi muun muassa vaikeuttaa luoton saamista. Tästä säädetään luottotietolain (lov om behandling av opplysninger i kredittopplysningsvirksomhet, LOV-2019-12-20-109) 10 §:ssä, mutta säännös ei ole vielä tullut voimaan.

Konkurssilain (lov om gjeldsforhandling og konkurs, LOV-1984-06-08-58) mukaan velalliselle annetussa maksukehotuksessa velalliselle on ilmoitettava velkojan oikeudesta hakea velallista konkurssiin, jos maksua ei suoriteta määräajassa (63 §).

Tanska

Tanskassa perintäkulujen maksuvelvollisuudesta säädetään asetuksessa (Bekendtgørelse om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling) ja viivästyskorkeissa (Lov om renter og andre forhold ved forsinket betaling).

Velkoja saa vaatia enintään 9,97 euron myöhästymismaksun yhtä maksumuistutusta kohti. Lain mukaan velalliselta voidaan periä kuluja saman saatavan osalta enintään kolmesta maksumuistutuksesta. Velkojan tulee lähettää ainakin yksi maksumuistutus ennen kuin saatava voidaan siirtää toimeksisaajalle perittäväksi. Velkoja saa lisäksi vaatia 9,97 euron maksun, jos saatava siirretään perintäyhtiölle.

Tanskassa perintäkulujen enimmäismääristä on olemassa kaksi taulukkoa, joista toinen koskee toimeksiantoperintää ja toinen velkojan itsensä suorittamaa perintää. Kumpikin taulukko on porrastettu saatavan suuruuden mukaan. Muiden kuin kuluttajasaatavien osalta taulukkomaksut alkavat toimeksiantoperinnässä 40,25 eurosta ja voivat olla enimmillään 603,95 euroa. Saatavan osasta, joka ylittää 67 105,99 euroa, saa periä 603,95 euron lisäksi yhden prosentin siitä määrästä, joka ylittää 67 105,99 euroa. Toimeksiantoperinnässä arvonlisävero sisältyy perintäkulujen enimmäismääriin riippuen velkojan arvonlisäverovelvollisuudesta. Velkojan itsensä suorittamassa perinnässä taulukkomaksut alkavat 26,84 eurosta ja voivat enimmillään olla 402,64 euroa. Saatavan osasta, joka ylittää 67 105,99 euroa, saa periä 402,64 euron lisäksi 0,67 prosenttia siitä määrästä, joka ylittää 67 105,99 euroa. Velkojan itsensä suorittamassa perinnässä arvonlisävero sisältyy perintäkulujen enimmäismääriin.

Tanskassa perintäkulujen enimmäismäärät voidaan periä maksumuistutusten lisäksi.

Ensimmäinen maksumuistutus voidaan lähettää heti saatavan erääntymisen jälkeen. Toinen maksumuistutus voidaan kuitenkin lähettää vasta 10 päivän kuluttua edellisen lähettämisestä.

Tanskan osalta esitystä tullaan vielä täydentämään sähköisten toimittamistapojen osalta, kun Tanskan vastaus tiedusteluun saadaan.

Muiden Pohjoismaiden sääntelyratkaisujen vertailu Suomeen

Valmistelun aikana yhtenä vaihtoehtona harkittiin sitä, voitaisiinko muiden Pohjoismaiden lainsäädäntöratkaisuja yrityssaavia koskevien perintäkulujen osalta joltain osin soveltaa myös Suomen olosuhteissa.

Mitään edellä käsitellyistä pohjoismaisista perintäkulusääntelymalleista ei sellaisenaan voida ottaa osaksi tai malliksi harkittaessa Suomen perintäkulusääntelyä muiden kuin kuluttajasaatavien tilanteessa. Muissa Pohjoismaissa perintäkulusääntely on vakiokorvausta lukuun ottamatta suhteellisen samanlaista riippumatta siitä, onko kyse kuluttajasaatavasta vai muusta kuin kuluttajasaatavasta. Muissa Pohjoismaissa ei siten ole lähtökohtaisesti tehty yhtä selvää jakoa kuluttajasaataviin ja muihin kuin kuluttajasaataviin kuin Suomessa. Siirtymisessä vapaaehtoisesta perinnästä oikeudelliseen perintään on myös havaittavissa painotuseroja. Myös kokonaiskulutasot vaihtelevat merkittävästi tarkastelun kohteina olleiden maiden välillä.

Ruotsissa perintäkulujen enimmäismäärät ovat Norjaan ja Tanskaan verrattuna huomattavasti alhaisemmat, eivätkä ne olettavasti luo riittävää painetta maksukykyiselle velalliselle, jotta tämä maksaisi saatavan nopeasti vapaaehtoisessa perinnässä. Erityisesti suurten saatavien maksusuoritusten viivästyminen voi joissain tapauksissa aiheuttaa merkittävää haittaa velkojalle, eikä tällaista seurausta voida pitää toivottavana. Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n mukaan Ruotsin kulurakenne ja perintäkulujen alhainen taso on johtanut siihen, että Ruotsissa vapaaehtoisen perinnän kesto on hyvin lyhyt ja oikeudelliseen perintään päädytään yleensä jo kahden viikon sisällä perinnän aloittamisesta. Sen sijaan Suomessa vapaaehtoisen perinnän ajallinen kesto on lähtökohtaisesti huomattavasti pidempi kuin Ruotsissa. Suomessa lähtökohtana on kuitenkin se, että saatavat saadaan ensisijaisesti perittyä vapaaehtoisen perinnän keinoin, jolloin tulee taata riittävät toimintaedellytykset vapaaehtoisen perinnän onnistumiselle.

Esimerkiksi Norjan perintäkulujen enimmäismääriä koskeva sääntely perustuu niin sanottuun perustaksaan. Suomen perintäkulusääntely ei ole rakentunut tällaiselle perintäkulujen pohjana olevalla perustaksasääntelylle. Lisäksi sekä Norjassa että Tanskassa määrätty sääntely tapahtuu pääasiassa asetuksen tasolla. Suomessa perustuslakivaliokunta on kuluttajasaatavien perintäkuluista säädettyä todennut, että asetuksenantovaltuus on

tietyiltä osin ristiriidassa perustuslain 80 §:n 1 momentista johtuvien vaatimusten kanssa, jolloin perintäkuluista säättämisestä asetuksentasolla luovuttiin (ks. PeVL 27/2004 vp). Asetuksen tasolla sääntelyä ei voida tästä syystä pitää varteenotettavana vaihtoehtona.

Perintäkulojen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä säättämistä seitsemänportaisella asteikolla, kuten Norjassa, tai jopa kymmenenportaisella asteikolla, kuten Tanskassa, voidaan pitää huomattavan yksityiskohtaisena verrattuna Suomen nykyiseen sääntelysystematiikkaan. Suomessa kuluttajasaatavien perintäkulojen enimmäismäärien jaottelussa käytetään kolmiportaista mallia ja väliaikaisessakin laissa on muiden kuin kuluttajasaatavien osalta käytetty kaksiportaista mallia. Perusteltuna lähtökohtana säädettäessä muista kuin kuluttajasaatavia koskevista perintäkuluista voidaan Suomessa pitää sitä, että jaottelu olisi mahdollisimman identtinen ja rakentuisi samanlaiselle sääntelysystematiikalle kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja koskeva sääntely. Nyt ehdotettava kuluttajasaatavien rakenteeseen pohjautuva sääntelyratkaisu helpottaa myös sitä, että sääntelykohteet omaksuvat ehdotettavan sääntelyn nopeammin.

Suomen perintäkulusääntelyyn liittyy muiden kuin kuluttajasaatavia koskevien saatavien osalta olennaisena osana julkisuusuhkaisen maksukehotuksen eli tratan käyttö, jota voidaan hyödyntää, mikäli kyseessä on selvä ja riidaton saatava. Tratta on suomalaisen elinkeinoelämän yli satavuotias innovaatio, joka on alun perin perustunut vain liiketapaan ja myöhemmin yksityisoikeudellisen tratta myös säädettyyn lakiin (31/2013). Tratan merkitys yrityssaatavien tehokkaana perintäkeinona on Suomessa keskeinen, sillä usein viimeistään tratan käyttö johtaa siihen, että velallinen maksaa saatavan. Tratan ollessa osa perintäkeinovalikoimaa myös yritysten luottokelpoisuutta voidaan arvioida laajemman tietopohjan perusteella. Tällä on taas monia vaikutuksia, joista merkittävimpänä voidaan pitää sitä, että yrityksen mahdolliset maksuvaikeudet tulevat yleiseen tietoon ja että yritysten väliset maksuajat säilyvät kohtuullisella tasolla.

Trattaa tai siihen rinnastettavaa perintäkeinoa ei ole käytössä muissa Pohjoismaissa. Toisaalta juuri tästä seikasta johtuen tratan käytöstä aiheutuu Suomessa väistämättä sellaisia kuluja, joita muissa Pohjoismaissa ei velallisilta voida vapaaehtoisien tai myöhemmin oikeudellisen perinnän yhteydessä vaatia. Koska tratta on kuitenkin vakiintunut ja tehokas perintäkeino sekä keskeinen osa kansallista perintäkeinovalikoimaa ja toimivaa suomalaista perintäjärjestelmää yrityssaatavien perinnässä, sen olemassaoloa pidetään välttämättömänä eikä myöskään sen käyttöä tule normaaliolosuhteissa rajoittaa esimerkiksi yritysten tai saatavien kokoluokan mukaan.

Kuten edellä todettiin, perintäkuluja koskeva kulusääntely on muissa Pohjoismaissa käytännössä yhdistetty kuluttajasaatavien ja yrityssaatavien osalta, ja erottavana tekijänä voidaan pitää lähinnä erilaisten kertoimien käyttöä sekä vakiokorvausta koskevaa sääntelyä. Suomessa vastaavaa yhdistämistä ei voida pitää perusteltuna, sillä kuten edellä on

mainittu, yrityssaatavien perintään liittyy sellaisia perintäkeinoja, jotka eivät ole käytössä kuluttajasaatavien perintää harjoitettaessa. Siltä osin kuin ehdotettuja perintäkulumääriä voidaan verrata muihin Pohjoismaihin, tässä esityksessä ehdotettuja määriä voidaan pitää kohtuullisena.

Muissa Pohjoismaissa kuin Norjassa ei ole erikseen lain tasolla säädetty sähköisistä toimitamistavoista. Norjassa voimassa oleva sääntely rakentuu samankaltaiseen lähtökohtaan, kuin mitä tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi. Norjassa sähköisen perintäkirjeen lähettäminen rakentuu keskeisesti sen periaatteen varaan, että perintäkirje lähetetään luotettavalla tavalla. Suomessa ehdotettu malli rakentuu sen periaatteen varaan, että lähettäjän tulee riittäväällä huolellisuudella varmistaa, että perintäkirje on tosiasiaa saavuttanut velallisen. Norjassa ei ole asetettu edellytykseksi erillistä velallisen hyväksyntää, mutta toisaalta lähettäjälle asetetaan muita edellytyksiä sekä lisäksi lähettäjän tulee aina sähköistä palvelua käytettäessä lähettää velalliselle erillinen maksuton tekstiviesti tai sähköpostiviesti siitä, että perintäkirje on toimitettu velalliselle sähköiseen palveluun. Tällaisen mallin sijasta Suomessa on otettu lähtökohdaksi se, että velallisen erillisen hyväksynnän jälkeen ei ole vielä erikseen tarpeen muistuttaa velallista tekstiviestillä tai sähköpostiviestillä siitä, että hänelle on lähetetty sähköinen perintäkirje tiettyyn palveluun.

6 Lausuntopalaute

Yleistä

Oikeusministeriö pyysi hallituksen esitysluonnoksesta lausuntoa Lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta x viranomaiselta ja yhteisöltä. Näistä lausunnon antoi seuraavat x tahoja:

Lausunnot ovat julkisessa palvelussa osoitteessa

Saatujen lausuntojen perusteella on päädytty

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki saatavien perinnästä

5 §. *Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan maksuvaatimuksen tulee aina olla kirjallinen, mutta maksuvaatimus voidaan lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa. Maksuvaatimuksen toimittaminen kirjallisesti säilyy edelleen pääsääntönä 2 momentin mukaan.

Voimassa olevan pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi muun pysyvän tavan osalta.

Nykytila muun pysyvän tavan osalta säilytetään (ks. jakso 2.1.1.1 sekä HE 57/2012 vp, s. 33-34), mutta sen lisäksi ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus erikseen sopia muun pysyvän tavan käytöstä siten, että velallisen kirjallisesti tai sähköisesti antama hyväksyntä muun pysyvän tavan käyttämiseen on voimassa enintään 12 kuukautta ja että tällainen hyväksyntä on saajakohtainen. Koska kysymyksessä on lähtökohtaisesti saajakohtainen hyväksyntä, eikä siis saatavakohtainen hyväksyntä, kuten 2 momentin 2. virkkeen tilanteissa, edellytetään ehdotetun 3. virkkeen tilanteissa kirjallisesti tai sähköisesti annettua tahdonilmaisua. Erona 2. virkkeen tilanteisiin nähden on myös siinä, ettei hyväksynnän antamisajankohtaa ole sidottu saatavan erääntymisen jälkeiseen aikaan.

Ehdotetun 3. virkkeen tilanteissa velallisen tulee kirjallisesti tai sähköisesti suostua muun pysyvän tavan käyttämiseen. Pelkästään velallisen hiljainen tai suullinen hyväksyntä taikka vakiintunut tapa ei siis riitä. Kirjallisen hyväksynnän on lisäksi oltava vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista. Hyväksynnän on aina oltava vapaaehtoinen, eikä kuluttajaa saa painostaa siirtymään muun pysyvän tavan käyttöön. Kuluttajalle voidaan kuitenkin kertoa olemassa olevista erilaisista toimittamistapavaihtoehdoista, mutta samalla tulee kertoa myös siitä, että kuluttajalla on kuitenkin oikeus, niin halutessaan, saada maksuvaatimus kirjallisesti. Hyväksynnän saajan on huolehdittava siitä, että kuluttaja ymmärtää hyväksynnän merkityksen. Kuluttajavelallisen on hyväksyntää antaessaan pitänyt olla tietoinen siitä, mihin hän hyväksyntänsä antaa.

Hyväksyntä voidaan antaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle, mutta myös varsinaiselle, kuten alkuperäiselle, velkojalle, jos hyväksynnän antamisen yhteydessä on mahdollista yksilöidä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho. Tällöin edellytyksenä on se, että velallinen saa tiedon siitä, että saatavaa tai saatavia koskevat mahdolliset maksuvaatimukset tullaan lähettämään sanotun perintätoimintaa ammattimaisesti

harjoittavan tahon toimesta. Ellei yksilöintiä tässä yhteydessä kyetä tekemään, hyväksyntä tulee antaa erikseen perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle.

Hyväksyntää muun pysyvän tavan käyttämiseen ei voida antaa esimerkiksi osana muita sopimusehtoja, minkä vuoksi 2 momentin 3. virkkeen tilanteissa edellytetään erikseen sopimista. Hyväksynnän antaminen voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että asiaa varten luodussa sähköisessä lomakkeessa on erillinen kohta, jossa velallinen voi ilmoittaa halutun tiedoksiantotavan ja sähköisen osoitteensa. Velallinen voi olla myös suoraan yhteydessä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaan ja kirjallisesti tai sähköisesti sopia tämän kanssa muun pysyvän tavan käyttämisestä.

Annettua hyväksyntää ei ole mahdollista siirtää saatavan myynnin tai prokuraasiirron yhteydessä.

Jos hyväksynnän olemassaolosta tai sen laajuudesta syntyisi kiistaa, todistustaakka hyväksynnän olemassaolosta ja sen laajuudesta on perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalla tai velkojalla, joka on vastaanottanut velallisen hyväksynnän. Velallinen voi halutesaan peruuttaa antamansa hyväksynnän muun pysyvän tavan käyttämiseen. Peruuttamisen jälkeen maksuvaatimus on lähetettävä kirjallisesti, ellei erikseen kirjallisesti tai sähköisesti toisin sovita jonkin toisen muun pysyvän tavan käyttämisestä.

Saajakohtaisella hyväksynnällä tarkoitetaan, että hyväksyntä ei ilman erillistä sopimista ole saatavakohtainen 2 momentin 3. virkkeen tilanteissa. Jos samalla kuluttajavelallisella on samanaikaisesti useita eri saatavia koskevia asioita perinnässä ja näissä kaikissa saattavia perii sama perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho, ei hyväksyntää siis ole tarpeen antaa samalle taholle kuin kerran 12 kuukauden aikana. Hyväksynnän voimassaolo lasketaan siitä hetkestä, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava sai tiedon tahdonilmaisusta. Kun 12 kuukauden aika on kulunut umpeen, velalliselta on saatava uusi hyväksyntä muun pysyvän tavan käyttämiseen tai vaihtoehtoisesti siirryttävä maksuvaatimuksen toimittamiseen kirjallisesti.

Pidemmästä ajasta kuin 12 kuukautta tai siitä, että sama hyväksyntä kattaa useamman eri perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon ei ole mahdollista sopia. Sen sijaan hyväksynnän voimassaoloajan osalta on mahdollista sopia 12 kuukautta lyhyemmästä ajasta. Lisäksi 2 momentin 3. virkkeen tilanteissa on osapuolten niin halutessa mahdollista sopia siitä, että hyväksyntä on saatavakohtainen eikä saajakohtainen, sillä velallinen voi tahtoa saada samankin velkojan tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan eri saatavat tiedoksi toisinaan kirjallisesti ja toisinaan sähköisesti. Erona 2 momentin 2. virkkeen tilanteisiin nähden on tällöin se, että asiasta voidaan sopia jo ennen saatavan erääntymistä. On lisäksi huomattava, että 3. virkkeen tilanteissa – toisin kuin 2. virkkeen tilanteissa – edellytetään aina kirjallista tai sähköistä sopimista.

Ehdotetun momentin uuden viimeisen virkkeen mukaan käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiasa saavuttanut velallisen. Säännöksellä korostetaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan erityistä huolellisuusvelvoitetta, kun maksuvaatimus lähetetään muulla pysyvällä tavalla. Riittävää huolellisuutta tulee arvioida suhteessa käytettyyn toimittamistapaan ja maksuvaatimuksen toimittamisessa tulee käyttää sellaisia teknisiä menetelmiä ja välitystapoja, että sen voidaan tosiasiasa katsoa saapuneen velallisen saataville.

Seuraavat lähtökohdat soveltuvat sekä tämän momentin että 5 b §:n 2 momentin ja 7 §:n 4 momentin osalta. Lähettäjällä tarkoitetaan tämän ja 5 b §:n momentin tilanteissa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaa ja 7 §:n 4 momentissa velkojaa tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaa. Käytettäessä sähköistä postilaatikkoo, kuten Omapostia tai Kivraa, voidaan lähteä siitä, että kun velallisen hyväksyntä on saatu ja velallisen käytössä oleva osoite on asianmukaisesti selvitetty, että lähettäjä on toiminut riittävällä huolellisuudella ja että sähköinen viesti eli sähköisesti toimitettu perintäkirje on tosiasiallisesti saatettu velallisen saataville. Edelleen voidaan lähteä siitä, että kun käytetään e-laskutusta ja kun velallisen hyväksyntä on asianmukaisesti hankittu, lähettäjä on toiminut riittävällä huolellisuudella ja sähköinen viesti on tosiasiallisesti saatettu velallisen saataville. Sen sijaan sähköpostin osalta ei voida katsoa, että viestin lähettäminen itsessään täyttäisi riittävän huolellisuuden vaatimuksen tai että sähköinen viesti olisi tällöin tosiasiallisesti saatettu velallisen saataville, vaan lisäksi edellytetään, että sähköpostin lähettämisen jälkeen on velalliselta saatu erillinen vahvistus siitä, että tämä on vastaanottanut sähköpostiviestin. Vahvistaminen voi tapahtua esimerkiksi vastaamalla saapuneeseen sähköpostiviestiin tai ottamalla muulla tavoin yhteyttä viestin lähettäjään ja tässä yhteydessä nimenomaisesti vahvistaa saaneensa tiedon saapuneesta sähköisestä perintäkirjeestä. Myös esimerkiksi saatavan maksaminen kokonaan tai osittain osoittaa velallisen saaneen viestin saatavilleen ja tietoonsa. Sähköpostiviestiin on mahdollista sisällyttää myös erillinen vahvistuslinkki (verkko-linkki), jonka avaamalla vastaanottaja vahvistaa lähettäjälle saaneensa tiedon lähetetystä viestistä. Se, mitä pidetään riittävän huolellisena varmistuksena, ratkaistaan riitatilanteessa tarvittaessa tapauskohtaisesti. Jollei perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ole riittävällä huolellisuudella varmistanut maksuvaatimuksen saapumista tosiasiallisesti velallisen saataville, voidaan menettelyä pitää hyvän perintätavan vastaisena. Tällöin on otettava huomioon myös se, mitä säädetään perintälain 10 §:n 3 momentissa.

Lisäksi maksuvaatimuksen asianmukaisen toimittamisen laiminlyönti käytettäessä toimittamiseen muuta pysyvää tapaa voi myös vaikuttaa oikeudellisen perinnän tilanteissa oikeudenkäyntikulujen arviointiin, ellei kysymyksessä ole 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu tilanne.

Myös silloin, jos vaatimukset täyttävää kirjallista tai sähköistä hyväksyntää ei ole annettu tai velalliselle ei ole annettu kaikkia edellytettyjä tietoja hyväksynnän sisällöstä ja vaikutuksista, ja tästä huolimatta on käytetty muuta pysyvää tapaa maksuvaatimuksen toimitamisessa, menettelyä on niin ikään arvioitava perintälain 4 ja 6 §:n valossa. Silloin, kun hyväksyntä annetaan 2 momentin 3. virkkeen tilanteissa, velallisen on ymmärrettävä hyväksynnän sisältö, ja kirjallisesta tai sähköisestä hyväksynnästä on käytävä ilmi vähintään seuraavat tiedot: mitä muuta pysyvää tapaa käytetään (mm. sähköistä toimittamistapaa käytettäessä on yksilöitävä; käytetäänkö esimerkiksi e-laskutusta, sähköistä postilaatikkaa vai sähköpostia); kenelle hyväksyntä annetaan (velkojalle tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle vai molemmille); milloin hyväksyntä on annettu ja kuinka kauan hyväksyntä on voimassa; onko kysymyksessä saaja- vai saatavakohtainen hyväksyntä (silloin kun kysymys on saajakohtaisesta hyväksynnästä, kuluttajavelalliselle tulee selvittää, että perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho voi lähettää hyväksynnän voimassaoloaikana maksuvaatimuksia koskien useampia eri saatavia, joilla saattaa olla myös eri velkojat, sekä mahdollisesti myös sellaisia tulevaisuudessa syntyviä saatavia, jotka tulevat perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle perittäviksi); ja velallisen oikeus peruuttaa antamansa hyväksyntä.

5 a §. *Maksuvaatimuksen sisältö kuluttajasaatavan perinnässä.* Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan muita ehdotettuja muutoksia. Koska esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oma pykälä muita kuin kuluttajasaatavia koskevista maksuvaatimuksista, tulee pykälän otsikkoa tarkentaa koskemaan ainoastaan kuluttajasaatavan perintää.

5 b §. *Maksuvaatimus ja sen sisältö muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälä on uusi. Pykälässä säädetään maksuvaatimuksesta sekä sen toimittamiselle ja sisällölle asetettavista vaatimuksista muuta kuin kuluttajasaatavaa perittäessä. Ehdotettu 1 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 5 §:n 1 momenttia. Pykälän 1 momenttia sovellettaessa voidaan ottaa huomioon, mitä tämän esityksen 5 §:n 1 momentin perusteluissa esitetään.

Pykälän 2 momentin mukaan maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen, kun kyse on muun kuin kuluttajasaatavan perinnästä. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu tai tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa.

Maksuvaatimuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu velallisen kanssa. Velallisen on tullut nimenomaisella tahdonilmaisulla suostua muun pysyvän tavan käyttöön. Hyväksyntä voidaan siten antaa joko suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti. Riittäisyyksien välttämiseksi hyväksyntä tulisi antaa kirjallisesti tai sähköisesti. Jos sovitaan saajakohtaisesta hyväksynnästä, velallisen on tultava

tietoiseksi ainakin siitä, että hyväksyntä on saajakohtainen, mitä saajakohtaisuus tarkoittaa sekä että hyväksyntä on voimassa toistaiseksi, ellei erikseen sovita hyväksynnän voimassaolon määräajasta. Jollei muuta näytetä sovittu, hyväksyntä katsotaan saatavakohtaiseksi hyväksynnäksi. Velallisella on kaikissa tilanteissa aina oikeus peruuttaa antamansa hyväksyntä ilmoittamalla siitä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle.

Hyväksyntä voidaan antaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle, mutta myös varsinaiselle, kuten alkuperäiselle, velkojalle, jos hyväksynnän antamisen yhteydessä on mahdollista yksilöidä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho. Tällöin edellytyksenä on se, että velallinen tulee tosiasiasa tietoiseksi siitä, että saatavaa tai saatavia koskevat mahdolliset maksuvaatimukset tullaan lähettämään sanotun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tahon toimesta. Ellei yksilöintiä tässä yhteydessä kyetä tekemään, hyväksyntä tulee antaa erikseen perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle. Velkojan ja perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee sopia sanotusta menettelytavasta ennen velallisen antamaa hyväksyntää, muussa tapauksessa menettely ei sido perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaa tai velallista.

Säännöksessä ei edellytetä, että hyväksyntä olisi annettava erikseen, joten se voidaan antaa myös esimerkiksi osana muita sopimusehtoja. Tällöin on kuitenkin varmistettava, että velalliselle myös tosiasiasa annetaan tieto hyväksynnän sisällöstä ja laajuudesta. Velallinen voi olla myös suoraan yhteydessä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaan tahoon ja ilmoittaa tai muuten sopia tämän kanssa muun pysyvän tavan käyttämisestä.

Jos hyväksynnän olemassaolosta tai sen laajuudesta syntyisi kiistaa, todistustaakka hyväksynnän olemassaolosta ja sen laajuudesta on perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalla tai velkojalla, joka on vastaanottanut velallisen hyväksynnän. Jos annettu hyväksyntä peruutetaan, maksuvaatimus on toimitettava kirjallisesti, ellei nimenomaisesti toisin sovita jonkin toisen muun pysyvän tavan käyttämisestä.

Muun pysyvän tavan käyttö on sallittua myös, jos tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Kysymys on tällöin aina saatavakohtaisesta tarkastelusta ja vakiintuneen tavan soveltumisesta. Vakiintuneella tavalla tarkoitetaan sanotussa yhteydessä sitä, että käytetyn toimittamistavan on oltava yksiselitteinen ja selvä ja toimittamistapaa on tullut käyttää velkasuhteen aikana vähintään kerran. Jos velkasuhteen aikana on käytetty enemmän kuin yhtä toimittamistapaa, kysymyksessä ei voida katsoa olevan vakiintunut tapa. Vakiintuneen käytön ei katsota myöskään olevan käsillä silloin, kun velallinen on nimenomaisesti ilmaissut haluavansa saada tiedoksiannot tai perintäkirjeet kirjallisesti. Vakiintuneeseen tapaan vetoavalla on riitatilanteessa näyttövelvollisuus siitä, että kysymyksessä on tosiasiasa ollut säännöksessä tarkoitettu vakiintunut käyttö.

Nimenomaisena hyväksyntänä voidaan pitää sitä, että velallisyriityksen verkkolaskuosoite on saatavilla Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry:n (TIEKE ry) ylläpitämässä verkkolaskuosoitteistossa ja velallisen verkkolaskuosoite on aktiivinen. Sanotuissa tilanteissa hyväksyntä katsotaan siten saatavakohtaiseksi hyväksynnäksi muun pysyvän tavan käyttämiseen, jollei velallinen ole nimenomaisesti toisin ilmaissut.

Käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiasa saavuttanut velallisen. Tältä osin säännöstä sovellettaessa voidaan ottaa soveltuvin osin huomioon, mitä edellä on 5 §:n 2 momentin perusteluissa esitetään. Seuraavat lähtökohdat soveltuvat sekä tämän momentin että 7 §:n 4 momentin osalta. Lähettäjällä tarkoitetaan tämän momentin tilanteissa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaa ja 7 §:n 4 momentissa velkojaa tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaa. Jos lähettäjä käyttää saatavien perinnässä sähköistä verkkolaskutusta ja hyödyntää TIEKE ry ylläpitämää julkista verkkolaskuosoitteistoa, niin voidaan lähteä siitä, että tämä on toiminut riittävällä huolellisuudella ja että sähköinen viesti on tosiasiallisesti saatettu velallisen saataville.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että muuta kuin kuluttajasaatavaa koskevan maksuvaatimuksen on sisällettävä momentissa mainitut tiedot. Ilmoitettavat tiedot ovat osittain samat kuin mitä 5 a §:ssä edellytetään ilmoitettavaksi. Koska kaikkia 5 a §:n mukaisia tietoja ei ole pidetty tarpeellisena ilmoittaa velalliselle, silloin kun kyse on muusta kuin kuluttajasaatavasta, on momentissa viitattu ainoastaan 5 a §:n 1, 3 ja 4 momenteissa tarkoitettuihin tietoihin.

6 §. *Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että se vastaa 5 §:n 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia. Ehdotetun 5 §:n 2 momentin 4. virkkeen mukaan käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiasa saavuttanut velallisen. Ehdotuksella asetetaan siten 6 §:n 1 momentin tilanteissa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittaville lisävelvollisuus, jos maksuvaatimuksen toimittamisessa on käytetty muuta pysyvää tapaa. Sitä, mitä tarkoitetaan riittävällä huolellisuudella ja että maksuvaatimus on tosiasiasa saavuttanut velallisen, selvitetään edellä 5 §:n 2 momentin perusteluissa ja jaksossa 4.1.6.

7 §. *Tratan käyttö.* Pykälän 3, 4 ja 5 momentteja ehdotetaan muutettaviksi. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisen 7 päivän määräajan sijasta trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi muiden pysyvien tapojen osalta. Lähtökohtana momentin mukaisissa tilanteissa säilyy siten edelleen kirjallisuusvaatimus. Vaikka tratan ja 3 momentissa tarkoitetun maksumuistutuksen on oltava kirjallisia, ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu tai tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Lähettäjällä tarkoitetaan momentissa joko velkojaa tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavaa. Käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tai velkojan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että tratta tai maksumuistutus on tosiasiaa saavuttanut velallisen. Momenttia sovellettaessa tulee ottaa huomioon, mitä edellä on 5 b §:n 2 momentin perusteluissa esitetään sekä edelleen se, mitä sanotussa yhteydessä on lausuttu 5 §:n 2 momentin perustelujen huomioon ottamisesta.

Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisen 10 päivän sijasta tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 14 päivän kuluessa sen lähettämisestä. Lisäksi 5 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös tratan protestoinnin takarajasta. Ehdotuksen mukaan tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin viimeistään 60 päivän kuluessa sen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä. Protestoinnin takarajasta sovittaessa huomioita tulee kiinnittää käsillä olevan tapauksen olosuhteisiin ja siihen, ettei sovittavasta takarajasta muodostu kohtuuttoman pitkää velallisen kannalta ottaen huomioon hyvää perintätapaa koskevat oikeusohjeet. Mikäli toisin on sovittu ja tratta protestoidaan 60 päivän jälkeen, tulee perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tai muun tahon, jolla on oikeus protestoida tratta ja jonka trattoja luottotietoyhtiö ottaa vastaan, toimittaa luottotietoyhtiölle tieto kirjallisesta tai sähköisestä sopimuksesta, josta käy ilmi sovittu protestoinnin takaraja.

10 §. Perintäkulujen korvaaminen. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä säännökseen viittaus ehdotettuun 5 b §:ään. Velallinen ei siten ole myöskään niissä tilanteissa, joissa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 b §:n mukaisia veloitteitaan, velvollinen korvaamaan perintäkuluja, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

10 a §. Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että maksumuistutuksen toimittamistavan osalta viitataan myös muuhun pysyvään tapaan. Muutos on tehty, jotta 1 kohta vastaisi toimittamistavoiltaan ehdotettua 10 e §:n 1 momentin 1 kohtaa.

10 e §. Perintäkulujen enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Pykälässä säädetään siitä, kuinka paljon muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä velalliselta saa vaatia 1 momentissa luetelluista perintätoimista. Pykälä koski paitsi saatavia, joissa

velallisena on yritys myös saatavia, joissa velallisena on esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, yhdistys tai säätiö.

Pykälä vastaa rakenteeltaan pitkälti lain 10 a §:ää, jossa säädetään kuluttajasaatavien perintäkuluja koskevista enimmäismääristä.

Ehdotetun pykälän mukaiset määrät ovat enimmäismääriä, ja perittävien kulujen tulee yksittäistapauksessa aina täyttää myös 10 §:n 1 momentissa perintäkuluille asetettu yleinen kohtuullisuusvaatimus. Kohtuullisena ei esimerkiksi voitaisi pitää sitä, että pääomaltaan vain muutaman euron saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta voitaisiin periä 50 euroa. Tarkoituksena ei myöskään ole, että tavanomaisen ja selvän saatavan perinnästä voitaisiin automaattisesti ja kaikissa tilanteissa periä ehdotuksen mukaiset 70 euroa, kun saatava vähänkin ylittää 500 euroa. Arvioinnissa on siten aina otettava huomioon myös lain 10 §:n 2 momentissa mainitut seikat sekä hyvä perintätapa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta saa periä enintään 12 euroa. Muulla pysyvällä tavalla tarkoitetaan 3 a §:n 2 kohdan mukaan tiedonannon toimittamista vastaanottajalle henkilökohtaisesti kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisintaa sen muuttumattomana.

Momentin 2 kohdan mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan toimittamasta 5 b §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta perittävän kulun enimmäismäärä porrastetaan pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen.

Momentin 2 kohdan a alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa enintään 500 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 50 euroa. Momentin 2 kohdan b alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 70 euroa. Momentin 2 kohdan c alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 90 euroa. Momentin 2 kohdan d alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 10 000 euroa, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 110 euroa.

Saatavan ollessa suoraan ulosottokelpoinen, maksuvaatimuksesta saisi periä enintään 50 euroa.

Momentin 3 kohdan mukaan samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta saa periä kuluja enintään puolet 2 kohdan a, b, c, d tai e alakohdissa säädetyistä määristä. Jos samasta saatavasta esitetään useampi maksuvaatimus, myöhempien maksuvaatimusten kulut ovat niistä yleensä aiheutuvan pienemmän työmäärän vuoksi pienemmät kuin ensimmäisellä kerralla, koska valtaosa asiassa tehdystä työstä liittyy perintätoimeksiannon

vastaanottamiseen. Siksi ehdotetaan säädettäväksi, että jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta, kuluja saa periä enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kuluja koskevasta enimmäismäärästä.

Momentin 4 kohdan mukaan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan toimittamasta 5 b §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta saa vaatia enintään 12 euroa, jos saatavaa perii rekisterilain 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja. Eräät velkojat käyttävät saataviensa perimiseen sellaista perintätoiminnan harjoittajaa, joka kuuluu velkojan kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen. Tällaiset perintätoiminnan harjoittajat on rekisterilaissa vapautettu velvollisuudesta rekisteröityä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka perusteella velkojan kanssa samaan konserniin kuuluva perintätoiminnan harjoittaja ei saa vaatia velalliselta kuluja maksuvaatimuksesta enempää kuin velkoja itse saisi vaatia kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta eli 12 euroa. Säännös koskisi myös tilannetta, jossa velkoja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa.

Momentin 5 kohdan mukaan velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä saa vaatia enintään 10 euroa. Edellytyksenä on, että maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Maksuajan pidennyksellä tarkoitetaan säännöksessä sellaista velallisen pyynnöstä tapahtuvaa toimenpidettä, jolla velalliselle annetaan maksulykkäystä erääntyneen saatavan suorittamiseen. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että velalliselle lähetetyssä maksuvaatimuksessa on asetettu määräpäivä, johon mennessä saatava tulee suorittaa uhalla, että asia siirretään oikeudelliseen perintään, ja tuota määräpäivää sittemmin velallisen pyynnöstä siirretään myöhemmäksi. Säännös ei koske ennen saatavan erääntymistä tehtäviä sopimuksia luottoajan pidentämisestä tai eräpäivän siirrosta, sillä tällöin ei ole kyse perintälain soveltamisalaan kuuluvasta erääntyneen saatavan perinnästä. Ehdotettu 10 euron enimmäismäärä kattaa kaikki kulut, joita maksuajan pidennyksestä velkojalle aiheutuu, mukaan luettuna velalliselle mahdollisesti lähetettävä vahvistus maksuajan pidennyksestä ja laskelma siitä määrästä, joka velallisen tulee pidennetyn maksuajan jälkeen suorittaa. Maksuajan pidennyksen yhteydessä ei siis voida vaatia velalliselta erillistä korvausta uuden maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä. Selvää on, että velkoja ei voi veloittaa kuluja maksuajan pidennyksestä, joka ei perustu velallisen pyyntöön. Maksuajan pidennyksestä ei siis voi vaatia kuluja pelkästään sillä perusteella, että velallinen tosiasiallisesti suorittaa saatavan myöhemmin kuin määräpäivänä.

Momentin 6 kohdan mukaan yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännösaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, veloittava enimmäiskulu määräytyy saatavan pääoman ja sen mukaan, onko maksusuunnitelman sovittu käsittävän enintään neljä maksuerää vai sitä enemmän. Momentin 6 kohdan a alakohdan mukaan maksusuunnitelmasta perittävien kulujen enimmäismäärä ehdotetaan säädettäväksi 30 euron suuruiseksi silloin, kun kyseessä on saatava,

jonka pääoma on enintään 500 euroa tai kun maksusuunnitelma käsittää enintään neljä erää. Momentin 6 kohdan b alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 45 euroa silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on yli 500 euroa mutta enintään 2500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää. Momentin 6 kohdan c alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 60 euroa silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on yli 2 500 euroa mutta enintään 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää. Momentin 6 kohdan d alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 75 euroa silloin, kun kyseessä on saatava, jonka pääoma on yli 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää.

Maksusuunnitelman enimmäiskulu on tarkoitettu kattamaan myös suunnitelman tavanomaiset ja vähäiset muutokset, kuten yksittäisiä maksueriä koskevat maksuajan pidennykset tai kokonaisuajajan pidentämisen. Selvää on, että jos maksusuunnitelmaa muutetaan olennaisesti, toimenpide voidaan rinnastaa uuden suunnitelman tekemiseen, josta voidaan pykälän 3 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä veloittaa erikseen.

Momentin 6 kohdan e alakohdan mukaan olisi mahdollista vaatia edellä 6 kohdan a, b, c tai d alakohdassa mainitun määrän lisäksi 5 euroa maksuerää kohti seitsemänneistä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää. Momentin 6 kohdan f alakohdan mukaan enimmäiskulu olisi 30 euroa saatavan ollessa suoraan ulosottokelpoinen. Maksusuunnitelman on kaikissa tilanteissa oltava realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

Momentin 7 kohdan mukaan tratasta veloitettava kulun enimmäismäärä porrastetaan pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen. Momentin 7 kohdan a alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa enintään 500 euroa, tratasta saisi periä enintään 110 euroa. Momentin 7 kohdan b alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa, tratasta saisi periä enintään 125 euroa. Momentin 7 kohdan c alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa, tratasta saisi periä enintään 140 euroa. Momentin 7 kohdan d alakohdan mukaan saatavan pääoman ollessa yli 10 000 euroa, tratasta saisi periä enintään 155 euroa. Momentin 7 kohdan e alakohdan mukaan suoraan ulosottokelpoisen saatavan perinnässä tratasta saisi veloittaa enintään 110 euroa.

Momentin 8 kohdan mukaan konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta veloitettava enimmäiskulu on 100 euroa. Konkurssiuhkaisen maksukehotuksen tiedoksiantotavoista säädetään konkurssilain 2 luvun 3 §:ssä. Säädetyn enimmäiskulun lisäksi velalliselta olisi mahdollista periä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut.

Pykälän 2 momentissa säädetään muusta muistuttamistavasta kuin kirjallisesta tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta. Näistä saisi velalliselta periä todelliset kulut. Todelliset kulut voidaan momentin mukaan määrittää myös käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kulujen mukaisiksi. Käytännössä momentti koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa maksumuistutus annetaan suullisesti. Esimerkiksi puhelimitse esitetyn muistutuksen kulujen ei tarvitse täsmällisesti vastata käydyn puhelinkeskustelun kuluja, vaan velalliselta vaadittava määrä saa vastata puhelinperinnässä yhden velallisen osalle keskimäärin kertyvää kulumäärää.

Pykälän 3 momentti sisältää säännöksen, jonka mukaan velalliselta saa vaatia perinnästä aiheutuneet todelliset kulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädettyt enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Tavallista enemmän työtä voi aiheuttaa esimerkiksi velallisen tekemien, aiheettomiksi todettujen väitteiden tai huomautusten selvittäminen. Tällöin kuitenkin edellytetään, että aiheettomilla huomautuksilla tai väitteillä on pyritty tarkoituksellisesti vaikeuttamaan perintää. Lisätyötä voi aiheutua myös esimerkiksi erityislainsäädännön, esimerkiksi sähkömarkkinalain edellyttämän lisätyön suorittaminen perinnän yhteydessä. Kulukorvaukseen oikeuttavaa lisätyötä ei kuitenkaan aiheudu sellaisen lainsäädännön, esimerkiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) soveltamisesta, jossa säädetään pakottavista, saatavan perintään kuulumattomista velvoitteista perintää harjoittavalle taholle. Velalliselle on edellä mainittuja todellisia kuluja vaadittaessa esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi.

Poikkeuksen muodostaisivat suoraan ulosottokelpoiset saatavat. Näiden saatavien perinnässä velalliselta ei saa vaatia 1 momentin mukaisia enimmäismääriä suurempia perintäkuluja.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan tilanteissa, joissa velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan, saadaan enimmäismäärien lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä. Perintäpalvelun arvonlisävero voidaan periä velalliselta ainoastaan silloin, kun velkojalla ei ole arvonlisäveron vähennysoikeutta. Yritysvelkojat ovat tällaisessa asemassa silloin, kun perittävä velka liittyy arvonlisäverottomaan toimintaan. Jos arvonlisävero-osuuden lisääminen perintäkuluihin aiheuttaa perintätoimien tai perinnän kokonaiskulujen euromääriäisten enimmäismäärien ylityksen, arvonlisäveron vähennysoikeuden puuttumisesta tulee antaa tieto velalliselle ja asian siirryessä oikeudelliseen perintään myös viranomaiselle.

10 f §. *Perintätoimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälän 1 momentissa säädetään maksumuistutusten ja maksuvaatimusten esittämisen aikarajoista. Aikarajojen noudattaminen on edellytyksenä sille, että velalliselta saadaan vaatia

perintäkuluja. Tältä osin täsmennettäisiin myös muiden kuin kuluttajasaatavien osalta hyvään perintätapaan kuuluvaa vaatimusta, jonka mukaan perinnässä ei saa aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja esimerkiksi lähettämällä jatkuvasti, lyhyin väliajoin maksuuisutuksia tai maksuvaatimuksia, jos niiden kulut on tarkoitus periä velalliselta.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevaa 10 b §:ää vastaavasti, että maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

10 g §. *Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälässä säädetään sellaisten perintätoimien enimmäismääristä, jotka velallinen on velvollinen korvaamaan samaa saatavaa perittäessä.

Pykälän 1 momentin mukaan saman muun saatavan kuin kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimittamasta 5 b §:n mukaiset tiedot sisältävästä maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä 7 §:ssä tarkoitetusta tratasta ja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetusta maksukehotuksesta. Saman momentin mukaan velalliselta saisi vaatia perintäkuluja vain yhdestä maksuvaatimuksesta, jos velan perinnässä käytetään trattaa.

Ilmaisulla ”sama saatava” tarkoitetaan pykälässä samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia. Näin on yleensä silloinkin, kun saatava on erääntynyt useassa erässä. Jos esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvia vuokria on maksamatta usealta kuukaudelta, kyse on yhdestä saatavasta. Se, että kyse on useassa erässä erääntyneestä saatavasta, saattaa tapauskohtaisesti oikeuttaa poikkeamaan 1 momentissa säädetyistä perintätoimien enimmäismääristä 3 momentin nojalla. Asiaa on kuitenkin arvioidava toisin, jos kyseiseen sopimussuhteeseen perustuvat saatavat on välillä maksettu kokonaan pois ja perintä myöhemmin käynnistyy kokonaan uudelleen. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa vuokralainen jättää vuonna 2013 vuokria maksamatta, niitä peritään ja saatavat maksetaan kahden maksuvaatimuksen jälkeen. Jos vuokralainen vuonna 2014 jättää uudelleen vuokraa maksamatta, kyse ei enää ole saman saatavan perinnästä eikä vuonna 2013 esitettyjä maksuvaatimuksia oteta huomioon määriteltäessä, kuinka monen uuden maksuviivästyksen johdosta suoritetun perintätoimen kuluista velalliselta saadaan vaatia korvausta.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetaan lakiin otettavaksi rajoitus, jonka mukaan velalliselta saa pääsääntöisesti periä kuluja enintään yhdestä maksusuunnitelmasta. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että jo ensimmäistä maksusuunnitelmaa laadittaessa velallisen kokonaistilanteeseen paneudutaan riittävän huolellisesti ja suunnitelmasta tehdään realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn. Näin voidaan välttää perintäkulujen

tarpeeton kasvattaminen toistuvilla maksusuunnitelmissa. Korvaus pidempien maksusuunnitelmien aiheuttamasta työmäärästä on huomioitu edellä 10 e §:n 1 momentin 6 kohdan e alakohdassa. Velalliselta saa ehdotetun momentin mukaan kuitenkin vaatia perintäkuluja kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Pykälän 1 ja 2 momentti eivät estä lähettämästä velalliselle useampia maksuvaatimuksia, trattoja, konkurssiuhkaisia maksukehotuksia tai tekemästä velallisen kanssa useampia maksusuunnitelmia kuin momentissa säädetään. Kyse on vain siitä, kuinka usean edellä mainitun perintätoimen kuluista velalliselta saadaan enintään vaatia korvausta. Vaikka velalliseen voidaan kohdistaa useampia maksuttomia perintätoimenpiteitä, niin huomioon on otettava se, että tällöinkään velalliselle ei saa aiheuttaa lain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista tarpeetonta haittaa.

Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, millä edellytyksillä 1 ja 2 momentissa säädettyt enimmäismäärät saadaan ylittää. Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista perintätoimista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava on eräänynyt useassa erässä. Tällöin on kuitenkin huomattava, että 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetystä kiellosta aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja seuraava, että eri aikaan eräänyneitä maksueriä koskevat maksukehotukset on niin pitkälle kuin mahdollista koottava samaan maksuvaatimukseen. Jos useassa erässä eräänyneen saatavan perinnässä on kuitenkin edetty niin pitkälle, ettei yhdistämistä voida enää pitää tarkoituksenmukaisena, saatavia ei ole tarpeen yhdistää. Esimerkkinä voidaan ensinnäkin mainita tilanne, jossa aiempi saatava on jo tullut kokonaan maksetuksi. Toisena esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa saatavien yhdistäminen estäisi jo lähetetyn tratan protestoinnin. Lähtökohtaisesti myöskään tilanteessa, jossa saatava on jo siirretty oikeudelliseen perintään tai ulosottoon, saatavia ei olisi tarpeen yhdistää.

Myös saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi. Sen arviointi, onko eriperusteisia saatavia yhdistettävä, tulee, kuten samasta perusteesta johtuvien saatavien osalta, arviotavaksi tarpeettomien kulujen aiheuttamisen kiellon perusteella.

Erityinen aihe ylittää perintätoimien enimmäismäärä voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että saatavan perintä tulee kohdistaa yhteisvastuussa oleviin velallisiin tai velallisen lisäksi takaajaan ja kullekin taholle on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa taikka että velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja.

Erityinen aihe ylittää maksuvaatimusten enimmäismäärä voi liittyä esimerkiksi siihen, että velallinen on laiminlyönyt noudattaa tehtyä maksusuunnitelmaa. Tällöin velalliselle voi olla perusteltua 1 momentissa säädetyn enimmäismäärän estämättä lähettää vielä maksuvaatimus, jossa ilmoitetaan, ettei maksusuunnitelmaa ole noudatettu ja että asia siirtyy oikeudelliseen perintään, sekä tarvittaessa muistuttaa velallista maksuhäiriötietojen ilmoittamisesta ja merkitsemisestä luottotietorekisteriin. Asiaa voi kuitenkin olla syytä arvioida toisin, jos maksusuunnitelma on jo alun perin ollut epärealistinen suhteessa velallisen ennakoitavissa olleeseen maksukykyyn.

Erityinen aihe periä kuluja useammasta kuin yhdestä tratasta voi olla esimerkiksi silloin kun velallinen ei ole noudattanut tratan lähettämisen jälkeen tehtyä maksusuunnitelmaa ja jo lähetetyn tratan protestointiaika on kulunut umpeen. Asiaa voi olla syytä arvioida toisin, jos maksusuunnitelma on jo alun perin ollut epärealistinen suhteessa velallisen ennakoitavissa olleeseen maksukykyyn.

Erityinen aihe periä kuluja useammasta kuin 2 momentin mukaan sallitusta maksusuunnitelmasta voi olla esimerkiksi se, että velallinen ei ole kyennyt noudattamaan aiempaa maksusuunnitelmaa sen vuoksi, että velallisen olosuhteet ovat maksusuunnitelman tekemisen jälkeen muuttuneet sellaisen syyn vuoksi, jota velkoja tai toimeksisaaja ei ole voinut käytettävissään olleiden riittävien tietojen perusteella ottaa huomioon maksusuunnitelman sisällöstä neuvotellessa. Toisaalta erityistä aihetta periä kuluja useammasta kuin 2 momentin mukaan sallitusta maksusuunnitelmasta ei ole esimerkiksi tilanteessa, jossa velallinen ei ole kyennyt noudattamaan aiempaa maksusuunnitelmaa eikä velkoja tai toimeksisaaja ollut sitä tehtäessä varmistunut riittävien tietojen perusteella siitä, että se on realistinen suhteessa velallisen maksukykyyn.

10 h §. *Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.* Pykälässä säädetään siitä, mikä on velallisen kokonaiskuluvastuu perittäessä samaa, muuta kuin kuluttajasaatavaa. Tavoitteena on estää se, että perintäkulut kasvavat kohtuuttoman suuriksi ja niiden maksuvelvollisuus entisestään pahentaa velallisen maksuvaikeuksia. Perusteltua on, että velallisen kokonaiskuluvastuun lähtökohdaksi otetaan se, mikä on asianmukaiseen perintäprosessiin sisältyvistä perintätoimenpiteistä aiheutuvien kohtuullisten kulujen määrä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että saman, muuta kuin kuluttajasaatavaa koskevan saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 250 euroa saatavan pääoman ollessa enintään 500 euroa, 470 euroa saatavan pääoman ollessa yli 500 euroa mutta enintään 2 500 euroa, 550 euroa saatavan pääoman ollessa yli 2 500 euroa mutta enintään 10 000 euroa ja 620 euroa saatavan pääoman ollessa yli 10 000 euroa.

Ehdotetut enimmäismäärät vastaavat enintään 500 euron saatavan osalta kahdesta maksuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Laskennassa ei ole otettu huomioon konkurssiuhkaista maksukehotusta, sillä lähtökohtaisesti voidaan arvioida enintään 500 euron saatavan olevan vähäinen. Konkurssilain 2 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään, että jos velkojan saatava on vähäinen ja konkurssiin asettamista olisi pidettävä konkurssimenettelyn kustannuksiin ja konkurssimenettelystä saatavaan hyötyyn nähden ilmeisen epätarkoituksenmukaisena tai selvästi hyvän perintätavan vastaisena, velkojan konkurssihakemus on jätettävä tutkimatta.

Yli 500 euron saatavien osalta ehdotetut enimmäismäärät vastaavat kahdesta maksuistutuksesta, yhdestä maksuvaatimuksesta, yhdestä tratasta, yhdestä konkurssiuhkaisesta maksukehotuksesta ja kahdesta maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää korotettuna 15 prosentilla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon.

Pykälän 2 momentissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä 1 momentissa säädetty velallisen kokonaiskuluvaluvuun enimmäismäärät voidaan poikkeuksellisesti ylittää, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Ylitykselle asetetaan säännöksessä kaksi edellytystä. Ensinnäkin kyseessä tulee olla tilanne, jossa perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa. Tämä edellytys täyttyy lähinnä silloin, jos velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan – esimerkiksi aiheuttomia väitteitä esittämällä – tarkoituksellisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää. Toiseksi toteutetut perintätoimet eivät myöskään saa olla suhteettomia etenkin saatavan pääoma huomioon ottaen. Suhteettomana voidaan pitää esimerkiksi sitä, jos velalliselle lähetetään jatkuvasti maksuvaatimuksia tilanteessa, jossa on selvää, että velallinen on maksukyvytön.

Kestovelkasuhteissa saatavien yhdistäminen johtaa usein perintätoimien enimmäismäärien ylitykseen, ja tätä voidaan lähtökohtaisesti pitää perusteltuna 10 g §:n 3 momentin nojalla. Vaikka enimmäismäärien ylittämistä pidettäisiin näissä tilanteissa 10 g §:n 3 momentin mukaan sallittuna, tämä ei pääsääntöisesti ole peruste ylittää myös perintäkulujen kokonaiskulumääriä, vaan asiaa on arvioitava yleisesti 10 h §:ssä säädettyjen edellytysten valossa. Jos perintäkuluja poikkeuksellisesti vaaditaan yli 1 momentissa säädettyjen enimmäismäärien, velalliselle on ehdotetun säännöksen mukaan esitettävä erittely vaadituista kuluista ja niiden perusteista. Samalla velalliselle on ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi muutoin sovellettava kokonaiskuluvaluvuun enimmäismäärä siinä yksittäistapauksessa ylitetään. Tällainen perustelu on velallisen kannalta tärkeä, jotta säädetyn enimmäismäärän ylittävän perintäkuluvaatimuksen voi tarvittaessa riitauttaa. Enimmäismäärän ylittäviä perintäkuluja ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia velalliselta, jos toteutetut perintätoimet ovat olleet suhteettomia ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma.

Selvyyden vuoksi 3 momentissa todetaan, ettei 1 ja 2 momentissa säädetty rajoita velkojan oikeutta periä 10 i §:n mukaista vakiokorvausta.

Pykälän 4 momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisen muun kuin kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 214 euroa tai jos on käytetty 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua maksukehotusta, perintäkuluja saa vaatia yhteensä enintään 314 euroa. Selvyydeksi todetaan, että 8 kohdassa tarkoitettua maksukehotusta voidaan vaatia ainoastaan silloin, kun saatavan pääoma on suurempi kuin 500 euroa.

Pykälän 5 momentissa säädetään arvonlisäveron vaikutuksesta 1, 2 ja 4 momentissa säädettyihin määriin. Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan, saadaan 1, 2 ja 4 momentissa todetun lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä.

10 i §. Vakiokorvaus perintäkuluista. Pykälän numerointia on muutettu. Muutos on lakitekninen ja pykälä on sisällöltään identtinen nykyisen 10 e §:n kanssa.

10 j §. Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus. Pykälän numerointia on muutettu. Voimassa olevassa laissa perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta säädetään 10 f §:ssä.

Pykälän 1 momenttia on muutettu siten, että sana kuluttajasaatava on korvattu sanalla saatava. Koska myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen suorasta ulosottokelpoisuudesta ehdotetaan säädettäväksi erikseen, ei pykälässä ole enää perusteltua tehdä erottelua kuluttaja- ja muihin kuin kuluttajasaataviin. Samasta syystä pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaa kuluttajasaatavien tai vakiokorvauksen osalta.

Velkojan omat perintäkulut ovat säännöksen mukaan suoraan ulosottokelpoisia. Säännöksessä tarkoitetaan ilmaisulla ”perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut” samaa kuin 10 §:n 1 momentissa. Perimistoimisto ei siten voi hakea perintäkulujen ulosottoa omissa nimissään. Suoraan ulosottokelpoisen saatavan velkoja on vastuussa paitsi pääsaatavan myös velalliselta vaadittavien perintäkulujen oikeellisuudesta. Jos velallinen katsoo, että momentissa tarkoitettujen suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen on määrätty virheellisesti, hän voi tehdä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 9 §:ssä tarkoitettua perustevalituksen.

Kun suoraan ulosottokelpoinen muu kuin kuluttajasaatava koostuu 10 i §:ssä tarkoitetuista maksuista, kulusaatava on suoraan ulosottokelpoinen 10 i §:ssä säädettyyn euromäärään saakka eli enintään 40 euroon saakka kutakin viivästynyttä maksuerää kohti. Edelleen kun kysymys on muusta kuin kuluttajasaatavasta, säännös ei estä velkojaa lisäämästä

perintäkulujen määrään arvonlisäveroa tilanteessa, jossa velkoja ei saa vähentää arvonlisäveroa omassa verotuksessaan.

13 §. *Pakkokeinot.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä säännökseen viittaus ehdotettuun 5 b §:ään.

7.2 Luottotietolaki

24 §. *Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälä vastaa muilta osin voimassaolevaa lakia, mutta pykälän 1 momentin 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi, jotta se vastaisi 1. lakiehdotuksen 7 §:n 5 momentin muutosehdotuksia.

Pykälän 1 momentin 7 kohtaa muutetaan ensinnäkin siten, että tiedon velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehotuksesta saa tallettaa luottotietorekisteriin aiemman 10 päivän sijaan 14 päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehotuksen julkaisemisesta tai merkittämisestä rekisteriin. Toiseksi 7 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaus saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n 5 momenttiin, jonka mukaan tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin viimeistään 60 päivän kuluessa sen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä (ks. myös säännöskohtaiset perustelut sanotun 7 §:n 5 momentin osalta). Tiedon saa siten tallettaa viimeistään 60 päivän kuluessa maksukehotuksen lähettämisestä, ellei saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 7 §:n 5 momentin mukaisesti ole toisin sovittu.

7.3 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa

5 luku. **Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely**

2 §. *Asian vireillepanoon oikeutetut.* Pykälässä säädetään tahoista, joilla on oikeus panna vireille markkinaoikeudellinen asia markkinaoikeudessa. Pykälä vastaa muilta osin voimassaolevaa lakia, mutta pykälän 1 momentin 3 kohtaan ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä viittaus saatavien perinnästä annetun lain 5 b §:ään. Muutos on tehty, jotta se vastaisi 1. lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin muutosehdotusta.

7.4 Laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista

8 §. *Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat tehottomat sopimusehdot.* Pykälä vastaa muilta osin voimassaolevaa lakia, mutta pykälän 3 momentissa viitatussa saatavien perinnästä annetun lain 10 e §:n numerointia on ehdotettu muutettavaksi 1. lakiehdotuksessa. Muutos on lakitekninen.

8 Voimaantulo

Koska valtaosa perintälain väliaikaisista muutoksista (539/2021) on voimassa huhtikuun 2022 loppuun saakka, ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.5.2022. Näin aiempaa yksityiskohtaisempi perintäkulusääntely yrityssaatavien osalta pysyisi yhtäjaksoisesti voimassa eikä lyhytaikaisesti palattaisi soveltamaan pysyvään lakiin sisältyviä säännöksiä.

Jos lyhytaikaisesti palattaisiin väliaikaista lakia edeltäneeseen sääntelytilaan, velkojat ja perintätoimistot joutuisivat lyhyen ajan sisällä soveltamaan useata erisisältöistä perintäkulusääntelyä. Tästä arvioidaan aiheutuvan merkittäviä lisäkustannuksia velkojille ja perintätoimistoille muun muassa tietojärjestelmiin edellytettyjen muutosten johdosta ja sopimusten uusimisen myötä, minkä lisäksi tämä vaikeuttaisi myös tuomioistuinten työtä. Paluu ennen väliaikaisia lakeja vallinneeseen sääntelytilaan tarkoittaisi samalla suurella todennäköisyydellä myös paluuta aiemmin veloitetuihin perintäkulumääriin, jotka eräissä tapauksissa ovat olleet huomattavankin korkeita. Myöskään sellaisten säännösehdoitusten, joita vastaavaa sääntelyä väliaikaiset lait eivät sisällä, ei arvioida edellyttävän erillistä siirtymäaikaa.

Lakiehdotuksia sovellettaisiin niiden voimassaoloaikana suoritettaviin perintätoimiin.

Jos 1. lakiehdotuksessa trattaa edeltävä maksumuistutus on annettu tai lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lakiehdotukseen sisältyvien siirtymäsäännösten mukaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Siten tratan saisi lähettää vasta kun ennen mainitun lakiehdotuksen voimaantuloa annetussa tai lähetetyssä trattaa edeltävässä maksumuistutuksessa asetettu vähintään 7 päivän määräaika on päättynyt.

Jos 1. lakiehdotuksessa tarkoitettu tratta tai 2. lakiehdotuksessa tarkoitettu maksukehotus on lähetetty velalliselle ennen näiden lakien voimaantuloa, sovelletaan lakiehdotuksiin sisältyvien siirtymäsäännösten mukaan lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Siten ennen näiden lakien voimaantuloa lähetetyn tratan saa kuitenkin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin tai tiedon velkojan erääntyneestä ja riidattomasta saatavasta tallettaa luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua tratan tai maksukehotuksen lähettämisestä.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 10 e §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Jos tämän lain 10 f §:n 1 momentissa tarkoitettu uusi maksumuistutus tai maksuvaatimus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa maksumuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään seitsemän päivää.

Mainitun 1. lakiehdotuksen 10 g §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismääriä laskettaessa ei otettaisi huomioon ennen 1.1.2021 tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien määrää. Samoin lakiehdotuksen 10 h §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei otettaisi huomioon ennen 1.1.2021 tehtyjen perintätoimien kuluja. Tämä saattaa muun muassa johtaa siihen, että velkoja ei enää nyt ehdotettavan lain voimassaoloaikana saa tehdä maksullisia perintätoimia, jos perintäkulujen enimmäismäärät ovat täyttyneet, eikä kulujen ylitys ole mahdollista, koska perinnän suorittaminen ei ole ollut poikkeuksellisen vaikeaa.

Jos 1. lakiehdotuksen 10 e ja 10 h §:ssä tarkoitettuja perintäkuluja on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa eikä niihin ole lisätty arvonlisäveron määrää tilanteissa, joissa se nyt voimaan tulevan lain mukaan olisi sallittua, arvonlisäveron osuutta ei saa lisätä tällaisiin perintäkuluihin. Arvonlisäveron määrä saadaan lisätä vain niihin perintätoimien kuluihin, jotka on tehty lain tultua voimaan.

Siltä osin kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa on peritty ennen 1. lakiehdotuksen voimaantuloa, perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Siten jo kertyneet perintäkulut olisivat suoraan ulosottokelpoisia kuluttajasaatavia koskevien perintäkulujen tai vakiokorvauksen määrää koskevilta osin. Lain voimaan tultua velkojalla säilyy edellä mainittujen jo syntyneiden suoraan ulosottokelpoisten perintäkulujen määrien ylimeneviltä osin oikeus hakea erillistä täytäntöönpanoperustetta tuomioistuimesta.

9 Toimeenpano ja seuranta

Valittujen enimmäisperintäkulujen määrää ja vaikutusta niin velkojien, perintäyhtiöiden kuin velallistenkin asemaan on syytä seurata. Seurataan myös, lisääntyykö muun pysyvän tavan, lähinnä sähköisten toimittamistapojen, käyttäminen perintäkirjeiden toimittamistapana. Lisäksi seurataan, havaitaanko sähköisten perintäkirjeiden perillemenossa tai velallisen antamassa hyväksynnässä ongelmia.

Edellä mainitusta seikoista tietoja saadaan ensi sijassa elinkeinoelämän toimijoille suunnatuista kyselyistä, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:ltä sekä Etelä-Suomen aluehallintovirastolta. Lisäksi tietoutta muun pysyvän tavan käyttämisestä, silloin kun velallisena on kuluttaja, saadaan myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolta.

Oikeusministeriö tulee niin ikään seuraamaan, lisäävätkö ehdotetut muutokset oikeudellista perintää. Seurannassa voidaan hyödyntää esimerkiksi tilastoja tuomioistuimissa vi-reille tulleiden velkomusasioiden määristä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Nyt ehdotetulla lainsäädännöllä olisi väliaikaisia lakeja 1069/2020 ja 539/2021 vastavia vaikutuksia velkojen ja perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavien toimijoiden perustuslain 18 §:ssä turvattuun elinkeinovapauteen ja perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuudensuojaan.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että velallisen maksuviivästyksestä velkojalle aiheutuva perintäkulut voidaan rinnastaa henkilön muusta laiminlyönnistä toiselle aiheutuneeseen taloudelliseen vahinkoon ja kulukorvaussaatava vastaavasti omaisuuden perustuslainsuojaa lähtökohtaisesti nauttivaan vahingonkorvaussaatavaan (PeVL 3/1982 vp; PeVL 27/2004 vp). Vaikka perintäkuluja koskeva sääntely ei muodollisesti estä velkojaa tai perintätoimistoa ylittämästä velallisen korvattaviin kuuluvien kulujen enimmäismäärää, ehdotetulla sääntelyllä on myös hintasääntelyn piirteitä, sillä sen voidaan olettaa vaikuttavan velkojen halukkuuteen ottaa kannettavakseen säännösten mukaisten enimmäismäärien ylittäviä perintäkuluja. Siten ehdotus voisi tilapäisesti vaikuttaa esimerkiksi perintätoimistojen tarjoamien palvelujen hintatasoon. Ehdotus on edellä mainituista syistä merkityksellinen perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatuun omaisuuden suojan kannalta. Perintäkuluja koskevalla sääntelyllä on välillisiä vaikutuksia myös elinkeinon harjoittamiseen. Ehdotus on näistä syistä merkityksellinen myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovapauden kannalta.

Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen suoritettaviin perintätoimiin. Perintäkulujen kokonaiskulumäärää laskettaessa ei otettaisi huomioon ennen 1.1.2021 tehtyjä perintätoimia. Ratkaisu on samanlainen kuin edellä mainituissa väliaikaisissa laeissa. Valittu vaihtoehto on välttämätön, jotta jo tehdyt perintätoimet tulevat väliaikaisen lain 539/2021 voimassaolon päättymisen jälkeen huomioon otetuiksi perintäkulujen kokonaiskulumäärää laskettaessa. Jos perintäkulujen kerryttäminen voitaisiin aloittaa alusta, sääntely muodostuisi kohtuuttomaksi velallisille

Ehdotetulla lailla voi olla tietyiltä osin taannehtivia vaikutuksia olemassa oleviin sopimussuhteisiin. Velkojan oikeus periä perintäkuluja voi näet perustua sopimukseen, joka on tehty velkojan ja velallisen kesken ennen lain voimaantuloa, ja velallisen vastuu perintäkuiluista voi tällaisen ennen lain voimaantuloa tehdyn sopimuksen mukaan olla ankarampi kuin ehdotetun lain mukaan. Ehdotusta on myös tästä syystä arvioitava omaisuuden suoja koskevan perustuslain 15 §:n kannalta. Jos sopimus on tehty väliaikaisen lain voimassaoloaikana, ei ole poissuljettua, etteikö velallisen vastuu perintäkuiluista voisi tällaisen sopimuksen mukaan olla vähemmän ankara kuin nyt ehdotetussa laissa.

Rajoitusten perustuslainmukaisuus ratkaistaan perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten perusteella. Tältä kannalta keskeistä on se, onko rajoituksille olemassa perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävät perusteet ja ovatko rajoitukset painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia sekä täyttyykö perusoikeusrajoitukselle asetettu oikeasuhtaisuusvaatimus eli ovatko rajoitukset välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi ja muutoinkin oikeasuhtaisia. Taannehtivuuden osalta voi todeta, että perustuslakivaliokunta on vuonna 2013 voimaan tullutta kuluttajaluottojen hintasääntelyä arvioidessaan pitänyt rajoituksen oikeasuhtaisuuden kannalta huomattavana sitä, että ehdotetulla sääntelyllä ei ollut taannehtivia vaikutuksia. Kielto puuttua taannehtivasti sopimussuhteisiin ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä kuitenkaan muodostunut ehdottomaksi (PeVL 42/2006 vp, s. 4, PeVL 63/2002 vp, s. 2, PeVL 37/1998 vp, s. 2, PeVL 34/1998 vp, s. 2, PeVL 33/1998 vp, s. 2). Valiokunnan käytännössä on katsottu, että oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen kuuluu perusteltujen odotusten suojaan niin, että oikeuksia tai velvollisuuksia ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeusasemaa (PeVL 42/2006 vp, s. 4, PeVL 21/2004 vp, s. 3).

Esityksen keskeisenä tarkoituksena on yritysvelallisten aseman helpottamiseksi ja yhdenvertaisen kohtelun toteuttamiseksi varmistaa se, että myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulut ovat tosiasiasa kohtuullisia. Velallisten yhdenvertaisen kohtelun turvaamistavoite tukeutuu perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksiin (PeVL 27/2004 vp, s. 2). Ehdotus on painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima perintäkulujen enimmäismäärien suuren vaihtelun ja erityisesti kohtuuttomien kulujen velallisille aiheuttavien haittojen vuoksi.

Vaikka esitys käytännön soveltamisen helpottamiseksi koskisi perintäkulusääntelyn osalta myös esimerkiksi osakeyhtiöiden saatavien perinnästä aiheutuvia kuluja, sen soveltamisalaan kuuluvat keskeisesti myös sellaisten yritysten saatavien perintäkulut, joiden velvoitteista luonnolliset henkilöt ovat lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt velallisten selviytymismahdollisuuksien edistämistä perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä perusteena puuttua velkojan varallisuusarvoisiin oikeuksiin muun muassa säädettäessä velallisen korvattaviksi tulevista perintäkuluista (PeVL 27/2004 vp) ja velallisen maksukyvyttömyyteen kytkeytyvästä täytäntöönpanolainsäädännöstä (PeVL 33/2002 vp). Viivästyskorkoa koskevan lainsäädännön muuttamisen yhteydessä annetun perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 5/2002 vp) mukaan kyse oli velan maksun viivästyttämisestä johtuvan sanktioluonteisen seuraamuksen määrästä eikä sopimuksen varsinaiseen ydinsisältöön kuuluvasta sellaisesta ehdosta, jonka perusteella esimerkiksi velkojan tuotto-odotukset tyypillisesti määräytyvät.

Perustuslakivaliokunta on useammassa lausunnossaan ottanut kokonaisarviointissa huomioon myös sen, etteivät yritykset ja muut elinkeinonharjoittajat voi perustellusti odottaa

elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (esim. PeVL 32/2010 vp, s. 7/I, PeVL 31/2006 vp, s. 4/II ja PeVL 56/2005 vp, s. 2/II ja PeVL 55/2018 vp, s. 3).

Ehdotus ei perintäkulusääntelyn osalta tuo aineelliseen oikeuteen mitään olennaista uutta, vaan sillä täsmennetään voimassa olevan lain vaatimusta perintäkulujen kohtuullisuudesta. Velalliselle ei nykysääntelynkään mukaan ole saanut aiheuttaa kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa. Jo olemassa oleva kohtuullisuussäännös itsessään sekä väliaikaiset koronavirusepidemiaan liittyvät lait tuottavat toimijoille varsin vahvan olettaman siitä, että lainsäätäjällä on intressi säännellä myös muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluista, ja myös mahdollisesti täsmentää kyseistä sääntelyä muuttuvissa olosuhteissa. Nykysääntely myös heikentää oletusta siitä, että toimijat voisivat perustellusti väittää, että enimmäiskuluja koskeva sääntely olisi ollut täysin ennakoimaton. Lisäksi huomionarvoista on, että velkojilla olisi edelleen oikeus saada kohtuullisiksi katsottavat perintäkulusensa korvatuiksi ja että sääntely jättää yksittäistapauksissa sijaa tapauskohtaiselle harkinnalle.

Sääntelyllä ei myöskään rajoiteta velkojan oikeutta vakiokorvaukseen.

Tratan protestointiajan ja muiden ehdotettujen määräaikojen pidentäminen on siinä määrin maltillinen, vain kolme tai neljä päivää, ettei pidennyksen katsota tästäkään näkökulmasta aiheuttavan merkittäviä rajoituksia velkojien omaisuuden suojaan. Lisäksi määräaikojen pidentäminen voi johtaa eräissä tilanteissa siihen, että velkoja saa todennäköisemmin suorituksen saatavalleen vapaaehtoisen perinnän aikana, jolloin oikeudelliseen perintään ei ole tarvetta siirtyä.

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi niitä edellytyksiä, jolloin velalliselle voitaisiin toimittaa perintää koskeva muistutus, vaatimus tai kehoitus muulla pysyvällä tavalla eli esimerkiksi sähköisesti. Sähköisen toimittamistavan käyttäminen olisi edelleen velalliselle vapaaehtoista, ja tämä voisi milloin tahansa irtaantua tietystä toimittamistavasta ja ilmoittaa velkojalle halutun uuden toimittamistavan. Kuluttajavelallisten tilanteessa hyväksyntä perintäkirjeiden sähköiseen toimittamiseen olisi enimmilläänkin voimassa 12 kuukautta, ja tällä pyritään osaltaan varmistamaan, ettei kuluttajavelallisen oikeusturva tällöinkään vaarannu. Velkojalle tai perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle asetettaisiin lisäksi velvollisuus riittävällä tavalla varmistua siitä, että velallinen on vastaanottanut sähköisesti toimitetun perintäkirjeen. Sähköisen toimitustavan hyväksyminen esityksessä ehdotetulla tavalla ei siten vaaranna perintää koskevien muistutusten, vaatimusten tai kehotusten vastaanottajien oikeusturvaa.

Perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten osalta ehdotetussa sääntelyssä täyttyy perusoikeuksien rajoittamiselta edellytetty lailla säätämisen vaatimus. Ehdotetut säännökset olisivat tarkkoja säädettäessä perintäkulujen enimmäismääristä, perintätoimien aikarajoista

sekä velallisen kokonaiskuluvaluasta. Myös erilaisten määräaikojen sääntely sekä edellytykset perintää koskevien muistutusten, vaatimusten tai kehotusten toimittamiseen muulla pysyvällä tavalla ovat tarkkarajaisia. Ehdotettuja rajoituksia voi hallituksen käsityksen mukaan pitää oikeasuhtaisina eli sellaisina, etteivät ne mene pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoitusten taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. Tällöin ehdotetut perusoikeuksien rajoitukset eivät myöskään ulottuisi rajoitettavien perusoikeuksien ydinalueelle. Ehdotettu sääntely ei myöskään vaikuttaisi siihen voimassa olevaan lainsäädäntöön, joka antaa sen piirissä oleville toimijoille oikeusturvatakeet.

Edellä esitetyistä syistä lakiehdotukset täyttävät perustuslain asettamat vaatimukset, ja lait voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1.

Laki

saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 5 §:n 2 momentti, 5 a §:n otsikko, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 3–5 momentti, 10 §:n 3 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta, 10 e ja 10 f § ja 13 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 31/2013, sekä *lisätään* lakiin uusi 5 b ja 10 g– 10 j § seuraavasti:

5 §

Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä

Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos velallinen on saatavan erääntymisen jälkeen nimenomaisesti hyväksynyt saatavaa koskevien tiedonantojen toimittamisen tällä tavalla. Muun pysyvän tavann käyttämisestä voidaan myös erikseen sopia kirjallisesti tai sähköisesti velallisen kanssa, jolloin hyväksyntä on voimassa kerrallaan enintään 12 kuukautta. Toimitettaessa maksuvaatimus velalliselle muulla pysyvällä tavalla perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että maksuvaatimus on tosiasiasa saavuttanut velallisen.

5 a §

Maksuvaatimuksen sisältö kuluttajasaatavan perinnässä

5 b §

Maksuvaatimus ja sen sisältö muun kuin kuluttajasaatavan perinnässä

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään muuta kuin kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä muuta kuin kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle maksuvaatimus.

Maksuvaatimuksen on oltava kirjallinen. Sen saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu tai tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Toimitettaessa maksuvaatimus velalliselle muulla pysyvällä tavalla perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että maksuvaatimus on tosiasiasa saavuttanut velallisen.

Maksuvaatimuksessa on mainittava ainakin 5 a §:n 1, 3 ja 4 momentissa mainitut tiedot.

6 §

Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava, joka perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, ei saa vaatia saatavasta maksua tuomioistuimessa ennen kuin 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet. Jos maksuvaatimus on toimitettu kuluttajavelalliselle muulla pysyvällä tavalla, saatavasta ei saa vaatia maksua tuomioistuimessa ennen kuin perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava on riittävällä huolellisuudella varmistanut, että maksuvaatimus on tosiasiaassa saavuttanut velallisen

7 §

Tratan käyttö

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty maksumuistutus, jossa on asetettu vähintään 10 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevien huomautusten esittämiselle, ja määräaika on päättynyt.

Tratan ja 3 momentissa tarkoitettujen maksumuistutuksen on oltava kirjallisia. Ne saa kuitenkin toimittaa velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on nimenomaisesti sovittu tai tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Toimitettaessa tratta tai maksumuistutus muulla pysyvällä tavalla lähettäjän on riittävällä huolellisuudella varmistettava, että tratta tai maksumuistutus on tosiasiaassa saavuttanut velallisen.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 14 päivän kuluttua sen lähettämisestä. Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin viimeistään 60 päivän kuluttua sen lähettämisestä, ellei kirjallisesti tai sähköisesti toisin ole sovittu velkojan tai sen toimeksiannosta toimivan ja velallisen välillä.

10 §

Perintäkulujen korvaaminen

Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 ja 5 a tai 5 b §:n mukaisia velvoitteita, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.

10 a §

Kuluttajasaatavan perintäkulujen enimmäismäärät

Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätoimista vaatia seuraavat määrät:

1) kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta enintään 5 euroa;

10 e §

Perintäkulujen enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Muuta kuin kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa vaatia tässä momentissa tarkoitetuista perintätoimista seuraavat määrät:

1) kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla toimitetusta maksumuistutuksesta enintään 12 euroa;

2) 5 b §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta enintään:

a) 50 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;

b) 70 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;

c) 90 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;

d) 110 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;

e) 50 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;

3) puolet 2 kohdassa mainitusta määrästä, jos kyse on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta;

4) 5 b §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta enintään 12 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja;

5) velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä enintään 10 euroa;

6) yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, enintään:

a) 30 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää;

b) 45 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa mutta enintään 2 500 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;

c) 60 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa mutta enintään 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;

d) 75 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää;

e) tämän kohdan a, b, c tai d alakohdassa säädetyn määrän lisäksi 5 euroa maksuerästä seitsemännestä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää;

f) 30 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;

7) tratan käyttämisestä aiheutuvina kuluina enintään:

a) 110 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;

b) 125 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;

c) 140 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;

d) 155 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;

e) 110 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen;

8) konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettun

oletuksen luomiseksi annetusta maksukehotuksesta enintään 100 euroa sekä mainitun maksukehotuksen todisteellisesta tiedoksiantamisesta aiheutuvat todelliset kulut.

Muusta kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta saa vaatia sen esittämisestä aiheutuvat todelliset kulut. Kulut saadaan periä käytetystä muistuttamistavasta keskimäärin aiheutuvien todellisten kustannusten mukaisina.

Velalliselta saa vaatia todelliset perintäkulut, jos perinnästä on sen edellyttämän tavanomaista suuremman työmäärän vuoksi aiheutunut muita kuin 1 momentissa mainittuja tai siinä säädetyt enimmäismäärät ylittäviä kuluja. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä ilmoitettava kulujen määrän olevan muutoin sovellettavia enimmäismääriä suurempi. Enimmäismääriä ei kuitenkaan saa ylittää, jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava.

Jos velkoja ei voi vähentää arvonlisäveroa verotuksessaan, saadaan enimmäismäärien lisäksi velalliselta vaatia arvonlisäveroa vastaava määrä.

10 f §

Perintätoimien aikarajat muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Uudesta 10 e §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta maksumuistutuksesta tai uudesta 10 e §:n 1 momentin 2–4 kohdassa tarkoitettusta maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 10 päivää.

Edellä 10 e §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.

10 g §

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään kahdesta 5 b §:ssä tarkoitettua maksuvaatimuksesta, enintään yhdestä tratasta ja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua maksukehotuksesta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja vain yhdestä edellä tässä momentissa mainitusta maksuvaatimuksesta, jos velan perinnässä käytetään trattaa.

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnässä velalliselta saa vaatia perintäkuluja enintään yhdestä 10 e §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua maksusuunnitelmasta. Velalliselta saa kuitenkin vaatia perintäkuluja enintään kahdesta maksusuunnitelmasta, jos perittävän saatavan pääoma on yli 500 euroa.

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista, maksusuunnitelmista,tratoista ja 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuista maksukehotuksista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aiheutta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutettuihin perintätoimiin on ollut erityinen aihe.

10 h §

Velallisen kokonaiskuluvastuu muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä

Perittäessä muuta kuin kuluttajasaatavaa saman saatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään seuraavat määrät:

- 1) 250 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa;
- 2) 470 euroa, jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, mutta enintään 2 500 euroa;
- 3) 550 euroa, jos saatavan pääoma on yli 2 500 euroa, mutta enintään 10 000 euroa;
- 4) 620 euroa, jos saatavan pääoma on yli 10 000 euroa;

Velalliselta saa muuta kuin suoraan ulosottokelpoista saatavaa perittäessä vaatia 1 momentissa säädetyt määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellisen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kulut ylittävät muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän.

Mitä 1 momentissa säädetään enimmäiskuluista, ei rajoita velkojan oikeutta periä 10 i §:n mukaista vakiokorvausta.

Suoraan ulosottokelpoisen muun kuin kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä enintään 214 euroa tai jos on käytetty 10 e §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua maksukehotusta, perintäkuluja saa vaatia yhteensä enintään 314 euroa.

Jos velkoja ei voi vähentää arvonnlisäveroa verotuksessaan, saadaan 1, 2 ja 4 momentissa todetun lisäksi velalliselta vaatia arvonnlisäveroa vastaava määrä.

10 i §

Vakiokorvaus perintäkuluista

10 j §

Perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus

Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia.

13 §

Pakkokeinot

Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään elinkeinotoiminnassa syntynyttä saatavaa toiselta elinkeinonharjoittajalta rikkoo 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksumuistutus on annettu tai lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 7 §:ssä tarkoitettu tratta on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa lähetetyn tratan saa kuitenkin julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua tratan tai maksukehotuksen lähettamisestä.

Tämän lain 10 e §:n 1 momentin 3 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös velalliselle saman saatavan perimiseksi ennen tämän lain voimaantuloa toimitettu maksuvaatimus.

Jos tämän lain 10 f §:n 1 momentissa tarkoitettu uusi maksumuistutus tai maksuvaatimus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa maksumuistutuksesta tai maksuvaatimuksesta vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettamisestä on kulunut vähintään seitsemän päivää.

Tämän lain 10 g §:ssä tarkoitettuja kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien määrää.

Tämän lain 10 h §:ssä tarkoitettua enimmäiskulujen määrää laskettaessa ei oteta huomioon ennen 1 päivää tammikuuta 2021 tehtyjen perintätoimien kuluja.

Jos suoraan ulosottokelpoista saatavaa on peritty ennen 1. lakiehdotuksen voimaantuloa, syntyneet perintäkulut ovat suoraan ulosottokelpoisia lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2.

Laki

luottotietolain 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* luottotietolain (527/2007) 24 §:n 1 momentin 7 kohtaa seuraavasti:

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

Yrityksen maksuhäiriötietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa:

7) tiedon velkojan erääntyneen ja riidattoman saatavan johdosta antamasta maksukehotuksesta; tiedon saa tallettaa 14 päivän kuluttua siitä, kun velalliselle on lähetetty maksukehotus, jossa on ilmoitettu maksukehotuksen julkaisemisesta tai merkitsemisestä rekisteriin. Tiedon saa tallettaa viimeistään 60 päivän kuluessa maksukehotuksen lähettämisestä, ellei saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 7 §:n 5 momentin mukaisesti ole toisin sovittu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos tämän lain voimaantullessa voimassa olleessa 24 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu maksukehotus on lähetetty velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa, saa tiedon velkojan erääntyneestä ja riidattomasta saatavasta tallettaa luottotietorekisteriin vasta 21 päivän kuluttua maksukehotuksen lähettämisestä.

3.

Laki

**oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 5 luvun 2 §:n
muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 5 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 568/2020, seuraavasti:

5 Luku

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

2 §

Asian vireillepanoon oikeutetut

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä:

3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies ja se elinkeinonharjoittaja tai muu henkilö, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kielto kohdistuu, ja mainitun pykälän 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b, 5 b tai 7 §:n vastainen menettely kohdistuu, sekä elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 8 §:n 3 momenttia seuraavasti:

8 §

Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat tehottomat sopimusehdot

Sopimusehto, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuiluista saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 10 ja 10 i §:n mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen ole perusteltua syytä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

LAGFÖRSLAG

1.

Lag

om ändring av lagen om indrivning av fordringar

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) 5 § 2 mom., rubriken för 5 a §, 6 § 1 mom., 7 § 3–5 mom., 10 § 3 mom., 10 a § 1 mom. 1 punkten, 10 e och 10 f § och 13 § 2 mom., sådana de lyder i lag 31/2013, samt *fogas* till lagen nya 5 b och 10 g–10 j § som följer:

5 §

Betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

Ett betalningskrav ska vara skriftligt. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om gäldenären efter det att fordran har förfallit till betalning uttryckligen har godkänt att meddelanden om fordran lämnas på detta sätt. Man kan även separat med gäldenären skriftligen eller elektroniskt avtala om att använda ett annat varaktigt sätt, varvid godkännandet gäller högst 12 månader i taget. När ett betalningskrav lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att gäldenären de facto har fått betalningskravet.

5 a §

Innehållet i ett betalningskrav när en konsumentfordran drivs in

5 b §

Betalningskravet och dess innehåll när en annan fordran än en konsumentfordran drivs in

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet ska, vid indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en annan fordran än en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförts till den som bedriver indrivningsverksamhet, ge eller sända gäldenären ett betalningskrav.

Ett betalningskrav ska vara skriftligt. Det får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om man uttryckligen avtalat om det eller ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären. När ett betalningskrav lämnas till gäldenären på något annat varaktigt sätt ska den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant säkerställa att gäldenären de facto har fått betalningskravet.

I betalningskravet ska anges åtminstone de uppgifter som räknas upp i 5 a § 1, 3 och 4 mom.

6 §

Sådant krav på betalning av en konsumentfordran som framställs i domstol

Den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet får, vid indrivning av en konsumentfordran för någon annans räkning eller indrivning av en konsumentfordran som enbart i indrivningssyfte överförts till den som bedriver indrivningsverksamhet, inte i domstol kräva att fordran betalas förrän ett betalningskrav enligt 5 § har getts eller sänts och de tider för betalning av fordran och framställning av anmärkningar som nämnts i kravet löpt ut. Om ett betalningskrav har lämnats till en konsumentgäldenär på något annat varaktigt sätt, får i domstol inte krävas att fordran betalas innan den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet tillräckligt noggrant har säkerställt att gäldenären de facto har fått betalningskravet.

7 §

Användning av tratta

En tratta får inte sändas förrän gäldenären har getts eller sänts en betalningspåminnelse, där det uppställts en tidsfrist på minst 10 dagar för betalning av fordran eller för framställning av anmärkningar om fordran, och tidsfristen har löpt ut.

En tratta och en betalningspåminnelse enligt 3 mom. ska vara skriftliga. De får dock lämnas till gäldenären också på något annat varaktigt sätt, om man uttryckligen avtalat om det eller ett sådant sätt under skuldförhållandets lopp etablerat använts för att lämna meddelanden mellan borgenären och gäldenären. När en tratta eller en betalningspåminnelse lämnas på något annat varaktigt sätt ska avsändaren tillräckligt noggrant säkerställa att gäldenären de facto har fått trattan eller betalningspåminnelsen.

En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret tidigast 14 dagar efter det att den sänts. En tratta får offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret senast 60 dagar efter det att den sänts, om inte borgenären eller den som arbetar på uppdrag av borgenären och gäldenären har avtalat om något annat skriftligen eller elektroniskt.

10 §

Ersättning för indrivningskostnader

Gäldenären är dock inte skyldig att ersätta indrivningskostnaderna, om borgenären eller uppdragstagaren har förfarit i strid med 4, 4 b, 4 c eller 7 § eller om den som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet inte har uppfyllt förpliktelserna enligt 5 och 5 a eller 5 b §, utom i det fall att det klandervärda i förfarandet eller underlåtelsen kan anses vara ringa.

10 a §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar

Vid indrivning av en konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som nämns i detta moment:

- 1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 5 euro,

10 e §

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av annan fordran än konsumentfordran får det av gäldenären krävas följande belopp för indrivningsåtgärder som avses i detta moment:

- 1) en skriftlig eller på annat varaktigt sätt lämnad betalningspåminnelse, högst 12 euro,
- 2) ett betalningskrav som avses i 5 b §, högst
 - a) 50 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
 - b) 70 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,
 - c) 90 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,
 - d) 110 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro,
 - e) 50 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,
- 3) hälften av det belopp som anges i 2 punkten, om det är fråga om ett nytt betalningskrav på samma fordran,
- 4) ett betalningskrav enligt 5 b §, högst 12 euro, om fordran drivs in av någon som bedriver indrivningsverksamhet i enlighet med 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten i lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet (411/2018),
- 5) förlängning av betalningstiden på gäldenärens begäran, högst 10 euro,
- 6) en skriftlig eller på något annat varaktigt sätt framställd betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats tillsammans med gäldenären, högst
 - a) 30 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro eller betalningsplanen omfattar högst fyra poster,
 - b) 45 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
 - c) 60 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
 - d) 75 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro och betalningsplanen omfattar mer än fyra poster,
 - e) utöver de belopp som anges i underpunkterna a, b, c och d i denna punkt, 5 euro per betalningspost från och med den sjunde betalningsposten, om det i betalningsplanen avtalats om mer än sex betalningsposter,
 - f) 30 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,
- 7) för kostnader för användning av tratta, högst
 - a) 110 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
 - b) 125 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,
 - c) 140 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,
 - d) 155 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro,

e) 110 euro, om fordran är direkt utsökningsbar,

8) en betalningsupplmaning som lämnats för skapande av ett antagande som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 3 punkten i konkurslagen (120/2004), högst 100 euro, samt de faktiska kostnaderna för bevislig delgivning av betalningsupplmaningen.

För andra betalningspåminnelser än sådana som avses i 1 mom. 1 punkten får de faktiska kostnader som påminnelsen medfört krävas. Kostnaderna får tas ut enligt de genomsnittliga faktiska kostnaderna för det slag av påminnelser som använts.

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären, om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför medfört andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger de maximibelopp som föreskrivs i det momentet. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars ska iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en direkt utsökningsbar fordran.

Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får av gäldenären utöver maximibeloppen krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten.

10 f §

Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med andra fordringar än konsumentfordringar

För en ny betalningspåminnelse som avses i 10 e § 1 mom. 1 punkten eller ett nytt betalningskrav som avses i 10 e § 1 mom. 2–4 punkten får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om det har gått minst 10 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

För en i 10 e § 1 mom. 5 punkten avsedd förlängning av betalningstiden får indrivningskostnader krävas av gäldenären endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar.

10 g §

Maximiantal indrivningsåtgärder som berättigar till kostnadsersättning vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får indrivningskostnader krävas av gäldenären för högst två sådana betalningskrav som avses i 5 b §, för högst en tratta och för högst en betalningsupplmaning som avses i 10 e § 1 mom. 8 punkten. Om indrivningen av en fordran sker med tratta, får gäldenären dock avkrävas indrivningskostnader för endast ett i detta moment avsett betalningskrav.

Vid indrivning av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader för högst en betalningsplan som avses i 10 e § 1 mom. 6 punkten. Gäldenären får dock avkrävas indrivningskostnader för högst två betalningsplaner, om kapitalet på fordran som ska drivas in överstiger 500 euro.

Indrivningskostnader får krävas av gäldenären för fler betalningskrav, betalningsplaner, trattor och i 10 e § 1 mom. 8 punkten avsedda betalningsupplmaningar än vad som föreskrivs i 1 och 2 mom., om det funnits särskild anledning till att flera indrivningsåtgärder vidtagits och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningsåtgärder som vidtagits specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför det funnits särskild anledning till indrivningsåtgärderna.

10 h §

Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av andra fordringar än konsumentfordringar

För indrivningen av en och samma fordran som inte är konsumentfordran får det av gäldenären som indrivningskostnader krävas högst följande belopp:

- 1) 250 euro, om fordrans kapital uppgår till högst 500 euro,
- 2) 470 euro, om fordrans kapital överstiger 500 euro, men uppgår till högst 2 500 euro,
- 3) 550 euro, om fordrans kapital överstiger 2 500 euro, men uppgår till högst 10 000 euro,
- 4) 620 euro, om fordrans kapital överstiger 10 000 euro.

Av gäldenären får vid indrivning av fordran som inte är direkt utsökningsbar de faktiska indrivningskostnaderna krävas till ett belopp som överskrider vad som föreskrivs i 1 mom., om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall ska de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne ska samtidigt upplysas om varför kostnaderna överskrider det maximibelopp för totalkostnadsansvaret som annars ska iakttas.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om maximikostnader begränsar inte borgenärens rätt att ta ut standardsättning enligt 10 i §.

För indrivningen av en annan direkt utsökningsbar fordran än en konsumentfordran får det av gäldenären krävas indrivningskostnader till ett belopp av sammanlagt högst 214 euro eller om en sådan betalningsupplmaning som avses i 10 e § 1 mom. 8 punkten har använts får indrivningskostnader krävas till ett belopp av sammanlagt högst 314 euro.

Om borgenären inte får dra av mervärdesskatt i sin beskattning, får av gäldenären utöver det som anges i 1, 2 och 4 mom. krävas ett belopp som motsvarar mervärdesskatten.

10 i §

Standardsättning för indrivningskostnader

10 j §

Direkt utsökningsbara indrivningskostnader

Om indrivningen gäller en fordran som är direkt utsökningsbar, är också de kostnader som borgenären orsakas av indrivningen av fordran direkt utsökningsbara.

13 §

Tvångsmedel

En näringsidkare som bryter mot bestämmelserna i 4, 4 a, 4 b, 5 b eller 7 § när näringsidkaren av en annan näringsidkare driver in en sådan fordran som uppstått i näringsverksamhet, kan förbjudas att fortsätta eller att upprepa ett sådant förfarande. Förbudet ska förenas med vite, om det inte är obehövt av särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en betalningspåminnelse som avses i det 7 § 3 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har getts eller sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På en tratta som avses i den 7 § som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. En tratta som sänts före ikraftträdandet av denna lag får dock offentliggöras eller anmälas för anteckning i kreditupplysningsregistret först 21 dagar efter det att trattan eller betalningsuppsmaningen sänts.

Vid tillämpning av 10 e § 1 mom. 3 punkten beaktas även betalningskrav som lämnats gäldenären för indrivning av samma fordran före ikraftträdandet av denna lag.

Om en ny betalningspåminnelse eller ett nytt betalningskrav som avses i 10 f § 1 mom. har sänts till gäldenären före ikraftträdandet av denna lag, får indrivningskostnader för betalningspåminnelsen eller betalningskravet krävas av gäldenären endast om det har gått minst sju dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

Vid beräkningen av det maximiantal indrivningsåtgärder som avses i 10 g § beaktas inte det till kostnadsersättning berättigande antal indrivningsåtgärder som vidtagits före den 1 januari 2021.

Vid uträkning av beloppet för de maximikostnader som avses i 10 h § beaktas inte kostnaderna för de indrivningsåtgärder som verkställts före den 1 januari 2021.

Om en direkt utsökningsbar fordran har drivits in före ikraftträdandet av det första lagförslaget, är de indrivningskostnader som uppstått direkt utsökningsbara enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 24 § i kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i kreditupplysningslagen (527/2007) 24 § 1 mom. 7 punkten som följer:

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett *företags betalningsstörningar* får i ett kreditupplysningsregister registreras:

7) uppgift om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning; uppgiften kan registreras 14 dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts till gäldenären med uppgift om att betalningsuppmaningen offentliggörs eller antecknas i registret. Uppgiften kan registreras senast 60 dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts, om inte något annat har avtalats enligt 7 § 5 mom. i lagen om indrivning av fordringar (513/1999).

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en betalningsuppmaning som avses i den 24 § 1 mom. 7 punkt som gällde vid ikraftträdandet av denna lag och som har sänts till gäldenären före ikraftträdandet, kan uppgiften om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning registreras i kreditupplysningsregistret först 21 dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts.

3.

Lag

om ändring av 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 5 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 568/2020, som följer:

5 kap.

Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

2 §

Vem som har rätt att väcka ett ärende

Ansökan enligt 1 § får göras av

3) konsumentombudsmannen och den näringsidkare eller annan person mot vilken konsumentombudsmannens förbud riktas i ärenden som avses i 13 § 1 mom. i lagen om indrivning av fordringar och, i ärenden som avses i 2 mom. i den paragrafen, den näringsidkare som ett förfarande som strider mot 4 , 4 a, 4 b, 5 b eller 7 § i den lagen riktas mot samt en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen,

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om betalningsvillkor i kommersiella avtal (30/2013) 8 § 3 mom. som följer:

8 §

Avtalsvillkor om dröjsmålsränta och indrivningskostnader som är utan verkan

Avtalsvillkor enligt vilka borgenären inte har rätt till ersättning för indrivningskostnader i enlighet med 10 och 10 i § i lagen om indrivning av fordringar (513/1999) är utan verkan, om det inte finns grundad anledning till att använda ett sådant villkor.

Denna lag träder i kraft den 20 .

i Helsingfors x.x.20xx

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

ERIÄVÄT MIELIPITEET

30.8.2021

Suomen Perimistöimistöjen liitto ry:n eriävä mielipide

Saatavien perinnästä annetun lain muuttaminen -työryhmän ehdotus perintäkulujen enimmäismääriä koskeviksi säännöksiksi muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä ja muiksi tarpeellisiksi katsottavista pysyvistä muutoksista saatavien perinnästä annettuun lakiin.

Eriävä mielipide perustuu Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry:n jäsenyritysten yhteiseen kantaan, joka pohjautuu pitkään ja kattavaan kokemukseen perinnän käytännön työstä. Liiton jäsenyritykset ovat sitoutuneet vastuullisen perinnän periaatteisiin ja ne hoitavat Suomessa yli 90 % ulkoistetusta yksityisoikeudellisten saatavien vapaaehtoisesta perinnästä.

1. Perintäkulujen enimmäismäärät 10 e §

Yrityssaatavan perintäkulujen määriä huojennettiin koronakriisin vuoksi säädetyssä väliaikaisessa laissa siten, että kulut alittavat aluehallintoviraston ratkaisukäytännössä ja oikeusministeriön velkomustuomioita koskevassa selvityksessä kohtuulliseksi katsotut perintäkulujen määrät (HE 191/2020 s. 14). Huojennus alle kohtuullisen tason oli perintälain 10 §:n vastainen. Kyseisen säännöksen mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Korvausvelvollisuus voi perustua sekä velkojan omista perintätoimista aiheutuviin kuluihin että kuluihin, joita velkojalle aiheutuu sen johdosta, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle (kuten perimistöimistolle) korvausta perinnän suorittamisesta. Perintäkulut ovat tämän aiheuttamisperiaatteen mukaisesti luonteeltaan verrattavissa korvaukseen siitä vahingosta, joka velkojalle aiheutuu sen vuoksi, että saataava on jouduttu perimään.

Nyt ehdotuksessa ei ole otettu huomioon perintäalan lisääntyneitä velvoitteita eikä nykyistä kustannustasoa. Kuluja on alennettu joltain osin jopa alle väliaikaisessa laissa huojennettujen kulujen määrän. Ehdotukset perintäkulujen määristä ovatkin liian alhaiset eivätkä perustu tosiasiallisesti aiheutuvaan työmäärään ja kustannuksiin. Tällä voi olla seurauksia varsinkin perintätoimistöjen veloituskäytäntöihin. Nykyisin perintätoimistot useimmiten laskuttavat toimeksiantajia perintäpalveluista vasta siinä vaiheessa, kun velallinen on tehnyt suorituksensa. Liian alhaiseksi säädetyt perintäkulujen enimmäismäärät voivat johtaa siihen, että perintäyhtiön laskutus toimeksiantajalta entistä useammin käynnistyy heti eikä vasta mahdollisen velallisen suorituksen jälkeen. Lisäksi toimeksiantaja ei

välttämättä voi enää periä perinnästä aiheutuvia kuluja kokonaisuudessaan velalliselta vaan osa voi jäädä aiheuttamisperiaatteen vastaisesti toimeksiantajan tappioksi.

a) Perintätoimien enimmäiskulut maksuvaatimuksissa (yksityisoikeudelliset yrityssaavat) 10 e § 1 mom. 2) kohta a) - d)

Ehdotuksen mukaan velalliselta saisi vaatia perintätoimista ensimmäisen maksuvaatimuksen osalta 50 euroa ja toisen maksuvaatimuksen osalta 25 euroa, jos pääoma on enintään 500 euroa. Jo väliaikaisessa laissa huojennettu perintäkulu on ensimmäisen maksuvaatimuksen osalta 50 euroa. Tämä alittaa aluehallintoviraston mukaisen ratkaisukäytännön. Esimerkiksi aluehallintoviraston päätöksessä ESAVI/10747/05.11.11/2016 katsottiin, että 109 euron maksuvaatimuskulua ei voitu pitää kohtuuttoman suurena perintätoimiston pe-riessä 132 euron suuruista saatavaa.

Katsomme, että jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa, tulee enimmäiskulun olla 50 euron sijasta vähintäänkin 80 euroa, jotta sitä voidaan pitää velkojan kan-nalta kohtuullisena. Kokonaiskuluvastuuta tulee muuttaa vastaavasti. Esityksessä on kui-tenkin korostettu, että määrät ovat enimmäismääriä, ja perittävien kulujen tulee yksittäis-tapauksessa aina täyttää myös 10 §:n 1 momentissa perintäkuluille asetettu yleinen koh-tuullisuusvaatimus. Esityksen mukaan kohtuullisena ei esimerkiksi voitaisi pitää sitä, että pääomaltaan vain muutaman euron saatavaa koskevasta maksuvaatimuksesta voitaisiin periä enimmäismäärä.

Ehdotuksen mukaan velalliselta saisi vaatia perintätoimista ensimmäisen maksu-vaatimuk-sen osalta 70 euroa ja toisen maksuvaatimuksen osalta 35 euroa, jos pääoma on yli 500 eu-roa, mutta alle 2.500 euroa. Väliaikaisessa laissa kohtuullisista kuluista huojennettu perin-täkulu on ensimmäisen maksuvaatimuksen osalta 80 euroa. Tämä alittaa selvästi aluehal-lintoviraston mukaisen ratkaisukäytännön, jossa kohtuullisiksi perintäkuluiksi on katsottu tällaisten pääomien osalta noin 110 euroa. **Katsomme, että jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, tulee enimmäiskulun olla 70 euron sijasta vähintäänkin nykyisen aluehal-lintoviraston ratkaisukäytännön mukainen eli 110 euroa, jotta se ei ole velkojan kan-nalta kohtuuton.** Kokonaiskuluvastuuta tulee muuttaa vastaavasti.

b) Perintätoimien enimmäiskulut maksuvaatimuksissa (suoraan ulosottokelpoiset yrityssaavat) 10 e § 1 mom. 2) kohta e)

Ehdotuksen mukaan suoraan ulosottokelpoisille saataville olisi käytössä vain alin kategoria ja saatavan pääomasta riippumatta perintäkuluja voisi vaatia perintätoimista vain 50 euroa ensimmäisessä maksuvaatimuksessa ja toisen maksuvaatimuksen osalta 25 euroa.

Suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta tulee noudattaa samaa huolellisuutta ja tehdä samat toimenpiteet kuin yksityisoikeudellistenkin saatavien osalta. Vaikka maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia, niiden toimittaminen suoraan ulosottoon ei ole perintätoimenpiteenä velallismyönteistä eikä yhtä tehokasta ja joustavaa. Väliaikaisessa laissa suoraan ulosottokelpoisille saataville ei ole säädetty omaa kategoriaa ja suuremmissa saatavissa kohtuullisesta määrästä huojennettu perintäkulukin oli 80 euroa. Ulosoton taulukkomaksu nousee yli 50 euron yli 335 euron perityn saamisen osalta ja on nykyisin korkeimmillaan 210 euroa. Sen lisäksi velkojan tulee suorittaa ulosotolle 1,45 % tilitysmaksua ja käsittelymaksua. Vapaaehtoisen perinnän perintätoimet ovat yleisesti ottaen ulosotto-perintää työläämpiä.

Ehdotuksen mukaan se, ettei perintäkuluja voisi vaatia velalliselta ehdotettua enempää, ei kuitenkaan merkitse sitä, että saatava olisi enimmäiskulumäärän täytyttyä siirrettävä ulosotto-perintään. Vapaaehtoista perintää voisi jatkaa edelleen, mutta mahdolliset lisäkulut jäisivät velkojan vastuulle (4.1.3 *Suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen suora ulosottokelpoisuus*). Katsomme, ettei aiheuttamisperiaatteesta tulisi poiketa julkisyhteisövelkojien osalta.

Yhtä ainutta kategoriaa perustellaan ehdotuksessa sillä, että suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta ei ole olemassa välitöntä viranomaiskontrollia kun taas yksityisoikeudellisten saatavien osalta käräjäoikeus tutkii perintäkulujen oikeellisuuden viran puolesta. Katsomme, että voidaan pitää epäuskottavana, etteivät suoraan ulosottokelpoisten saatavien velkojat huolehtisi siitä, että ulosottoon toimitettaisiin vain perintälain mukaisia perintäkulusaatavia. Velallinen voi olla vastuussa perintäkulujen korvaamisesta vain velkojalle, toimeksisaaja ei voi vaatia perintäkuluja itsenäisesti. Tällä on haluttu korostaa sitä, että erityisesti suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä velkoja on vastuussa myös perintäkulujen oikeellisuudesta ja velkoja valvoo, miten sen antamia perintätoimeksiantoja hoidetaan (HE 57/2012 s. 20-21). Suoraan ulosottokelpoisia saatavia koskee ulosoton asiamieskielto, joka estää perintätoimiston toimimisen julkisyhteisön asiamiehenä ulosotossa. Lisäksi tietysti valvontaviranomaiset valvovat perintätoimistojen perintäkuluveloitusten oikeellisuutta.

Katsomme, että suoraan ulosottokelpoisia yrityssaatavien perintäkuluille ei tule säätää omaa 50 euron kulukategoriaa vaan niitä tulisi käsitellä samoin kuin yksityisoikeudellisia saatavia neljän kategorian mukaisesti. Kokonaiskuluvastuuta tulee tuki muuttaa vastaavasti. On huomattava, että suoraan ulosottokelpoisille yrityssaataville on kuitenkin ehdotettu kiinteää kokonaiskulukattoa eikä sitä voi ylittää kuten yksityisoikeudellisten saatavien osalta (10 h § 4 mom).

c) Perintätoimien enimmäiskulut tratan käyttämisestä (suoraan ulosottokelpoiset yrityssaavat) 10 e § 1 mom. 7) kohta

Ehdotetut määrät tratan perintätoimista ovat liian alhaisia ottaen huomioon tratasta aiheutuva työmäärä, huolellisuusvelvoite ja siitä johtuva korvausvastuu. **Tratan kohtuullisen kulun arvioinnin pohjana voitaisiin lähtökohtaisesti pitää hallituksen esityksen luonnoksessa II 16.6.2020 ehdotettua 150 euroa kategoriasta riippumatta.** Kokonaiskuluvaluusta tulee määrältään muuttaa vastaavasti. Em. esitysluonnos perustui kohtuulliseen kulumäärään ja se vastasi trattakulun osalta pitkälti aluehallintoviraston ratkaisukäytännön mukaista kuluja. On myös huomattava, että kyse on enimmäiskulusta ja toisin kuin muut velkojat, perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalla on oikeus saada kustannusten lisäksi myös kohtuullinen palkkio, joka perintätoimiston pitää sisällyttää kyseiseen kuluun.

2. Saatavien yhdistäminen 10 g §

Ehdotuksen mukaan jos kyseessä on samaan sopimukseen perustuvat tai muuten samasta perusteesta johtuvat saatavat, ne tulee koota mahdollisuuksien mukaan samaan maksuvaatimukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kestovelkasuhteissa uudet erät tulee lisätä jo olemassa olevaan toimeksiantoon ns. lisäsaldona. Tällöin jo olemassa olevasta toimeksiannosta lähtee uuden erän osalta uusi maksuvaatimus, joka voi enimmäismäärältään olla heti vain puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen enimmäismäärästä.

Sen arvioiminen, koska kyse on samasta saatavasta, ei aina ole yksinkertaista. Se milloin saatavia tulee yhdistää ja milloin ei, vaatii useita erilaisia määrittelyjä. Ehdotus on kuitenkin siltä osin selkeä, että se koskee nimenomaisesti samaa saatavaa ja perusteluissa on määriteltävä mitä sama saatava tarkoittaa.

Koko ehdotuksen selvytyden vesittää kuitenkin lain perusteluissa oleva kohta, jonka mukaan myös saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi. Näin säännös laajenee koskemaan kaikkia saatavien tarkastelua. Perusteluissa ei ole avattu, miten ja millä tavoin perintätoimistot voisivat havaita ja yhdistää tällaisia saatavia. Tiedossa ei ole, miten tällaisten saatavien yhdistäminen voisi olla aiheuttamatta perintäyhtiöille lisäkustannuksia, jotka lähtökohtaisesti aiheuttamisperiaatteen vuoksi pitäisi voida vaatia velalliselta. Lisäksi eri perusteisten saatavien yhdistäminen aiheuttaisi monesti sekaannusta sekä velallisissa että toimeksiantajien reskontrissa, jos yhdistäminen pystyttäisiin teknisesti jotenkin toimeksiantajan aineistolle toteuttamaan. **Lain perusteluissa tulisi päinvastoin korostaa, että säännöksen sanamuodon mukaisesti säännös koskee vain samaa saatavaa eikä perusteluihin tulisi sotkea eri perusteista saatavaa.** Perintälaissa on kuitenkin hyvän perintätavan säännös. Sen mukaisesti perinnässä ei saa aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja ja säännös tulee ottaa kaikessa perintätoiminnassa huomioon.

3. Velallisen kokonaiskuluvastuun ylittäminen 10 h § 2 mom.

Ehdotuksen perustelujen mukaan: ”Kestovelkasuhteissa saatavien yhdistäminen johtaa usein perintätoimien enimmäismäärien ylitykseen, ja tätä voidaan lähtökohtaisesti pitää perusteltuna 10 g §:n 3 momentin nojalla. Vaikka enimmäismäärien ylittämistä pidettäisiin näissä tilanteissa 10 g §:n 3 momentin mukaan sallittuna, tämä ei pääsääntöisesti ole peruste ylittää myös perintäkulujen kokonaiskulumääriä, vaan asiaa on arvioitava yleisesti 10 h §:ssä säädettyjen edellytysten valossa.”

Katsomme, ettei ehdotuksessa ole perusteltu, minkä vuoksi kokonaiskulukattoa ei voi ylittää, jos saman saatavan osalta perintään tulee uusia eriä. Katsomme, että perusteluissa tulisi avata, minkä vuoksi olisi tarkoituksenmukaisempaa edetä nopeammin oikeudelliseen perintään ja jatkaa myöhemmin erääntyvien erien osalta uudella perinnällä. Tämä lisää velalliselta vaadittavien perintäkulujen määrää siihen nähden, että perintää jatkettaisiin samalla toimeksiannolla ja puolikkailla maksuvaatimuskuluilla.

4. Maksuvaatimuksen toimitustapa kuluttajasaatavan perinnässä 5 §

Ehdotuksen mukaan kuluttajalla olisi jatkossakin oikeus vaatia maksuvaatimusten toimitamista kirjallisesti ja sähköistä toimitustapaa käytettäisiin silloin, jos kuluttaja niin haluaa. Ehdotuksen mukaiset vaatimukset voivat kuitenkin aiheuttaa sen, etteivät perintätoimitukset tarjoa sähköisiä vaihtoehtoja kuluttajille kuluttajien toiveista huolimatta.

Katsomme, että maksuvaatimus tulee voida lähettää kuluttajalle siten, että kuluttaja antaa hyväksynnän sähköisen toimitustavan käyttöön kyseisessä kanavassa. Sitä ei tule sitoa määräaikaisuuteen muutoin kuin mahdollisesti sähköpostitse toimitetun maksuvaatimuksen osalta.

a) E-laskutus

Kuluttaja voi hyväksyä tietyn perintätoimiston e-laskuttajaksi verkkopankissaan tekemällä perintätoimiston kanssa e-laskutussopimuksen ja tämä voidaan katsoa lain mukaiseksi kirjalliseksi hyväksynnäksi.

Ehdotuksen mukaan velallisen antama kirjallinen tai sähköinen hyväksyntä maksuvaatimuksen osalta olisi kuitenkin voimassa enintään 12 kuukautta ja olisi siten määräaikainen.

Verkkopankit eivät tue tällaista menettelyä ja määräaikaisuutta on hankala toteuttaa verkkopankista ulkopuolisena toimintona. Verkkopankeissa annetut lähettäjien hyväksynät ovat voimassa niin kauan, kunnes kuluttaja erikseen poistaa antamansa hyväksynnän.

Kuluttajalle ehdotuksen mukainen hyväksynnän määräaikaisuus ei ole käyttäjälähtöistä, koska vaikka hän haluaisi saada kirjeet sähköisesti, hän ei niitä ajan umpeuduttua saa. Hän joutuu siis tekemään uuden sopimuksen perintätoimiston kanssa ja jos ei tätä huomaa tehdä, saa hän tahtomattaan kirjeet postitse. Voi myös olla, ettei perintäyhtiö pyydä heti uutta hyväksyntää eikä tarjoa heti mahdollisuutta jatkaa sähköistä mallia.

Katsomme, että e-laskutuksen osalta maksuvaatimus kuluttajasaatavissa tulisi pystyä aina antamaan kuluttajille kyseisen kanavan kautta ilman hyväksynnän määräaikaisuutta. Kuluttajan on vaikea ymmärtää, että maksuvaatimusten saaminen sähköisiin kanaviin vaatii häneltä poikkeavia lisätoimenpiteitä verrattuna siihen, miten sähköiset kanavat normaalisti ja kaikkien muiden lähettäjien kuten esimerkiksi käräjäoikeuden lähetysten osalta toimivat.

Ehdotuksen mukainen sekä perintätoimistoille että kuluttajille hankala toteutusmalli ei vastaa muiden Pohjoismaiden malleja. Ruotsissa tietosuojaviranomaisen mukaan maksuvaatimuksen kirjallisen muodon vaatimus täyttyy myös sähköisessä muodossa lähetetyssä maksuvaatimuksessa eikä erillistä hyväksyntää tarvita. Tanskassa suostumus sähköiseen toimitustapaan on mahdollista vapaamuotoisella velallisen hyväksynnällä eikä hyväksyntä ole määräaikaista. Norjassa portaalin kautta lähetetyt ilmoitukset katsotaan luotettavalla tavalla lähetetyksi, silloin kun lähettäjä tietää, että vastaanottaja on hyväksynyt käyttävänsä portaalia. Lisäksi tällöin edellytetään lähettäjän varmistumista siitä, että vastaanottaja osaa käyttää kyseistä portaalia sekä vastaanottajalle sähköpostitse tai tekstiviestillä lähetettyä ilmoitusta uuden viestin saapumisesta. Tämäkin olisi paremmin toteutettavissa oleva vaihtoehto Suomessa e-laskutuksen osalta, koska kuluttaja voi verkkopankissa tilata sähköposti- tai tekstiviesti-ilmoituksen.

b) Sähköinen postilaatikko

Muissa Pohjoismaissa sähköinen postilaatikko rinnastetaan kirjepostiin. Käsitksemme mukaan myös Suomessa sähköinen postilaatikko on yleisesti rinnastettu kirjepostiin ja myös viranomaiset ovat käyttäneet sitä kirjepostin tavoin.

Katsomme, että kuluttajan, joka haluaa kaiken kirjepostin sähköiseen postilaatikkoonsa, tulisi myös saada maksuvaatimukset sinne ilman erillisiä hyväksyntöjä. Kuluttaja voi kuitenkin estää perintätoimiston lähettäjien joukosta ja valita erikseen lähettäjän. Tarkoituksenmukaisinta myös olisi, että perintää suoritetaan niin, että se mahdollisimman hyvin tavoittaa kuluttajan eli että posti menisi sinne minne kuluttaja on ilmoittanut sen haluavansa.

Norjassa luotettavalla tavalla lähetetyksi perintäkirjeeksi on katsottava muun muassa vastaanottajan digitaaliseen postilaatikkoon lähetetyt viestit, joiden saapumisesta ilmoitetaan vastaanottajalle maksutta joko sähköpostilla tai tekstiviestillä. Suomessa sähköiset postilaatikoista saa tällaiset ilmoitukset ja toki tämä voisi olla lain mukainen vaatimuskin määräaikaisuuden sijasta.

Katsomme, että sähköisen postilaatikon osalta maksuvaatimus kuluttajasaatavissa tulisi pystyä aina antamaan kyseisen kanavan kautta (joko hyväksymällä kaikki tai erikseen perintätoimiston) ja ilman hyväksynnän määräaikaisuutta.

Maija Karskela

Jyrki Lindström

28.08.2021

Kilpailu- ja kuluttajaviraston eriävä lausuma

Aluksi

Lausuma koskee työryhmän ehdotuksen perintälain 5 §:n mukaisen ammattimaisen perijän lähettämän maksuvaatimuksen sähköistä toimittamista kuluttajaperinnässä siltä osin kuin KKV/kuluttaja-asiamies ei voi yhtyä ehdotukseen.

Ehdotuksessa ollaan muuttamassa oikeustilaa merkittävästi nykyisestä sallimalla maksuvaatimusten lähettäminen velallisen nimenomaisella hyväksynnällä sähköisesti hyväksynnän saajan kaikkien perinnässä olevien saatavien osalta. KKV/KA näkee asiassa velallisten ylivelkaantumisen ehkäisyn ja oikeusturvan näkökulmasta sellaisia ongelmia, jotka tulee ratkaista ennen kuin tällaista muutosta on perusteltua tehdä. Ongelmat liittyvät sekä itse hyväksymismenettelyyn että myös lähettämisen tekniseen toteuttamiseen ja perillemenon varmentamiseen. On tärkeää, ettei maksuvaatimuksen saapuminen jää passiiviseltaan velalliselta huomaamatta, koska maksuvaatimuksesta seuraava perinnän vaihe on oikeudellinen perintä.

Hyväksyntään liittyen

Esityksessä todetaan;

” ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus erikseen kirjallisesti sopia muusta pysyvästä tavasta siten, että velallisen antama (yksilöity) kirjallinen hyväksyntä muun pysyvän tavan käyttämiseen on voimassa enintään 12 kuukautta ja että tällainen hyväksyntä on saajakohtainen. Kirjallinen hyväksyntä tarkoittaa sähköisesti tai pa-perilla annettua hyväksyntää.”

...

Hyväksyntä voidaan antaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle taholle, mutta myös varsinaiselle, kuten alkuperäiselle, velkojalle, jos hyväksynnän antamisen yhteydessä on mahdollista yksilöidä perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho... Velallinen voi halutessaan peruuttaa antamansa hyväksynnän muun pysyvän tavan käyttämiseen.

...

Jos samalla kuluttajavelallisella on samanaikaisesti useita eri saatavia koskevia asioita perinnässä ja näissä kaikissa saatavia perii sama perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho, ei hyväksyntää siis ole tarpeen antaa samalle taholle kuin kerran 12 kuukauden aikana. Hyväksynnän voimassaolo lasketaan siitä hetkestä, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho sai tiedon tahdonilmaisesta.”

KKV/KA katsoo, että sähköisesti annettu hyväksyntä on annettava laissa tarkoitettulla ”*pysyvällä tavalla*”. Jos hyväksyntä on rastitettava kohta velkojan tai perintäyhtiön verkkolomakkeella, tällainen verkkolomake ei yleensä tallennu kuluttajalle. Asianmukainen tapa olisi, että annettu hyväksyntä ja sen sisältö lähetetään myös velallisen ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Varmentaminen pysyvällä tavalla vähentäisi myös mahdollisia riitaisuuksia hyväksynnän olemassaolosta ja mahdollistaisi myös asian tehokkaan valvonnan.

Esitöiden ”*yksilöinti*” käsitteestä pitäisi todeta, että yksilöinti tarkoittaa vain yhtä yksittäistä nimeltä mainittua ammattimaista perijää. Ilman tarkempaa määrittelyä on riskinä, että hyväksyntä pyydetään useammalle ammattimaiselle perijälle.

Tilanteessa, jossa *hyväksyntä annetaan varsinaiselle velkojalle*, pitää huomioida, että ammattimainen perintä voi alkaa tästä sopimuksen tekovaiheesta annetusta hyväksynnästä hyvinkin pitkän ajan kuluttua ja että ammattimainen perijä saa todennäköisesti tiedon velallisen tahdonilmaisusta vasta saatavan siirtyessä perintään. Näissä tilanteissa voimassaolon alkamisen sitominen siihen, milloin perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava taho sai tiedon tahdonilmaisusta, ei ole perusteltua. Asia voidaan ratkaista siten, että säädetään hyväksynnän antaminen mahdolliseksi vain perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle taholle tai säädetään, että velkojalle annetun hyväksynnän voimassaolo laskeaan siitä, kun velkoja sai tiedon kuluttajan tahdonilmaisusta.

Lisäksi huomiona mainittakoon, että velkojan ottaessa vastaan hyväksynnän, joka oikeuttaa ammattimaisen perijän lähettämään sähköisiä maksuvaatimuksia, hyväksyntä ei voine kattaa kuin ko. hyväksynnän vastaanottaneen velkojan saatavien perinnän. Tämä olisi hyvä mainita esityksessä kuin myös se, että velallinen voi halutessaan peruuttaa velkojalle antamansa hyväksynnän muun pysyvän tavan käyttämiseen joko velkojalle tai hyväksynnässä nimetyille ammattimaiselle perijälle.

Sähköiseen toimittamistapaan liittyen

Esityksessä on korostettu, että käytettäessä muuta pysyvää tapaa perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan tulee riittävällä huolellisuudella varmistaa, että maksuvaatimus on tosiasiasa saavuttanut velallisen. Riittävää huolellisuutta tulee arvioida suhteessa käytettyyn, esimerkiksi sähköiseen, toimittamistapaan ja maksuvaatimuksen toimittamisessa tulee käyttää sellaisia teknisiä menetelmiä ja välitystapoja, että sen voidaan tosiasiasa katsoa saapuneen velallisen saataville. Esityksen yleisperusteluissa (2.1.6.) on sähköisistä toimittamistavoista mainittu sähköinen postilaatikko (myös digitaalinen postilaatikko tai elektroninen postilaatikko), e-laskutus ja sähköposti.

KKV/KA:n näkemys on ja esityksessä pitäisi määritellä, että käytettävän toimitustavan tulee olla sellainen, joka on sekä kuluttajien että elinkeinonharjoittajien käytettävissä ja

yleisessä käytössä. Se ei siis voi olla esimerkiksi jokin perintäyhtiön tai velkojan tai näiden yhdessä asiakkailleen luoma yrityksen/yrityksien omille asiakkailleen tarjoama sähköinen postilaatikko, jossa muut tahot eivät voi lähettää viestejä.

KKV/KA katsoo, että mikäli edellä olevaa rajausta ei tehdä, realistinen tulevaisuuden näkymä on, että velkojat ja perintäyhtiöt perustavat omia sähköisiä postilaatikkojaan ja ryhtyvät erilaisin keinoin tosiasiallisesti edellyttämään näiden kanavien käyttöönottamista siitäkin huolimatta, että laissa pääsääntönä säilyisi edelleen kirjallinen maksuvaatimus. Monien eri sähköisten kanavien seuraamisen edellyttäminen eroaisi merkittävästi tilanteesta, jossa kuluttaja seuraa kirjepostilaatikkoaan tai sähköpostiaan taikka yhtä sähköistä postilaatikkoa. Usean eri sähköisen postilaatikon jatkuva ja säännöllinen seuraaminen voi vaatia velalliselta sellaista aktiivisuutta ja sellaista tietoisuutta kaikista velkojatahoista, jota esimerkiksi ylivelkaantuneilta tai ylivelkaantumisvaarassa olevilta ei aina realistisesti voida edellyttää.

Kuluttajan mahdollisuus pysyä selvillä veloistaan voi siten heikentyä esityksen toteutuessa. Esitetty oikeustilan muutos ei siten ole perusteltu kuluttajan oikeusturvan ja ylivelkaantumisen ehkäisyn kannalta, jos lainsäädännöllisesti ei voida poissulkea edellä mainitun kaltaista kehitystä.

Toissijaisesti pitäisi säätää, että ammattimaisen perijän on aina ennen oikeudellisen perinnän aloittamista lähetettävä velalliselle maksuvaatimus kirjepostilla. Kuluttajien elämäntilanteessa voi tapahtua lyhyenkin ajanjakson aikana ennakoimattomia ja yllättäviä tilanteita, joiden vuoksi kuluttajan kyky tai mahdollisuus seurata sähköisiä kanavia voi merkittävästi heikentyä tai jopa estyä (esimerkiksi sairastuminen tai riippuvuuksiin liittyvät taloudenhallinnan ongelmat). Muiden mahdollisuudet hoitaa asioita toisen henkilön puolesta heikentyvät olennaisesti tällaisissa tilanteissa ja saatava voi edetä tosiasiasa suoraan oikeudelliseen perintään. Tällöin kuluttaja ei enää voi välttyä esimerkiksi maksuhäiriökinnäältä ilman velkojan myötävaikutusta taikka oikeudelliseen perintään liittyviltä kuluilta.

Norjan mallin mukainen vaatimus, että velalliselle on ilmoitettava maksuvaatimuksen saapumisesta postilaatikkoon tai verkkopankkiin myös maksuttomalla sähköpostilla tai valinnaisesti maksuttomalla tekstiviestillä, olisi hyvä mutta ei kuitenkaan vielä riittävä lisävarmistus siinä tapauksessa, että perintä voisi tapahtua useamman sähköisen asiointilaatikon varassa per velallinen.

Juha Jokinen

johtava asiantuntija
työryhmän jäsenenä

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-823-3 (PDF)